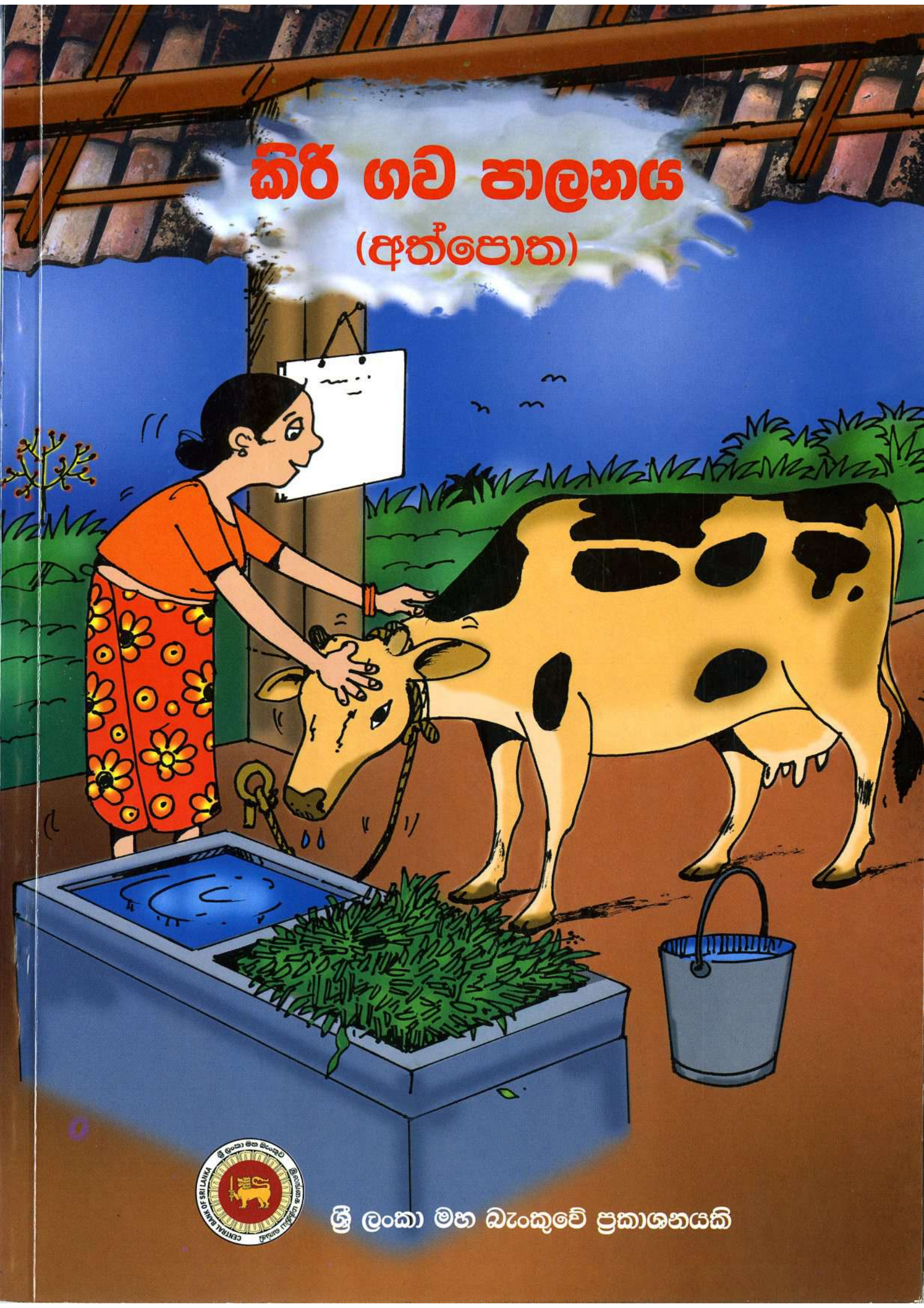


# කිරි ගව කාලනය (අත්පොත)



ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රකාශනයකි

# කිරි ගව පාලනය

(අත්පොත)

ශ්‍රී ලංකා

රජයේ පූර්ණ අනුග්‍රහය යටතේ

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අනෙකුත්

බැංකු ආයතන සමග එක්ව

ක්‍රියාවට නංවන

කෘෂි - සත්ව සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ

ණය පහසුකම් ලබා ගන්නා

ගොවි මහත්ම මහත්මීන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස

නොමිලයේ

නිකුත් කිරීම සඳහා

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්

ප්‍රකාශයට පත් කරන

අත් පොතකි.



ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2010

**කිරි ගව පාලනය**

**අත්පොත**

- සම්බන්ධීකරණය - වෛද්‍ය කේ. එම්. ටී. කැඳරගම මයා
- සංස්කාරක - වෛද්‍ය කේ. පී. ජී. කේ. හදුලතා මිය
- තාක්ෂණික දායකත්වය
  - අර්. ඒ. කේ ජේ. රාජකරුණා මයා
  - ටී. අර්. එම්. ඒ. එම් රත්නායක මයා
- පිටපත් රචනය
  - ඒ. ඒ. ඩබ්ලිව්. අයි. සී. සමරකෝන් මයා
  - එම්. ජී. යූ. කේ. ආරියරත්න මිය
- චිත්‍ර
  - එස්. එම්. එස්. ඩී සමරකෝන් මයා
  - හිඟුල්වල දිසානායක මයා
- මුද්‍රණය සඳහා පිටපත සැකසුම - ඩබ්ලිව්. එම්. කරුණාරත්න මයා

(සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රකාශිත  
"කිරි ගව පාලනය"  
නමැති ප්‍රකාශනය අනුග්‍රහයෙනි.)

ISBN 978 - 955 - 575- 189 - 6

ප්‍රථම මුද්‍රණය 2010

ප්‍රකාශනය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මුද්‍රණය :  PRIN CARE

**ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රකාශනයකි**  
**2010**



අපිත් නිවාඩ් කඩිරාල්  
අධිපති

### ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

30, ජනාධිපති මාවත, කොළඹ 1, ශ්‍රී ලංකාව.

ශ්‍රී ලංකාවේ දියර කිරි නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් යුතුව රජය දැනට වැඩසටහන් කිහිපයක්ම ආරම්භ කර ඇත. මෙහිදී බැංකු ක්‍රමයේ සහභාගිත්වයෙන් ක්‍රියාවට නංවා ඇති විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම පැවරී ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවටය. ණය ලබා දීමෙන් පමණක්ම කිරි නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම අසීරුය. ගවයින් සීමිත සංඛ්‍යාවකින් වැඩි කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබාගැනීම සඳහා අදාළ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කර ගත යුතුය. ඒ සඳහා එම කාර්යයෙහි යෙදෙන අයගේ දැනුම දියුණු කොට ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. විශේෂයෙන්ම සත්ව පාලනයෙහි යෙදෙන ගොවීන් විද්‍යාත්මක ගව පාලන ක්‍රම අනුගමනය කිරීම කෙරෙහි යොමු කළ යුතුය. ගවයින්ගේ පෝෂණය, සෞඛ්‍යය හා ආරක්ෂාව ගැන ඔවුන්ගේ විශේෂ සැලකිල්ල යොමු විය යුතුය. එබැවින් ගව පාලනයට අදාළ විෂය කරුණු පිළිබඳව ගොවීන් මනාව දැනුවත් කිරීම අප කාගේත් යුතුකමකි.

අපේ ගොවි ජනතාව බුද්ධිමත් පිරිසකි. දියුණු තාක්ෂණය අනුගමනය කිරීමට ඔවුන් සූදානම්ය. ඔවුන්ට ආර්ථික වශයෙන් ඵලදායී නිෂ්පාදන කටයුත්තක් හැටියට ගව පාලනය දියුණු කර ගැනීමට සම්පූර්ණ අවකාශ පවතී. ඒ සඳහා ඔවුන් දැනගෙන සිටිය යුතු ඉතා වටිනා මූලික කරුණු ඔවුන්ට පහදා දීම මෙම පොතේ අරමුණයි. එබැවින් මෙම කරුණු වටහාගෙන කිරි ගව පාලනය ලාභදායී ආර්ථික කටයුත්තක් ලෙස පවත්වාගෙන යෑමෙන් එයින් ලබාගත හැකි ඉහළම ඵලදායීතාවය අත්කර ගැනීමට උත්සුක වන ලෙස ගව පාලනයෙහි යෙදී සිටින ගොවි මහත්ම මහත්මීන්ගෙන් ඉල්ලා සිටිමි.

ගව පාලනයට අදාළ විද්‍යාත්මක කරුණු දන්නා නොදන්නා සෑමගේම අවබෝධය වැඩි දියුණු කරනු පිණිස මෙවැනි පොතක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා වෙහෙස වී ක්‍රියා කළ සෑමටම මාගේ ස්තූතිය පිරිනමමි.

ඔබගේ අනාගතය සර්ව ප්‍රකාරයෙන්ම සෞභාග්‍යමත් වේවා !

පෙරවදන

කිරි උතුරන රටක් හදන්නට දහදිය වගුරන අපේ ගොවි මහත්ම මහත්මීන් වෙතටයි.

අපේ රට, ශ්‍රී ලංකාව ලෝකයේ ඇති ඉතාමත්ම සෞභාග්‍යමත් දේශයයි. ලෝකයේ කිසිම රටක දක්නට නොමැති ස්වාභාවික පරිසරයක් අපට උරුම වෙලා තියෙනවා. අපේ රටේ සෑම පළාතක්ම ගස් වැල්වලින් පිරලා, හිල්ල පිරුණු දේශයක්. අපේ අසල්වැසි ඉන්දියාවේ ගස් වැල් වේලිලා. තණකොළ පිදුරුවෙලා. අපේ වගේ හිල්ලක් දකින්නට නැහැ. ඒ වුණාට ඉන්දියාව කිරි නිෂ්පාදනයෙන් ස්වයංපෝෂිතයි. සමහර රටවල ගවයෙක් ජේන්නවත් නැහැ. පාරවල් අයිනෙ එහෙම උලාකකා ඇවිදින ගවයින් නැහැ. එහෙම වුණාට ඒ රටවල්වලින් කිරි පිටරටවලටත් යවනවා. සෑම තැනකම සත්ව ආහාර බහුලව තියෙන අපේ රටේ තත්ත්වය මොකක්ද? ජනතාවට අවශ්‍ය කිරි නිෂ්පාදනවලින් සියයට හත්තැපහක් ම තවමත් අපි පිටරටවලින් ගෙන්නවා. අවුරුද්දකට කොපමණ මුදලක් පිටරටට යවනවාද?

රුපියල් 32,000,000,000.00ක් මේ මුදල අපේ රටේ ඉතුරු කරන්න බැරිද? අපේ ගොවි මහත්ම මහත්මීන්ගේ අතට ඒ මුදල් කන්දරාව ගලාගෙන යන්න ක්‍රමයක් හදන්න බැරිද?

මීට අවුරුදු තුනකට විතර ඉස්සර දවසක අපේ අධිපතිතුමා, අපිත් නිවාඩ් කඩිරාල් මහත්මයා අපට ප්‍රශ්නයක් ඉදිරිපත් කළා.

අපට කිරිවලින් ස්වයංපෝෂිත වෙන්න බැරිද?

මේ ප්‍රශ්නයට අපි ඔක්කොම උත්තර හොයනව. දේශීය කිරි කර්මාන්තයට රජයේ සංවර්ධන වැඩ පිළිවෙලේ ප්‍රධාන ස්ථානයක් දීල තියෙනව. සමහරු කියනව කිරි වැඩිපුර ගන්න පුළුවන් "හොඳ ගවයින්" (රට හරක්) පිටරටවලින් අපේ රටට ගේන්න ඕන කියල. කිරි මිල වැඩි කරන්න ඕනැ කියලත් කියනව. පශු වෛද්‍ය සේවාව ව්‍යාප්ත කරන්න ඕනැ. කෘත්‍රිම සිංචනයෙන් දෙමුහුන් පැටවුන් ලබාගන්න වැඩ කරන්න ඕනැ. කිරි සඳහා ලාභදායක වෙළඳපොලක්, එකතුකරන මධ්‍යස්ථාන, කිරි නිෂ්පාදන සකස් කිරීම, ගව ආහාර නිෂ්පාදනය වැනි කාරණා රාශියක් ගැන බලන්න තියෙනව.

මේ කටයුතු කළොත් අපට කිරිවලින් ස්වයංපෝෂිත වෙන්න පුලුවන් කියලයි බොහෝ දෙනා කියන්නේ.

රාජකාරි වැඩවලට පිට පළාත්වලට ගිය බොහෝ අවස්ථාවලදී අපි ඒ පළාත්වල ගවයන් ඇතිකරන ගොවි මහත්ම මහත්මීන් සමග මේ ප්‍රශ්න දීර්ඝ ලෙස සාකච්ඡා කළා. කිරි ගව පාලනය සම්බන්ධව අපටත් පුද්ගලික අත්දැකීම් තියෙනව. ඉතින් අප හිතවත් පශු වෛද්‍ය නිලධාරීන් එක්කත් මේ ගැන කතා කළා. එවකට සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල් ලෙස සේවය කළ වෛද්‍ය ඒ. ඕ. කොඩිතුට්ටු මහත්මයන් එක්කත් කතා කරල ලබාගත්තු තොරතුරු මත අපි 2007 අවුරුද්දේ මැද භාගයේදී ඊළඟ වසරේ රජයේ අයවැය ලේඛනයට ඇතුල් කිරීම සඳහා කිරි නිෂ්පාදනය වැඩිදියුණු කිරීම අරමුණු කරගත් විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රමයක් පිළිබඳ යෝජනාව ඉදිරිපත් කළා. එවකට මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා වූ ආචාර්ය පී. ඩී. ජයසුන්දර මැතිතුමා එම යෝජනාව පිළිගත්තා. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මුදල් අමාත්‍යාංශයේ අනුග්‍රහය යටතේ 2008 වසරේදී කෘෂි සත්ව පාලන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වා දෙනු ලැබුවා.

ශ්‍රී ලංකාවේ කිරි නිෂ්පාදනයෙහි යෙදෙන කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ගොවීන්ගේ අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගෙන සකස් කළ මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය දැන් රට පුරා ක්‍රියාත්මක වෙනව. සහභාගිත්ව බැංකු 14ක් එක්ක ක්‍රියාවට නංවා ඇති මෙම ණය ක්‍රමය යටතේ ගොවීන්ට 8% වාර්ෂික පොලියට රු. 400,000/= දක්වා ණය ලබාගන්න පුලුවන්. ණය ආපසු ගෙවන්න මාස 60 ක කාලයක් ලැබෙනවා.

ගවයින් මිලට ගැනීමට, ගව නිවාස තනා ගැනීමට, තෘණ හා ගව ආහාර වගාවට, ජල සම්පාදනය කර ගැනීමට, ජීව වායු ටැංකි ඉදිකර ගැනීමට, කිරි ද්‍රෝවන යන්ත්‍ර, තණකොළ කපන යන්ත්‍ර වැනි උපකරණ මිලට ගැනීමට මෙම ණය ලබාගන්න පුළුවන්.



සත්ව ආහාර නිපදවන කර්මාන්තශාලාවලට, කිරි ආශ්‍රිත කර්මාන්තකරුවන්ට වර්ෂයකට සියයට 14ක පොලියට රුපියල් මිලියන 300 දක්වා ණය ලබාගැනීමට පුලුවන්. ණය දෙන බැංකුවලට මුදල් අමාත්‍යාංශයෙන් පොලී-සහනාධාරයක් ලැබෙන නිසා ණය ලබාගන්නා අයට අඩු පොලියකට ණය සැපයීමට ඒ බැංකුවලට පුලුවන්කම ලැබුණා.

ණය දුන්නට විතරක් කිරි නිෂ්පාදනය වැඩිකරන්න බැරි බව අපි තේරුම් අරගෙන තිටිය. අපි හිතනව හැමදේටම වඩා වැදගත් වන්නේ, ප්‍රධාන වන්නේ කිරි සඳහා ගවයින් ඇති කිරීම පිළිබඳව ගොවීන්ගේ දැනුම වර්ධනය කිරීමයි.

මුදල් ප්‍රශ්නය අපට විසඳන්න පුලුවන්. ඒ වුණාට ගොවියාට ගව පාලනය පිළිබඳ නවීන විද්‍යාත්මක දැනුම නැතිනම්, ලාභදායක ව්‍යාපාරයක් ලෙස ගව පාලනය කරන ආකාරය ගැන වියා දන්නේ නැත්නම්, ගවයින්ගේ පෝෂණය, සෞඛ්‍යය, පැටවුන් බෝ කිරීම, ආහාර හා ජල අවශ්‍යතා, රෝග පාලනය හා ආරක්ෂාව ගැන වියාට හරි අවබෝධයක් නැතිනම්, ඒවා ගැන සලකන්නේ නැත්නම් කිරි නිෂ්පාදනයෙන් ලාභයක් ලබාගන්න අමාරුයි.

තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ අතපිටිසර පළාත්වල කිරි ගව පාලනය කරන්නේ පැරණි සම්ප්‍රදායික ක්‍රමවලට අනුවයි. විය ගොවීන්ගේ ආදායම දෙගුණ තෙගුණ කරන්න පුලුවන් හොඳම කෘෂිකාර්මික ව්‍යාපාරයක් (Agri business) හැටියට දියුණු කරන්න පුලුවන් කියලා ගවයින් ඇතිකරන අය හිතන්නෙ වත් නැහැ. අනෙක් අතට කෘෂිකර්මය හා ගව පාලනය එකින් එකට සම්බන්ධිතව කළොත් (Crop- Livestock integrated farm model) ගව පාලනයත්, කෘෂි නිෂ්පාදනයත් දෙකම සාර්ථක වන බව බොහෝ දෙනා අමතක කරන කාරණයක්. ඉතින් දියුණු කිරීම සඳහා මේ තරම් විභවයක් තියෙන ව්‍යාපාරයක් අද තවමත් ගොවියාගේ අතිරේක ආදායම් මාර්ගයක් විදියටයි සලකන්නේ. ඒ නිසා කිරි ගව පාලනය ව්‍යාපාරයක් විදියට දියුණු කිරීම ගැන ගොවියා උනන්දු වෙන්නෙත් නැහැ. අනිත් අය මූලික වෙන්නෙත් නැහැ.

ඒ නිසා මේ ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ගොවීන්ගේ දැනුම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා විශේෂ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක වෙනවා. මේ යටතේ දැරීමට සිදුවන වියදම් ලබා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් විශේෂ දිරි දීමනා අරමුදලක් පිහිටුවීමටත් අපට බලය දී තිබෙනවා. මෙහිදී ණය දෙන බැංකුවල ශාඛා කළමනාකරුගේ අනුදැනුම යටතේ ඒ ප්‍රදේශයේ ගව පාලනයේ යෙදෙන හෝ උනන්දුවක් දක්වන අය 10 - 20ක් අතර පිරිසක් සංවිධානය කරලා ප්‍රධාන මාතෘකා 08ක් යටතේ පංති පැවැත්වීමට ප්‍රදේශයේ පශු වෛද්‍ය නිලධාරීවරයාට ආරාධනා කරනව. පශු වෛද්‍යවරයා දිනකට මාතෘකා 2 බැගින් අරගෙන ගොවි පිරිසත් එක්ක සාකච්ඡා කළ යුතුයි. බැංකුව පශු වෛද්‍යවරයාට සම්පත් දායක දීමනාවක් ගෙවනව. ඒ මුදල ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ දිරි දීමනා අරමුදලින් ප්‍රතිපූරණය කර ගන්න පුළුවන්.

ඊට අමතරව අපි සත්ව සංවර්ධන උපදේශකවරුන්ට වාර්ෂික ඉලක්ක හතරක් දීම තියෙනව. ව්‍යාපාරයක් ලෙස ගව පාලනයේ යෙදීමට කැමැති නියම වෘත්තීය ගව පාලන ගොවීන් බැංකුවලට යොමු කිරීම, තෘණ වර්ග හා ගව ආහාර ලෙස භාවිතා කළ හැකි වෙනත් ශාඛ වගාව, කෘත්‍රිම සිංවනයෙන් දෙමුහුන් පැටවුන් අතිපනනය කිරීම හා ජීව වායු ටැංකි ඉදිකිරීම. මේ අංශ යටතේ දෙන ලද වාර්ෂික ඉලක්ක සම්පූර්ණ කරන නිලධාරීන්ට දිරි දීමනා අරමුදලින් අදාළ දිරි දීමනාව ගෙවනු ලබනවා.

අපේ අරමුණ දිවයින පුරා වෘත්තීය මට්ටමේ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ගව පාලන ඒකක 50,000ක් බිහි කිරීමයි.

**වෘත්තීය මට්ටමේ ගොවිපලක්** කියලා කියන්නේ දියුණු තාක්ෂණ ක්‍රම හා සතුන් රැකබලා ගන්නා නවීන ක්‍රම අනුගමනය කිරීමෙන් ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයක් ලෙස සංවර්ධනය කළ ගොවිපලක්. අද වනවිට එහෙම ගොවිපලවල් සිය ගණනක් ඇතිවෙලා තියෙනව. වෘත්තීය මට්ටමේ ගොවිපලක ප්‍රධාන ලක්ෂණ කීපයක් අපි දකිනවා.

ගවයින් ඇතිකරන ගොවි මහතා හෝ මහත්මිය ඒ සතුන් කෙරෙහි කරුණාව, දයාව හා සැලකිල්ල දක්වනව. සතුන්ගේ සුභ සාධනය ගැන සැලකිලිමත් වෙනවා.

තම සතුන්ව කැලෑ ගානේ, වැව් පිටිවල, පාරවල් අයිනේ උලාකන්න යවන්නෙ නහැ. එහෙම උලා කෑමෙන් සතාට උවමනා තරම් තෘණ ආහාර ලැබෙනවාද? ඒ ලැබෙන තෘණ ශාඛවල සතාට අවශ්‍ය පෝෂණය තියෙනවාද කියලා කවුද දන්නෙ?

ඉතින් ඒ වෙනුවට එම සතුන් කුමවත්ව සකස් කළ ගව නිවාසයක රඳවලයි ඉන්නේ. ඒ සතුන්ට දවසේ පැය 24 ම අවශ්‍ය තරම් බීමට ජලය ටැංකියට පුරවල තියෙනවා.

ඒ එක්කම හොඳම පෝෂ්‍යදායී තෘණ වර්ග හා ශාඛ පත්‍ර කුඩා කැබලිවලට කපල කෂමට දෙනවා. පෝෂණ උපකරණ වලට ගැනීමට තෘණ හා ශාඛ සාන්ද්‍ර ආහාර ඒ කියන්නේ පුන්තක්කු, කැට ආහාර ආදියත් දෙනවා. ඛනිජ මිශ්‍රණයත් සපයනවා. එහෙම කළොම ගවයාගේ පෝෂණය ගැන ආයෙ සැක කරන්න දෙයක් නැහැ.

**සතාට හොඳ පෝෂණය ලබනකොට සතා හිරෝගී වෙනවා. රෝග බෝවීම අඩුයි. රෝගවලට ඔරොත්තු දෙන්න පුළුවන්. ගවයා ශක්තිමත්. ඇඟපහ සම්පූර්ණයි.** ඒ වාගේ ගවයෙක් උදේට දැක්කත් ඇති කියලා ගමේ මිනිස්සු කියන්නේ ඒකයි. ඒ සතා නියම කාලයට පට්ටියට එනවා, ප්‍රජනන පද්ධතිය සම්පූර්ණයි. කෘත්‍රිම සිංවනයෙන් ගැබ් ගැන්වූ විට හොඳ දෙමුහුන් පැටියකු ලබා ගන්න පුළුවන්. ඒ විතරක්ද? හැම වර්ෂයකටම එක පැටියකු බැගින් ලබාගන්න පුළුවන්. වර්ෂයකට දින 305ක් එක දිනටම කිරි ලබාගන්නත් පුළුවන්. දවසකට කිරි ලීටර් 8 - 20 අතර ප්‍රමාණයක් අනිවාර්යයෙන්ම ලැබෙනවා.

ඒ විදියට ගවයින් ඇති කරන්න නම් තෘණ හා ගවයින්ට ආහාරයට දිය හැකි ඉපිල් ඉපිල්, ගිනිසිරියා, එරබදු ආදී ශාඛ වර්ග ඉඩමේ වැටට හෝ වෙනත් ස්ථානයක වගා කරලා දිනපතා කපාගෙන ඇවිත් දෙන්න වෙනවා. ගොවිපලක් තිබෙනවා නම් ගොවිපලෙන් ඉවත් කරන කෙසෙල් කොළ, කෙසෙල් කඳුන්, කොස් කොළ, කොස් කටු, විවිධ තණකොළ වර්ග, බඩ ඉරිඟු උඳු, මුං, මෑ ආදියේ අස්වනු නෙලාගත් පසු ඉතිරිවන කඳු කොටස් ආදී නොයෙකුත් ගොවිපලෙන් ඉවත්කරන දේ කුඩා කැබලිවලට කපලා ගවයින්ට දෙන්න පුළුවන්.

ඒ වගාකරන ප්‍රදේශයක නම් පිදුරු මිටි කරල (බේල්) ගබඩා කර තබාගෙන තෘණ හා සාන්ද්‍ර ආහාර අතරට ටික ටික දෙන්න පුළුවන්. පිදුරු කැබලිවලට කපලා යූරියා ස්වල්පයක් දියකර ඉසීමෙන් (යූරියා ප්‍රතිකාර කරන ලද පිදුරු) ඉතා පෝෂ්‍යදායක ආහාරයක් හදාගන්න පුළුවන්.

**වෘත්තීය මට්ටමේ ගොවිපල ඉතා පිරිසිදුයි.** අපද්‍රව්‍ය කුමවත් ලෙස කාණු පද්ධතිය දිගේ ගලාගෙන ගොස් ජීව වායු ටැංකියට වැටෙනවා. බලන්න, නොමිලේම ගෑස් ලබෙනවා. කුස්සියේ ඉවුම් පිහුම්වලට ගෑස් ලබාගන්න පුළුවන්. වැඩිපුර ගෑස් අහල පහල ගෙවල්වලටත් දෙන්න පුළුවන්.

ගොවිපල පිරිසිදු නිසා ගඳුත් නැහැ. මැස්සොත් නැහැ. අහල පහල අයට කරදරයක් නැහැ. ඒ නිසා පරිසර ප්‍රශ්න එන්නෙත් නැහැ. ජීව වායු ලබාගත් පසු චිලියට එන ගොම කෙලින්ම පොහොර හැටියට වගාවට දාන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් ඒ ගොම පැකට් කරල විකුණන්නත් පුළුවන්.

වෘත්තීය මට්ටමේ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ගොවිපලක කිරි ලබාගත හැකි ගව දෙනුන් 2 සිට 50 පමණ දක්වා තබාගන්න පුළුවන්. දිනකට රපියල් 1,000 සිට රුපියල් 10,000 දක්වා කිරි ආදායම ලබන කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ගොවිපල රාශියක් දැන් ශ්‍රී ලංකාව පුරා තියෙනවා.

**වෘත්තීය මට්ටමේ ගොවිපලක ආදායම ස්ථිරයි.**

- කිරි විකිණීමෙන් දෛනික ආදායම
- ජීව වායු භාවිතයෙන් ඉතිරිවන මුදල
- ගොම විකිණීමෙන් ලැබෙන ආදායම
- අතිරික්ත ගව පැටවුන් හා දෙනුන් විකිණීමෙන් ලැබෙන ආදායම
- ගොවිපොලට පොහොර යෙදීමෙන් ඉතිරිවන මුදල

කිරිවලින් තමන්ම කර්මාන්තයක් කරල නිෂ්පාදන විකුණුවොත් ආදායම තවත් වැඩියි. (මුදවපු කිරි, යෝගට්, අයිස් ක්‍රීම් ආදී)

මෙවැනි ගොවිපලක් කළමනාකරණය කරගන්න ඉතා පහසුයි. ගවයින් පසුපස දුවන්න උවමනා නැහැ. ඒ අයට කෂම, වතුර සැපයීම, ගව නිවාස පිරිසිදු කිරීම හා කිරි දොවාගැනීම විතරයි දවසටම කරන්න තියෙන්නේ.

දිනකට දෙවරක් කිරි ගන්න පුළුවන්. එහෙම කළොත් එක දෙනකගෙන් දිනකට කිරි ලීටර් 10 සිට 30 දක්වා ප්‍රමාණයක් ගන්න පුළුවන්. (දෙනුන්ගේ වර්ග අනුව කිරි ප්‍රමාණ වෙනස්.) දිනකට පැය 2 ක් 6ක් පමණ වැඩ කළොම ගොවිපල හොඳින් කළමනාකරණය කරගන්න පුළුවන්. ඉතිරි වෙලාවේ ගොවිතැන් වාගේ තවත් ආදායම් ලබන මාර්ගයක යෙදෙන්නත් කාලය තියෙනවා.



ඉතින් මේ විදියට වෘත්තීය මට්ටමේ ගොවිපල දියුණු කිරීමෙන් මේ තාක් අපේ රටේ ගෙදර පිටුපස ආවාට හිඟාට කළ ගව පාලනය කෙටි කාලයක් ඇතුළත ගොවියාට ලාභදායක ව්‍යාපාරයක් බවට පරිවර්තනය කරන්න පුළුවන්! එහෙම වුණොත් රටටම කිරි ඉතිරෙන දිනය ඒ තරම් ඈත නොවනු ඇති!

ඒ අරමුණින් යුතුව සම්පාදනය කළ මේ කුඩා පොත කියවීමෙන් ගව පාලනය පිළිබඳව අපේ ගොවි මහත්ම මහත්මීන්ගේ දැනුම හා ආකල්ප දියුණු වී ඔවුන් ව්‍යාපාරික ගව පාලනයේ ඇති ප්‍රයෝජන හරියාකාරව අවබෝධ කරගනු ඇතැයි අප කල්පනා කරනවා.

ඉතින් මේ පොත සකස් කර ගැනීමට මග පෙන්වූ පශු සම්පත් අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් පශු වෛද්‍ය ඒ. ඕ. කොඩිතුවක්කු මහත්මාටත්, මෙහි ඇතුළත් පශු වෛද්‍ය විද්‍යාත්මක කරුණු ඉතා ප්‍රවේශමෙන් එක් රැස් කර සංස්කරණය කළ ජේරාදෙණිය සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ පශු වෛද්‍ය කේ. එම්. ටී. කැඳරගම මහතාටත්, එම දෙපාර්තමේන්තුවේ පශු වෛද්‍ය කේ. පී. ජී. හදුලතා මහත්මියටත්, අප රටේ ගව පාලනයේ යෙදෙන බුද්ධිමත් ගොවි ජනතාව වෙනුවෙන් අපගේ ස්තූතිය හිමි වෙනවා. එමෙන්ම මෙම පොත සම්පාදනයේදී නිරන්තරව අප හා සම්බන්ධීකරණයෙන් සහය වූ ජේරාදෙණියේ සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ ටී. ආර්. එම්. ඒ. එම්. රත්නායක මහත්මා සහ තාක්ෂණික රූප සටහන් හා ඡායාරූප සපයා දුන් එස්. එම්. එස්. බී. සමරකෝන් සහ ඩී. එම්. දිසානසායක මහත්වරුන්ටද අපගේ ස්තූතිය හිමි වේ. ණය යෝජනා ක්‍රමය වෙනුවෙන් මුදල් අමාත්‍යාංශයේ දායකත්වය ලබා දෙමින් නිරන්තරව අපව දිරිමත් කරන මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශයේ, සංවර්ධන මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල් ආචාර්ය දුමිතා ද සොයිසා මහත්මිය හා ණය යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරන ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවේ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ එම්. එස්. කේ. ධර්මවර්ධන මහතාට ද අපගේ විශේෂ ස්තූතිය හිමි විය යුතුය. තවද මෙම ග්‍රන්ථය ඉතා අලංකාර ලෙස මුද්‍රණය කර දුන් ප්‍රින්ට්කෙයා ආයතනයේ අධිපති තුමා ඇතුළු කාර්ය මණ්ඩලයට අපගේ කෘතඥතාවය හිමිවේ.

මෙවැනි වටිනා අත් පොතක් ගොවි මහත්ම මහත්මීන් වෙත නොමිලයේ ලබාදීම සඳහා අවකාශ සැලැස්වීමෙන් අනුග්‍රහය දැක්වූ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති අජිත් නිවාඩි කඩිරාල් මැතිතුමා ඇතුළු මුදල් මණ්ඩලයට අපගේ ගෞරවාන්විත ස්තූතිය මෙයින් ප්‍රද කරමු.

ඉතින්, ආදරණීය ගොවි මහත්වරුනි, මහත්මියනි!

දැන් ඔබේ වාරයයි. මේ පොත දෙතුන් වරක් කියවන්න. හොඳින් තේරුම් ගන්න. නොතේරෙන දෙයක් ඇත්නම් පශු වෛද්‍යවරුන්ගෙන් විමසන්න. ඔබ ප්‍රදේශයේ පශු වෛද්‍යවරු සමග සමීප සබඳතාවයක් පවත්වා ගන්න. නවසීලන්තයේ, ඕලන්දයේ කිරි ගොවීන් වගේ ඔබත් පයට රබර් බූට්ස්, අත්වලට අත් වැසුම්, හිසට හිස් වැසුම් සහිතව කඩායක් හා කලිසමක් ඇඳගෙන, ඉතා පිරිසිදු ලෙස ඔබේ වෘත්තියේ යෙදෙන්න. ගව නිවහනක් තුළ බඩ පුරා කා බී නිරෝගීව සිටින පුෂ්ටිමත් හොඳ ගවයින් රංචුවක සාඩ්මිබර හිමිකරුවකු වශයෙන් අඩුම තරමින් දිනකට රුපියල් දහස ඉක්මවා යන ආදායමක් ලබා ගැනීමට අධිෂ්ඨාන කරගන්න.

මතක තබා ගන්න. රට දියුණු වන විට, ජනයා අත මුදල් තිබෙන විට පිරිසිදු, පෝෂ්‍යදායක කිරි ආහාරවලට ඇති ඉල්ලුම ද දිනෙන් දින වැඩිවේ. පිරිසිදු එළ කිරි සඳහා ජනතාව තුළ වැඩිවන ඉල්ලුම සපුරාලීම ඔබට හාරයි. අධිෂ්ඨාන සහගත වන්න. මුළු රටම ඔබ සමගයි.

**ස්ථීර වශයෙන්ම ඔබට**

**අපේ රට කිරිවලින් ස්වයංපෝෂිත කරන්නට පුළුවන් !**

ඩබ්ලිව්. එම්. කරුණාරත්න  
සහකාර අධිපති,  
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව.

2009 දෙසැම්බර් 15.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපතිතුමාගේ පණිවුඩය

පෙරවදන

1.	කිරි නිෂ්පාදනය පිණිස ගව පාලනයෙහි යෙදෙන සැමගේම අවධානය පිණිසයි !	1
2.	ශ්‍රී ලංකාවට සුදුසු ගව වර්ග යුරෝපීය ගව වර්ග ඉන්දියානු ගව වර්ග කිරි ගව පාලන ක්‍රම	7
3.	කිරි ගවයින් සඳහා නිවාස සැපයීම ගව නිවසට සුදුසු බිමක් තෝරාගැනීම වියළි කලාපයට සුදුසු ගව නිවාස තෙත් කලාපයට සුදුසු ගව නිවාස ගව නිවාස සැලසුම් කිරීම බිම වහලය සතුන් වෙන් කිරීම ජලය සැපයීම	15
4.	ගව අභිජනනය හා ප්‍රජනනය අභිජනන ක්‍රම මද ලක්ෂණ කෘත්‍රීම සිංචනය	25
5.	ගව කාණ්ඩ අනුව පාලනය	31
5.1	ගැබ්ගත් දෙනුන් පාලනය ප්‍රසූතිය	
5.2	ගව පැටවුන් රැක බලාගැනීම මුල් කිරි ප්‍රථමාධාර සඳහා උවමනා ද්‍රව්‍ය	
6.	ගව ආහාර හා ගව පෝෂණය	43
6.1	කිරි ගවයාගේ ආහාර තෘණ වර්ග රනිල ශාඛ තෘණ සිටුවීම තණ කොළ කල් තබාගැනීම	
6.2	ගව ආහාර පෝෂණය රළු ආහාර සාන්ද්‍ර ආහාර ජලය ඛනිජ ලවණ ආහාර හිඟ කාලයේදී සතුන් පෝෂණය කිරීම	

7.	ගව රෝග හා රෝග පාලනය රෝග වළක්වා ගැනීම වසංගත රෝග වසංගත නොවන රෝග වසු පැටවුන්ට වැළඳෙන රෝග	59
8.	සතුන් හැසිරවීම හා මෙල්ලකිරීම ගවයින් මෙල්ලකිරීමට භාවිත කරන උපකරණ කුඩා ගවයින්ට ප්‍රතිකාර කිරීම	71
9.	ගොවිපල සැලසුම්කරණය භූමිය තෘණ වගාව අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ගව රැල සැලසුම්කිරීම	77
10.	ගොවිපල වාර්තා තබාගැනීම හා ගිණුම්කරණය සිංවනය වාර්තා කිරි වාර්තා සෞඛ්‍ය වාර්තා මුදල් පොත මුදල් විශ්ලේෂණ පොත ගොවිපළ ලාභාලාභ ගිණුම	81
11.	පිරිසිදු කිරි ලබාගැනීම හා කිරි නිෂ්පාදන සැකසීම කිරිවල ඇති පෝෂණ ගුණය පිරිසිදු කිරි ලබාගැනීම යෝගටී මුදවාපු කිරි අයිස් ක්‍රීම්	91
12.	සත්‍ය කථා නිදැල්ලේ යන ගවයින් කන්නේ මොනවාද? මස් කඩේට ගිය විලඳෙන වල්ලිගේ කථාව මනුෂ්‍යයාට ඉතාමත් ප්‍රයෝජනවත් සත්වයා	99

**ඇමුණුම්**

105

- අංක 1 වසු පැටවුන් සඳහා දෛනික පෝෂණ අවශ්‍යතා
- අංක 2 වැස්සියන්/වස්සන් සඳහා පෝෂණ අවශ්‍යතා
- අංක 3 වැස්සියන් නඩත්තුව, ගර්භණි භාවය හා පෝෂණ අවශ්‍යතා
- අංක 4 ශරීර බර අනුව වැස්සියන්ගේ පෝෂණ අවශ්‍යතා
- අංක 5 බහුලව භාවිතා කරන ගව ආහාර කීපයක පෝෂණීය අගයන්

අපේ ස්තූතිය

ශ්‍රී ලංකාව  
කිරි නිෂ්පාදනයෙන් ස්වයං පෝෂිත වූ  
දේශයක්  
වනු දැකීමේ  
ඒ සුබ සිහිනය  
සැබෑ කරගන්නට  
වෙර දුරමින්  
අප්‍රමාණ දුක් පීඩා උසුලමින්  
දිරියෙන් පෙරට එන  
අපේ  
ගොවි මහත්ම මහත්මීන් වෙත යි.



## කිරි ගව පාලනය ශ්‍රේෂ්ඨ වෘත්තියකි !

කිරි ගව පාලනය, අනාදිමත් කාලයක සිට ශිෂ්ටාචාරවත් මානව සමාජය තුළ අඛණ්ඩව පැවත එන නම්බුකාර වෘත්තියකි. එයින් මිනිස් වර්ගයාට අති මහත් ප්‍රයෝජනයක් සැලසේ. බලන්න, වෘත්තීය කිරි ගව පාලනයෙහි යෙදෙන “සුදු ගොවි මහත්වරු” පිටරටවල සිට සංචාරකයන් වශයෙන් අපේ රටවලට පැමිණියාම ඔවුන්ට කෙතරම් සැලකිලි ලැබෙනවාද ?

වෘත්තීයමය දැනුම, දැනුම අලුත්කර ගැනීමට ඇති කැමැත්ත, කාර්යය සඳහා ඇති කැපවීම සහ වෘත්තීය ආචාර ධර්ම පිළිපැදීම තුළින් ඕනෑම අයෙකුට තමන් කරන රැකියාවෙන් උපරිම ඵල නෙලාගන්න පුලුවන්.

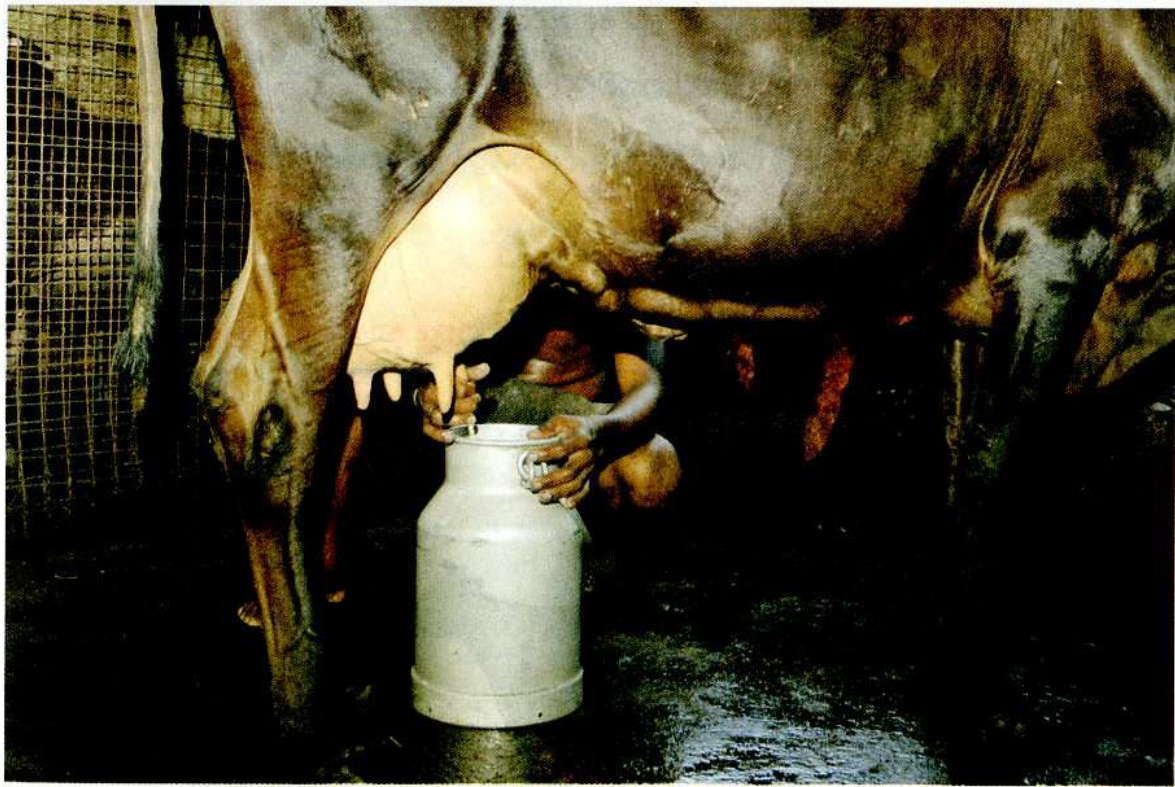
කිරි නිෂ්පාදනය කරන ගොවිපලක් (Dairy Farm) හිමි වෘත්තීයමය කිරි ගව පාලකයෙක් ලෙස ඔබටත් (Professional Dairy Farmer) දෛනිකව රුපියල් දහස ඉක්මවා යන ශුද්ධ ආදායමක් උපයා ගැනීමේ සම්පූර්ණ අවකාශය තිබේ. ඉතින් ඔබත් ඉහළ ආදායමක් ලබන කිරිගව ගොවිපලක් හිමි වෘත්තිකයෙක් වීමට අධීෂ්ඨාන කරගන්න.

# 1

## කිරි නිෂ්පාදනය පිණිස ගව පාලනයෙහි යෙදෙන සැමගේම අවධානය පිණිසයි !

කිරි නිෂ්පාදනයේ යෙදෙන සෑම අයෙකුම තම කිරි චළදෙනගෙන් උපරිම කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබාගැනීමට බලාපොරොත්තු විය යුතුය. එසේ නම් පහත සඳහන් කාරණා සම්බන්ධයෙන් ඔබ කෙතරම් දුරට සැලකිලිමත් වී ඇද්දැයි සිතා බලන්න.

1. ප්‍රදේශයට ගැලපෙන ගව වර්ගයක් තෝරාගැනීම
2. ගව නිවාස
3. පෝෂණය
4. සත්ව සෞඛ්‍යය
5. සත්ව අභිජනනය
6. ගොවිපල කළමනාකරණය
7. කිරි අලෙවිය



### 1.1. ප්‍රදේශයට ගැලපෙන ගව වර්ගයක් තෝරාගැනීම:

- ඔබ පළමුවෙන්ම කළ යුත්තේ ඔබගේ ප්‍රදේශයට හා අනුගමනය කරන ගව පාලන ක්‍රමයට ගැලපෙන ඉහළ කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබාදිය හැකි ගව වර්ගයක් තෝරාගැනීමයි.
- තෝරාගන්නා සතුන් ප්‍රදේශයට හා දේශගුණයට නොගැලපුනහොත් උෂ්ණත්වයේ වෙනස්කම් නිසා ඇතිවන තාප පීඩනයන් හේතුවෙන් එම සතුන්ගේ කිරි නිෂ්පාදනය අඩු වේ.
- ප්‍රජනන හැකියාව ද (පැටවුන් බෝ කිරීම) අඩුවේ.
- ඉහළ කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබාදීම සඳහා ගව දෙනකට ගැලපෙන පාරිසරික හා දේශගුණික තත්ත්වයක් පැවැතිය යුතුයි. කිරි නිපදවා ගත හැකි ගව වර්ග රාශියකි. ඒ ඒ ගව වර්ග වලින් ලබා ගතහැකි කිරි ප්‍රමාණය ද වෙනස්ය. නමුත් ඒ සෑම ගව වර්ගයකටම රටේ සෑම පළාතකදීම ඉහළ නිෂ්පාදනයක් ලබාදීමට නොහැකි විය හැක. ඇතැම් ගව වර්ගවලට ඇතැම් පාරිසරික හා දේශගුණික තත්ත්වයන් ගැලපෙන්නේ නැත. ඒ ගැන ඔබ දැනගෙන සිටිය යුතුයි.

### 1.2. සුදුසු ගව නිවාස

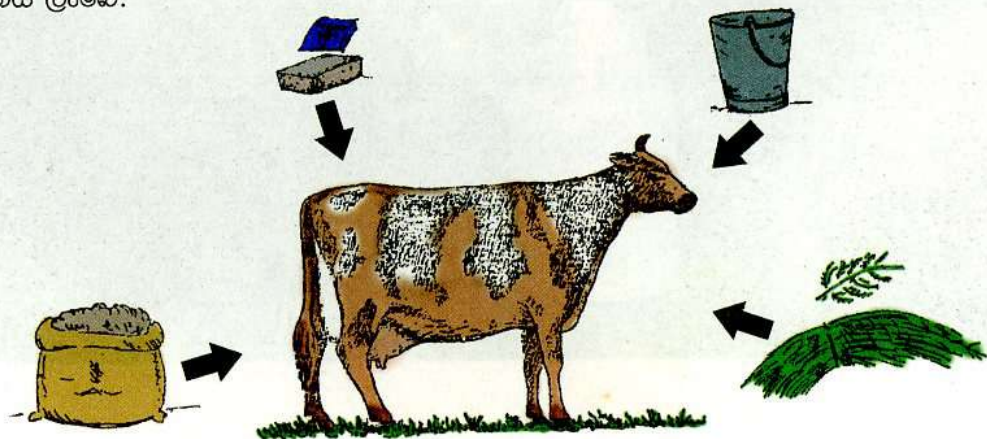
සතුන් කටුක දේශගුණ තත්ත්වයන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ප්‍රදේශයට හා පාලන ක්‍රමයට ගැලපෙන ගව නිවාස සැපයීම ද ඒ හා සමානව ම ඉතා වැදගත් කරුණකි.

#### සුදුසු ගව නිවාස නොමැති විට,

- ගවයාට අවශ්‍ය තරම් පෝෂ්‍ය ආහාර හා බීමට ජලය ලබාදීමට විශ්වාසනීය ක්‍රමයක්ද නැත.
- ඔවුන්ට ලබාදෙන ආහාර හා ජලය පවා අපතේ යෑමට ඉඩ තිබේ.
- කිරි ගවයින් නිතර නිතර රෝගවලට ගොදුරු වීමට ද පුළුවන.
- සතුන් විවිධ බාහිර උපද්‍රව වලට ලක්වීමට ඉඩ තිබේ.
- ලබාගන්නා කිරි අපිරිසිදු වීම නිසා වෙළඳපොලේදී ප්‍රතිකෂේප වීමටද පුළුවන.

### 1.3. පෝෂණය

කිරි ගවයින්ට ප්‍රමාණවත් තරම් පෝෂ්‍ය ආහාර, බීමට ජලය හා ඛනිජ ලවන ආදිය සපයා ඉහළම පෝෂණය ලබාදිය යුතුය. විවිධ ගව දෙනට වැඩි කිරි ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදනය කිරීමට අවශ්‍ය ශක්තිය ලැබේ.



### පෝෂණය දුර්වල වුවහොත්,

- සතුන්ගේ වර්ධනය බාල වේ.
- කිරි නිෂ්පාදනය අඩු වේ.
- ප්‍රජනන හැකියාව ද (බෝ කිරීමේ හැකියාව) අඩු වේ.

### 1.4. සත්ව සෞඛ්‍ය

- ගවයින්ගේ සනීපාරක්‍ෂාව හා මනා සෞඛ්‍ය තත්ත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා දිනපතා පරීක්‍ෂාවෙන් සිටීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. රෝග වැළැක්වීමේ වැඩපිළිවෙලක් ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහි ද ඔබගේ විශේෂ අවධානය යොමුවිය යුතුය.
- නිරෝගී ශක්තිමත් හා පෝෂණයෙන් යුතු ගවයින් සහිත ගොවිපලක් පවත්වාගෙන යාමෙන් දිනෙන් දින ඔබේ ආදායම ඉහළ නංවා ගැනීමට පුළුවන. ඒ නිසා සතුන්ට වැළඳෙන විවිධ රෝග ගැන යම් අවබෝධයක් ඔබට තිබිය යුතුය. එසේම දිනපතා සතුන් පරීක්‍ෂා කරමින් රෝග ලක්ෂණ හඳුනාගෙන කඩිනමින් සුදුසු වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ද ලබා දිය යුතුය.

### නිතර නිතර රෝග වැළඳීමෙන්,

- ★ කිරි ගවයින් දුර්වල වී ඔවුන්ගේ කිරි නිෂ්පාදන හැකියාව අඩු වේ.
- ★ මරණ ප්‍රතිශතය ඉහළ යයි.
- ★ ප්‍රතිකාර සඳහා ඔබට වියදම් දැරීමටද සිදු වේ.

### 1.5. සත්ව අභිජනනය සහ ප්‍රජනනය

ලාභදායී කිරි නිෂ්පාදනයක් සඳහා ඔබ මුලින්ම කළ යුත්තේ හොඳ ගවදෙනක් තෝරාගැනීමයි. දෙවනුව උසස් ආරයේ පැටවෙක් ලබාගැනීමට හොඳ අභිජනන වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. හොඳම ක්‍රමය කෘත්‍රීම සිංචනයයි. ඒ සඳහා පශු වෛද්‍ය නිලධාරීන්ගේ උපකාර ලබාගත යුතු ය.

- ඔබගේ ගව පට්ටියට උසස් ආරයේ සතුන් එකතු කර ගැනීමට උනන්දු වන්න.
- හැම වර්ෂයකදීම දෙනකගෙන් එක පැටියකු ලබාගැනීමට විධිවිධාන යොදාගන්න.

### 1.6. ගොවිපල කළමනාකරණය:

ගොවිපල මනාව කළමනාකරණය කර ගත හැකි නම් අඩු වියදමකින් ඉහළ නිෂ්පාදනයක් ලබා ගැනීමට ඔබට පුළුවනි.

සත්ව ගොවිපලක් සාර්ථක කර ගත හැක්කේ උපරිම කැප වීමක් හා මනා දැනීමක් ඇති අයෙකුට පමණි. ඔබ පුද්ගලිකවම ගොවිපල කටයුතුවල යෙදීම වඩා සුදුසුය. සතුන්ගේ පෝෂණය, ආරක්‍ෂාව හා සෞඛ්‍ය ගැන තීරණයන් සෝදිසියෙන් සිටිය යුතුය. එසේම ඔබේ සත්ව ගොවිපල පිරිසිදු, සෞඛ්‍යාරක්‍ෂිත ආදර්ශමත් ගොවිපලක් ලෙස පවත්වාගෙන යෑම ගැන ද සැලකිලිමත් වන්න.



### දුර්වල කළමනාකරණය නිසා,

- ඔබේ නිෂ්පාදන වියදම වැඩි වේ.
- සතුන්ට ලබාදෙන ආහාර හා ජලය අපතේ යයි.
- කිරි ගවයාට ආහාර හා ධීමට ජලය අවශ්‍ය තරමට නොලැබේ.
- දෙනකගෙන් වාර්ෂිකව එක් පැටියෙකු බැගින් ලබාගැනීමට නොහැකි වීමට ඉඩ තිබේ.
- දෙනුන්ගෙන් ලබාගත හැකි කිරි ප්‍රමාණය අඩු වේ.
- සතුන්ට විවිධ බාහිර කරදර සිදු වේ. (තුවාල වීම්, පැහැර ගැනීම්, සොරකම්)
- නිතර නිතර සතුන් රෝගී වේ. වසංගත රෝගවලට ගොදුරු වේ. සතුන් මරණයට පත්වීමට ද ඉඩ තිබේ.
- ඒ අනුව ඔබේ ලාභය ද අඩු වේ.

ඔබේ සත්ව ගොවිපලෙන් ලැබෙන ලාභය හෝ පාඩුව බොහෝදුරට තීරණය වන්නේ ඔබේ කළමනාකරණ හැකියාව මතයි. ඒ සඳහා අහිංසක සතුන්ට වගකීමක් දැරිය නොහැක. එහෙත් ඔබ සතුන්ට නිසි පෝෂණය හා ආරක්‍ෂාව සලසන්නේ නම් ඔබට ඉහළ ලාභයක් ලබාගැනීමට උපකාර වීමට ඔවුන්ට පුළුවන. **මතක තබාගන්න. ඔබ සත්ව ගොවිපල හිමියෙකි. ගොවිපල කළමනාකරු ද ඔබමය!**

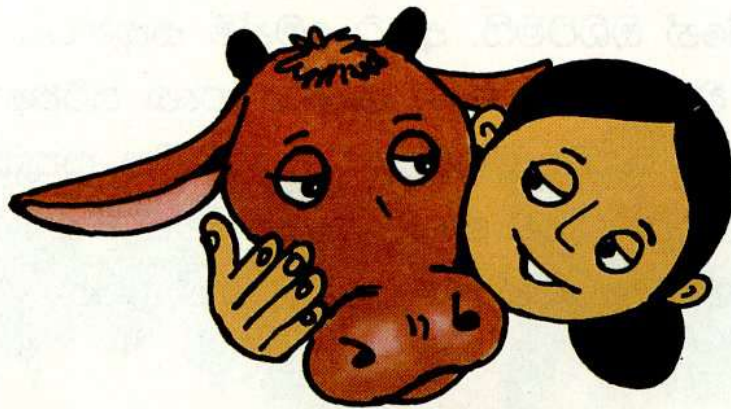
### 1.7. කිරි අලෙවිය.

ආර්ථිකව ලාභදායී ව්‍යාපාරයක් ලෙස කිරි කර්මාන්තය පවත්වාගෙන යාමේදී සුදුසු අලෙවි ක්‍රමයක් තිබීම ද අවශ්‍යම කරුණකි. සුදුසු අලෙවිකරණයක් තිබෙන විට,

- දැවසට දෙවරක් කිරි දොවා විකිණීමට පුළුවන (උදේ සවස)
- කිරි සඳහා සතුටුදායක මිලක් ලබා ගත හැක.
- කිරි අපතේ නොයයි.
- ප්‍රදේශයේ ඇති කිරි ආශ්‍රිත කර්මාන්තයකට කිරි සැපයීම සඳහා ඔවුන් සමග ගිවිසුමක් ඇතිකර ගත හැකි නම් ඔබේ කිරිවලට ඉහළ මිලක් ලබාගත හැක.
- ඔබට එයින් ස්ථාවර ඉහළ ආදායමක් ලැබේ.
- ඔබටම කිරි ආශ්‍රිත කර්මාන්තයක් දියුණු කරගත හැකි නම් ඔබේ ආදායම තවත් වැඩි වේ.
- **මතක තබාගන්න ! දියර කිරි යනු අවසාන නිෂ්පාදනය නොවේ. එය වටිනා ආහාර නිෂ්පාදන ගණනාවකට යොදාගත හැකි අමුද්‍රව්‍යයකි.**

**මේ කාරණා 07 ගැන සැලකිලිමත් වුණොත් ඔබට,**

- උසස් කිරි නිෂ්පාදනයක් සහිත වටිනා දෙනුන්
- ප්‍රශස්ථ අභිජනන ක්‍රම තුළින් වැඩි පැටවුන් සංඛ්‍යාවක්
- සතුන්ගේ අඩු මරණ ප්‍රතිශතයක්
- හොඳින් වැඩුණු නිරෝගී සතුන් පරපුරක්
- ප්‍රජනන ආයු කාලය වැඩි දෙනුන්
- රෝගවලට ඔරොත්තු දෙන (ප්‍රතිරෝධී) සතුන්
- උපරිම කිරි නිෂ්පාදනයක්
- සත්ව පාලනය ආශ්‍රිත ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයක් සමග
- ආර්ථික වශයෙන් ලාභදායී ව්‍යාපාරයක නිමිකරුවෙකු වීමට ද පුළුවන්.





### සැලකිලිමත් වන්න !

ගවයාද අප මෙන්ම පණ ඇති සත්වයෙකු බව අපි දනිමු. අපට වගේම ඒ සතාටත් අවි, වැසි, සුළංවලින් ආරක්ෂාව අවශ්‍යයි. ඒ නිසා එම සතුන්ටද නිවාසයක් තිබිය යුතුයි. අපට මෙන්ම ගවයාටද පෝෂණීය ආහාර හා බීමට ප්‍රමාණවත් තරම් ජලය අත්‍යවශ්‍යයි. සතුන්ට බඩගින්නේ හා පිපාසයෙන් සිටීමට සිදුවීමෙන් පාඩු සිදුවන්නේ ඔබටමයි. අපට මෙන්ම සතුන්ටත් ලෙඩ රෝග වැළඳේ. ඒ නිසා අසනීප ගැන පරීක්ෂාවෙන් සිට සුදුසු වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ද ලබාදිය යුතුයි. මේ සියලු කරුණු ගැන මනාව සැලකිලිමත් වන ගොවිහු කිරි නිෂ්පාදනයෙන් ඉහළ ආදායමක් ලබති.

# 2

## ශ්‍රී ලංකාවට සුදුසු ගව වර්ග

කිරි නිෂ්පාදනයේ යෙදෙන සෑම ගොවි මහත්මයෙකුගේම/ගොවි මහත්මියකගේම පරමාර්ථය වන්නේ තම සතුන්ගෙන් උපරිම කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබාගැනීමයි. එබැවින් ගව පාලනයේ නියැලෙන හෝ ගව පාලනයට පිවිසීමට බලාපොරොත්තු වන හෝ ඒ කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන අය අවධානය යොමු කළ යුතු ඉතා වැදගත් කරුණක් වන්නේ ගව පාලනය සඳහා සුදුසු සතුන් තෝරාගැනීමයි. අපේ රට විවිධ දේශගුණික කලාපවලින් සමන්විත වෙනවා. ඒ නිසා ඒ ඒ දේශගුණික කලාපවලට වඩාත් ගැලපෙන සතුන් නිවැරදිව තෝරාගැනීමෙන් වැඩි කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබාගැනීමට පුළුවන්.

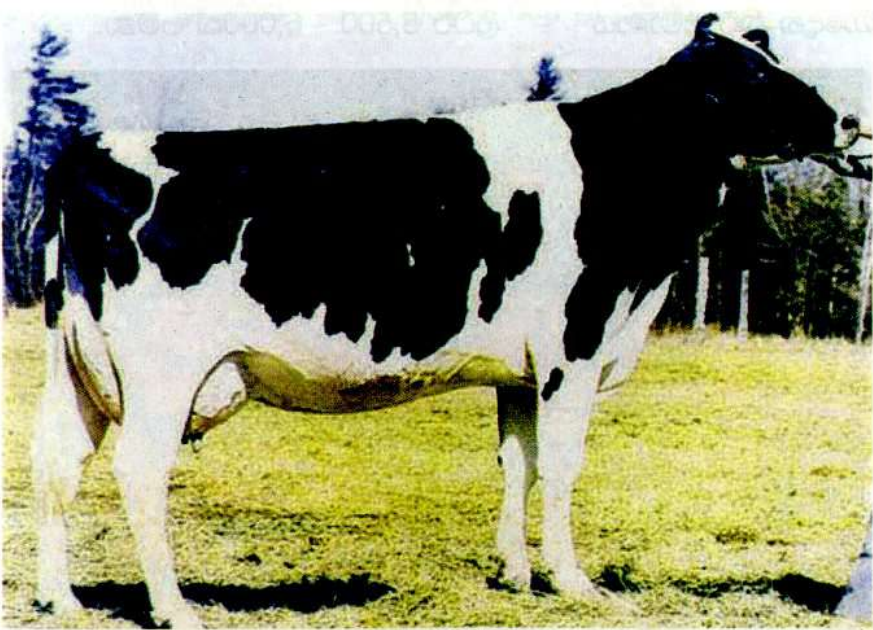
අප රටේ දේශීය ගවයින්ට එසේ නැතිනම් බටු ගවයින්ට වඩා වැඩි කිරි ප්‍රමාණයක් දෙන ගව වර්ග දෙකක් තමයි යුරෝපීය හා ඉන්දීය ගව වර්ග. ශීත පළාත්වලට වඩා සුදුසු වන්නේ යුරෝපීය වර්ගයන්ය. ඉන්දීය වර්ගය විශේෂ කාලගුණයක් ඇති ප්‍රදේශවලට වඩාත් සුදුසුයි.

### උපරිම කිරි නිෂ්පාදනයක් සඳහා අපේ රටේ ඇතිකළ හැකි යුරෝපීය ගව වර්ග

#### ප්‍රිමියන් :

- පාට - කළු හා සුදු පුල්ලි සහිත, කළු.
- හැඩරුව - අං කෙටියි, ලොකුයි, හොඹිබ දිගයි.

එක් මුරයකදී ලබාදෙන කිරි ප්‍රමාණය - ලීටර් 6,000 - 7,000ක් පමණ.

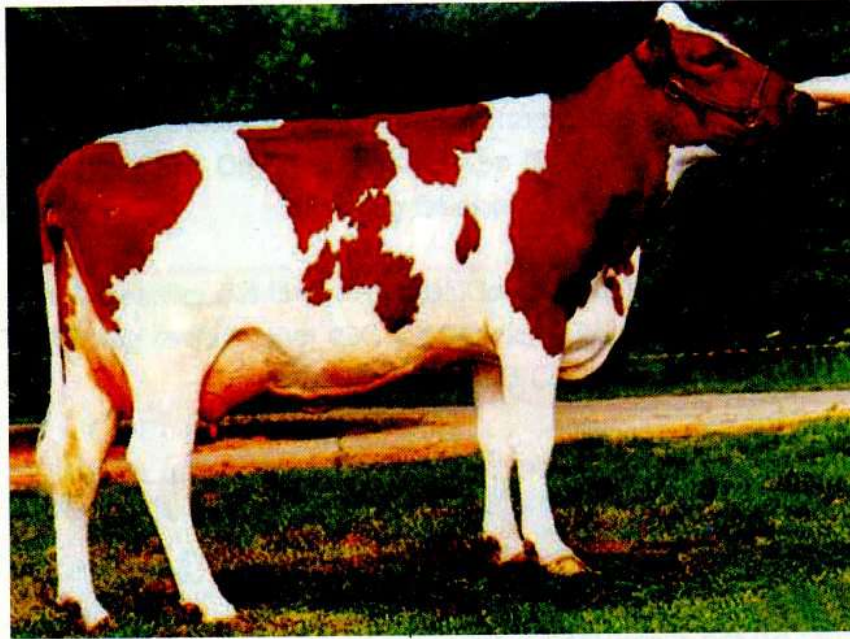


**අයර්ෂයර් :**

පාට - රතු දුඹුරු සහිත පුල්ලි සහිතයි.

හැඩරුව - අං තියුණුයි, දිගයි, මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ සිරුරක් ඇත.

එක් මුරයකදී ලබාදෙන කිරි ප්‍රමාණය - ලීටර් 5,500 - 6,000ක් පමණ.



**ජර්සි :**

පාට - සුදු, මා දුඹුරු, අළුයි.

හැඩරුව - හොඹිබ කළුයි. ඉදිරියට නෙරා ඇති ඇස් දෙක තරමක් විශාලයි.

එක් මුරයකදී ලබාදෙන කිරි ප්‍රමාණය - ලීටර් 5,500 - 6,000ක් පමණ.



### කිරි නිෂ්පාදනය සඳහා සුදුසු ඉන්දිය ගව වර්ග:

#### සහිවල්

පාට - ලා දුඹුරු, රතු දුඹුරු, සුදු.

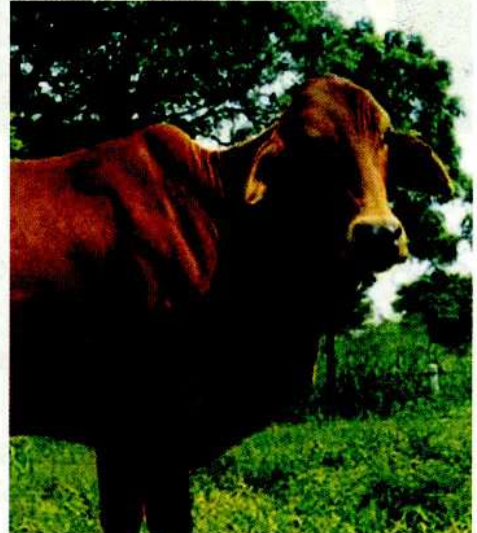
හැඩරුව - පාද කෙටියි, වල්ගය දිගයි, මොල්ලියක් හා තැල්ලක් ඇත, බුරුල්ල විශාලයි, හම බුරුල්ල, ශරීරය පෙට්ටි හැඩයකින් යුක්තයි.

චක් මුරයකදී ලබාදෙන කිරි ප්‍රමාණය - ලීටර් 2,200 - 2,500ක් පමණ.

සින්දු සහිවල් සතුන් වියළි කලාපීය ප්‍රදේශවලට ඉතා යෝග්‍ය වේ.

වියළි කලාපයේදී පහසුවෙන් සපයා ගත හැකි පිදුරු සහ වෙනත් වියළි ශාධ වර්ග ආහාරය සඳහා ලබාදීමෙන් පහසුවෙන් නඩත්තු කළ හැකි වේ.

වියළි කලාපයට ගැලපෙන ගව නිවාසයක් තුළ රඳවා අවශ්‍ය තරම් බීමට ජලය හා පෝෂ්‍ය ආහාර සැපයීමෙන් ඉතා ඉහල කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබාගැනීමට පුළුවන.



#### සින්දු:

පාට - තද රතු දුඹුරු.

හැඩරුව - අං කෙටියි, සාමාන්‍ය සිරුරකින් යුක්තයි.

චක් මුරයකදී ලබාදෙන කිරි ප්‍රමාණය - ලීටර් 2,000 ක් පමණ.



### බර ඉසිලීම සඳහා යොදාගත හැකි ඉන්දිය ගව වර්ග:



#### කන්ගයම් :

- පාට - අළු, තද පාට පාදවල කළු පැල්ලම් සහිතයි.
- හැඩරුව - තියුණු ශක්තිමත් දිග අං අත. කෙටි බෙල්ල, දිගු පාදවලින් යුක්තයි.

#### කිලර් :

- පාට - සුදු, අළු.
- හැඩරුව - අං උල්ය, ඉතා දිගය, බෙල්ල කෙටියි, හිස විශාලයි, ශක්තිමත්, කෙලින් දිගු පාදවලින් යුක්තයි.



### කිරි නිෂ්පාදනය සඳහා සුදුසු මී ගව වර්ග:

#### මුරා :

- පාට - තද කළු.
- හැඩරුව - අං කෙටියි, කරකැවී ඇත, දිග වල්ගයක් හා විශාල බෙල්ලක් සහිතයි.

#### සූර්ති:

- පාට - තද කළු.
- හැඩරුව - අං කෙටියි, දැකැත්තක හැඩයකින් යුක්තයි.

#### නිලිරව්:

- පාට - කළු දුඹුරුයි.
- හැඩරුව - නළලේ, වල්ගයේ, හොමිබේ සුදු පාට වර්ණය යුක්තයි.

මෙම වර්ගවලින් මුරා සහ නිලිරව් කිරි නිෂ්පාදනය සඳහා වඩාත් සුදුසුය.



මී ගවයින්ට ද ආහාර, ජලය හා ඖෂධ සපයා ගව නිවාස තුළ රඳවා ඇති දැඩි කළ හැක. ඔවුන් මඩ වගුරුවල ලැග සිටිය යුතු නැත.

මී ගවයින්ගේ කිරිවල මේද ප්‍රතිශතය වැඩි බැවින් වැඩි ආදායමක් ලබාගත හැක.





### කිරි ගවයින් පාලන ක්‍රම:

දැනට ලංකාවේ කිරි ගවයින් පාලනය කරන ක්‍රම තුනක් දක්නට ලැබේ.

#### සියුම් ක්‍රමය

සියුම් ක්‍රමය යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ගවයන් දවල් හා රාත්‍රී දෙකේදීම ගව නිවාසය තුළ තබාගෙන එම සතුන්ට අවශ්‍ය තණකොළ, සාන්ද්‍ර ආහාර හා ජලය සපයා ඇති දැඩි කිරීමයි.



#### අඩි සියුම් ක්‍රමය

අඩි සියුම් ක්‍රමයේදී දවල් කාලයේ සතුන් උලා කෑමට යවා උෂ්ණත්වය වැඩි දිවා කාලයේ හා රාත්‍රී කාලයේ සතුන් ගව නිවාසයක තබයි. ගව නිවාසයේ සිටින අවස්ථාවේදී සතුන්ට අවශ්‍ය ජලය සහ අමතර තෘණ සහ සාන්ද්‍ර ආහාර පාන සපයයි.



### නිදැලි ක්‍රමය

නිදැලි ක්‍රමයේදී සතුන් දවස පුරා නිදැල්ලේ උලා කැමට තෘණ පිට්ටලට යවනු ලබන අතර රාත්‍රියේදී තෝරාගත් විවෘත බිම්ක කොටු කරනු ලබයි. මෙහිදී උලා කැම සඳහා විශාල තෘණ බිම් ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වේ. වෙන් වෙන්ව සතුන්ව පෝෂණය සහ කළමනාකරණය කිරීම අපහසුයි. එමෙන්ම රාත්‍රි කාලයේ ආහාර හා ජලය සැපයීම ද සිදු නොකරන බැවින් මෙම ක්‍රමය යටතේ පාලනය කරනු ලබන සතුන්ගේ කිරි නිෂ්පාදනය අඩුය. තවද මොවුන් ලබාගන්නා ආහාරවලින් පෝෂක යම් ප්‍රමාණයක් කිරි නිෂ්පාදනයට අමතරව ඇවිදීම සඳහාද වැය වේ.

එහෙත් වර්තමානයේ බොහෝ ඉඩම් වගා කරන බැවින් ගවයින්ට තෘණ උලා කැමට යැවීමට තෘණ බිම් නැත. අනෙක් අතට මෙම ක්‍රමයේදී ගවයා විසින්ම ආහාර හා ජලය සොයා ගත යුතු බැවින් බොහෝවිට එම ගවයින් සා පිපාසාවෙන් සිටින බව නිරීක්ෂණය කර ඇත. ඒ නිසා මෙම සතුන්ගේ කිරි නිෂ්පාදනය අඩුය. වර්ෂයකට වරක් පැටියකු බිහි කරන්නේ ද නැත.



අද පවතින තත්ත්වය යටතේ කිරි නිෂ්පාදනය සඳහා අපට සියුම් පාලන ක්‍රමය හෝ තමන්ටම ප්‍රමාණවත් ඉඩම් තිබෙන ස්ථානවල අඩ සියුම් පාලන ක්‍රමය තෝරාගැනීමට සිදුව තිබේ.

**එච්ඊර යුගයට ආයුබෝවන් කියමු!**



ගවයා ද පණ ඇති ජීවියෙකි. වැස්සට, පින්නට, අවිචට, උෂ්ණයට, අධික ශීතලට ගොදුරුවීමෙන් එම අහිංසක සත්වයා අපමණ පීඩා විඳී. ලෙඩ රෝග වැළඳේ. කිරි නිෂ්පාදනය අඩු වේ. මිනිසාට මෙන්ම ගවයාට ද නිවසක් තිබිය යුතුය. අපි එයට ගව නිවාසය යයි නම් කරමු.

# 3

## කිරි ගවයින් සඳහා නිවාස සැපයීම

සාර්ථක කිරි ගව පාලනයකට ක්‍රමවත්ව සකස් කර ගන්නා ලද නිවසක් තිබීම ඉතාමත් ප්‍රයෝජනවත්. එසේ සකස් කරගත් නිවාසයක් මගින් ගව හිමියාට වාසි රැසක් අත්කර ගැනීමට පුළුවන්.

ඒවා නම්

- තම සතුන්ට හොඳින් ආරක්ෂාව ලබා දීමට හැකියි.  
මැසි මුදුරුවන්ගේ සිට තොර හතුරන් දක්වා හැම උවදුරකින්ම සතුන් ආරක්ෂා කරගත හැක.
- දවස පුරාම ආහාර හා ජලය සැපයීමට හැකියි.  
උවමනා ප්‍රමාණයට අවශ්‍ය පෝෂණය සහිත ආහාර, උවමනා තරම් බීමට ජලය ලබාදීමට පුළුවන්.
- ආහාර අපතේ යාම වළක්වා ගැනීමට හැකියි.  
ආහාර හා ජලය නියමිත ස්ථානවල, භාජනවල තබන බැවින් අපතේ යාමක් නැත.
- රෝග බෝවීම අවම කර ගැනීමට හැකියි.  
සතුන් දිනපතා පරීක්ෂා කර රෝග හඳුනාගැනීමටත්, ප්‍රතිකාර කිරීමටත් පහසුයි.
- පිරිසිදුව කිරි ලබාගැනීමට හැකියි.  
සතුන් පිරිසිදුව සිටින නිසා කිරිවලට අපද්‍රව්‍ය මිශ්‍ර නොවේ.
- මළ මුත්‍ර එක් රැස් කර ප්‍රයෝජනයට ගත හැකියි.  
ජීව වායු ඒකක හදාගෙන ඉන්ධන මෙන්ම සාරවත් පොහොර ද නිපදවා ගත හැකියි.
- අයාලේ යාමෙන් වන හානි අවම කර ගැනීමට හැකියි.  
වෙනත් අයගේ ඉඩම්වලට පැනීමෙන්, අනාරක්ෂිත ස්ථානවලට යාමෙන් සිදුවන හානි, ගවයින් මරා දැමීම, තුවාල කිරීම හා පැහැර ගැනීම ආදී හානි සිදු නොවේ.

### ගව නිවසට සුදුසු බිමක් තෝරමේදී අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු,

ගව නිවාසයක් ඉදි කිරීමේදී ඒ සඳහා සුදුසු ස්ථානයක් තෝරාගැනීම වැදගත්. ඒ කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.

- එම ස්ථානය හිරු එළිය සහ වාතාශ්‍රය හොඳින් ලැබෙන තැනක් විය යුතුය.
- අපද්‍රව්‍ය පහසුවෙන් බැහැර කළ හැකි ස්ථානයක් විය යුතුය.
- ගිලා නොබසින හා දිය සීරාව හොඳින් බැස යන ස්ථානයක් වශේම

- ගව නිමියාට වැඩි අවධානයක් යොමුකළ හැකි ස්ථානයක් ද විය යුතුය.
- තවද සාමාජිකය හා පාරිසරික බලපෑම් අඩු ස්ථානයක් වීම යන කරුණු කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කළ යුතුයි.
- සතුන් සංඛ්‍යාව වැඩිවන විට පසුව ඉඩකඩ පුළුල් කර ගත හැකි තැනක් වීම ද වැදගත්.



### ගව නිවාස වර්ග

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික තත්ත්වයන්ට අනුව ආකාර දෙකකට ගව නිවාස සකස් කරනු ලැබේ.

- විවෘත ගව නිවාස - විශලී කළාපයට
- සංවෘත ගව නිවාස - තෙත් කළාපයට



**විවෘත ගව නිවාස:**

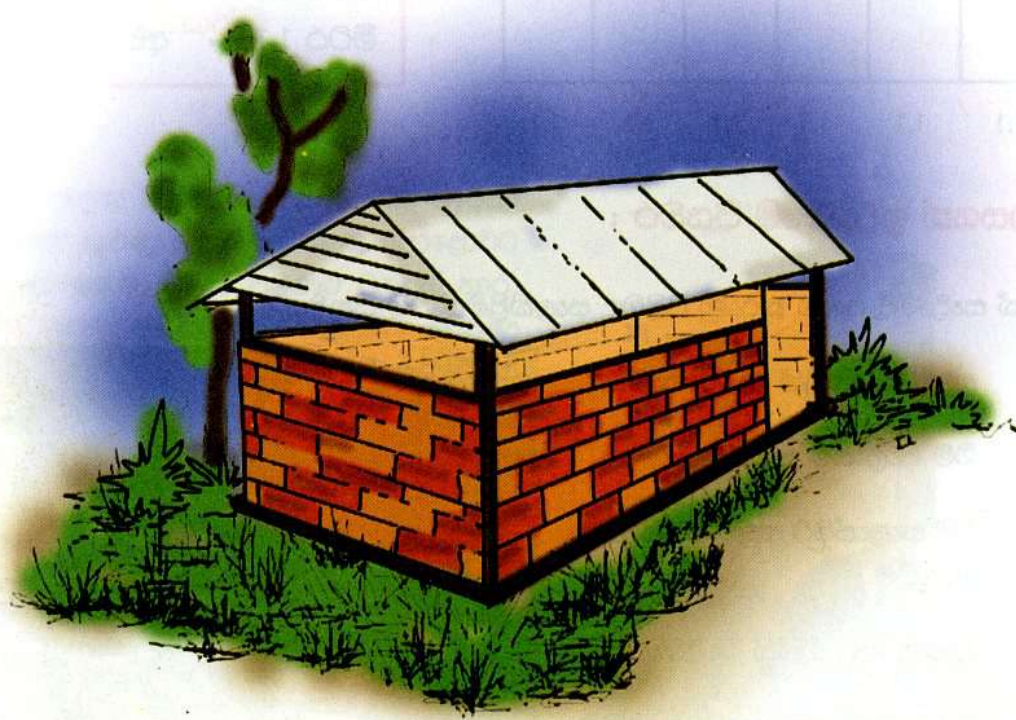
විවෘත ගව නිවාස සුදුසු වන්නේ වියළි කලාපයට පමණි. මෙම නිවාස සෑදීම ඉතා පහසුයි. වියදම ද අඩුයි. මෙම නිවාසවල බිත්ති නොමැති අතර ආකෘතිය දැව හෝ සිමෙන්තිවලින් සෑදිය හැකියි. පොළොව කොන්ක්‍රීට් දමා සැලැස්මකට අනුව සකස් කරගත යුතුයි. වහලය සඳහා පොල් අතු හෝ ටකරන් සෙවිලි කරගත හැකියි. (ටකරන් සෙවිලි කරන්නේ නම් පොල් අතු හෝ පිදුරු ටකරන් මතට දැමීමෙන් දිවා කාලයේදී ටකරන් රත්වීම නිසා ඇති වියහැකි අහිතකර තත්ත්වයන් මග හරින්න පුළුවන්.) සතුන් එක් පේළියකට හෝ පේළි දෙකට සිටින සේ සාදාගත හැකිය.

**සංවෘත ගව නිවාස :**

ශීත දේශගුණික තත්වයක් ඇති ප්‍රදේශවලට සංවෘත ගව නිවාස ඉදිකිරීම අත්‍යවශ්‍යයි.

**සංවෘත ගව නිවාසයක ලක්ෂණ:**

- බිත්ති අඩක් හෝ 3/4 ක් පමණ බැඳීම සිදු කරයි.
- ආකෘතිය බොහෝ විට සිමෙන්ති භාවිතයෙන් ඉදි කරයි
- සතුන් එක් පේළියකට හෝ පේළි දෙකකට සිටින සේ සකස් කළ හැකියි.



### ගව නිවාස සැලසුම් කිරීම :

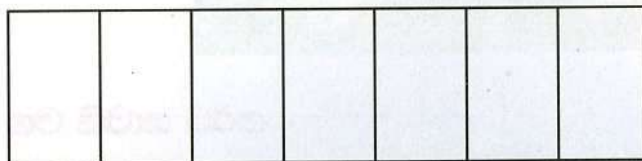
මූලිකවම අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු :

- සුදුසු ස්ථානය තෝරාගැනීම
- ප්‍රමාණවත් ඉඩකඩ
- පශු වෛද්‍ය උපදෙස්

නිවසේ පළල ප්‍රමාණය	නිවසේ දිග ප්‍රමාණය (එක් සතෙකුට මීටර් 1.1 බැගින්.)
(කි. ග්‍රෑ. 300) එක් සතෙකුට දිග මීටර් 1.1	දෙනුන් 02 = 1.1 m x 02 (පළල) 2.2 m
(කි. ග්‍රෑ. 500) එක් සතෙකුට දිග මීටර් 1.5	දෙනුන් 03 = 1.1 m x 03 (පළල) 3.3 m
(කි. ග්‍රෑ. 600) එක් සතෙකුට දිග මීටර් 1.6	දෙනුන් 04 = 1.1 m x 04 (පළල) 4.4 m

ඉහත වගුව අනුව සතුන් සංඛ්‍යාව වැඩිවන විට සතුන්ගේ සංඛ්‍යාවට සමානුපාතව ගාලේ දිග ප්‍රමාණය වැඩිවන බව ඔබට පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි වෙයි.

### ලැගුම් බිම :



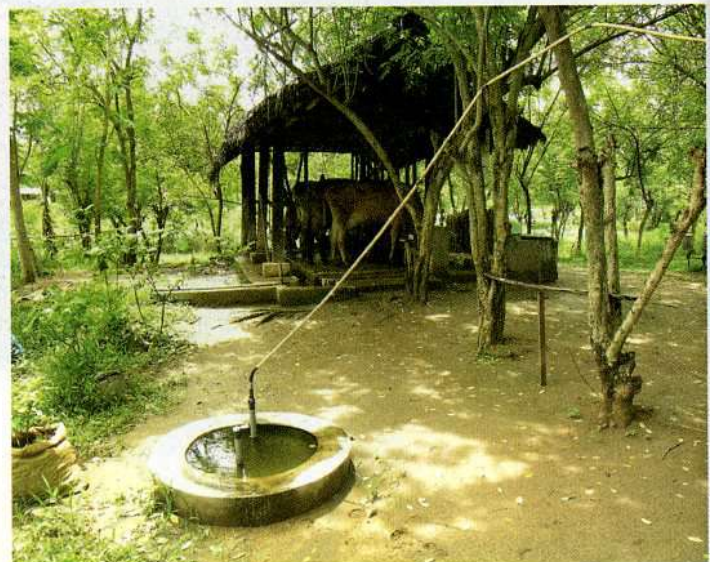
1.1 1.1 1.1 1.1 1.1 1.1 1.1

මීටර 1	=	සෙ.මි. 100
මීටර 1.1	=	සෙ.මි. 110
මීටර 1.1	=	අඩි 3 අඟල් 8

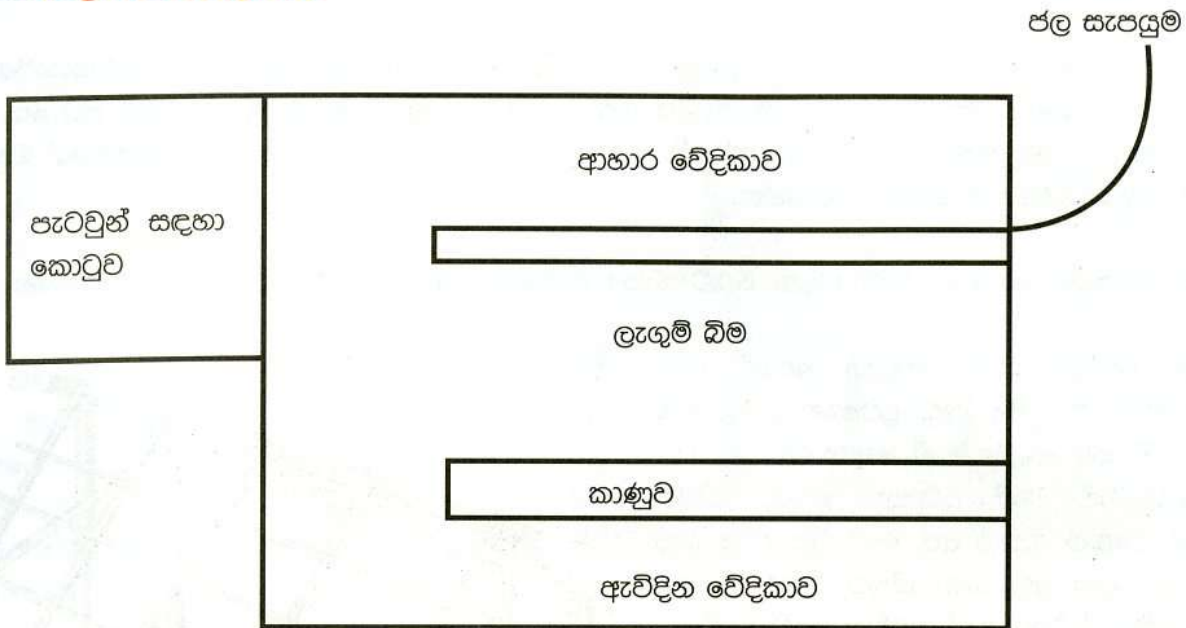
### ගව නිවාසයක් ඉදිකිරීමේ පියවර :

ගව නිවාසයක් සෑදීමේදී පහත කරුණු පිළිබඳ සැලකිලිමත් විය යුතුමය.

- සුදුසු ස්ථානයක් තෝරාගැනීම.
- බිම් සැලැස්ම සැකසීම.
- බිම් සැලැස්මට අනුව අත්තිවාරම සැකසීම.
- කුළුණු හෝ බිත්ති බැඳීම.
- ආහාර සහ ජල භාජන සැකසීම.
- කාණු හා වහලය සැකසීම.



## ගවගාලේ බිම් සැලැස්ම



ගව නිවසක් තැනීමේදී සතුන් සංඛ්‍යාව අනුව අවශ්‍ය ඉඩ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම, සුදුසු ස්ථානයක් තෝරාගැනීම, බිම් සැකසීම පිළිබඳ ඔබට මතුවන ගැටළු හා වැඩිදුර තොරතුරු සඳහා පළාතේ පශු වෛද්‍යවරයාගේ උපදෙස් ලබාගන්න. මේ සඳහා පශු වෛද්‍ය නිලධාරීන් විසින් මගපෙන්වීම කරනු ලැබේ.

## වහලය හා කුළුණු සැකසීම

### කුළුණු සැකසීම

කුළුණු සැකසීම සඳහා සිමෙන්ති හෝ ලී කණු භාවිතා කළ හැකිය. මෙම කුළුණු ශක්තිමත් ලෙස පොළොවට සවි කිරීම සඳහා සෙ.මී. 60 ක් පමණට වලවල් භාරා කොන්ක්‍රීට් දමා කුළුණු සවිකිරීම වඩා සුදුසුය. ලී කණු කුළුණු ලෙස යොදාගන්නේ නම් පොළොවෙන් තරමක් උඩට වන සේ කුළුණේ පහත කොටස ආවරණය වන සේ සිමෙන්ති යෙදීමෙන් කණුවේ පහත කොටස ජලය හා හිතර ගැටීම නිසා සිදුවන දිරාපත්වීම වළක්වා ගත හැකිය.

වහලයේ මුදුන හා සම්බන්ධ වන කුළුණක උස සෙ.මී. 360ක් පමණ ද, වහලයේ පහත කොටස හා සම්බන්ධ වන කුළුණක උස සෙ. මී. 275 ක් පමණ ද වීම ප්‍රමාණවත් වේ.



අඩි 1 = සෙ. මී. 30

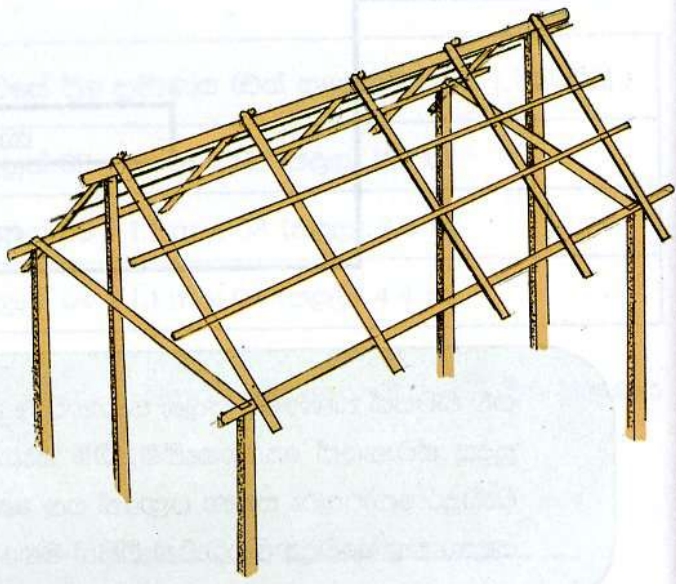


### වහළය සැකසීම

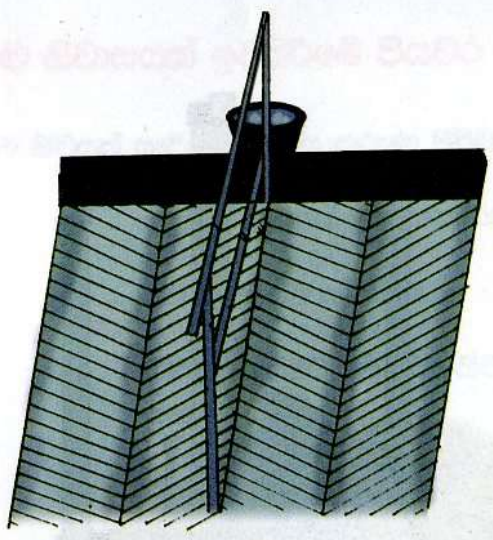
වහළය පල දෙකට සිටින සේ සෑදීම වඩා සුදුසුය. රූපයේ පරිදි වහළය පල දෙකට සිටින සේ සැකසීමේදී අගුව අවම වශයෙන් සෙ.මී. 45ක් පමණ තැබිය යුතුය. වහළයේ මුදුන පොළොව මට්ටමේ සිට සෙ. මී. 300ක් පමණ උසින් යුක්ත වීම ප්‍රමාණවත් වේ. වැසි ජලය හොඳින් බැස යාම සඳහා වහළයේ බෑවුම යෙදිය යුතු බව හොඳින් මතක තබාගන්න.

වහළය ශක්තිමත් ලෙස සැකසීම සඳහා වියට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට යට ලී, හරස් ලී, රිප්ප යොදාගන්න.

වහළය සෙවිලි කිරීම සඳහා පොල් අතු, පිදුරු වැනි වියදමින් අඩු ද්‍රව්‍යයන් යොදාගත හැකිය. එසේත් නැතිනම් ඒ සඳහා ටකරන් හෝ ඇස්බැස්ටෝස් වැනි ද්‍රව්‍යයන් යොදාගැනීමට හැකිය. එහෙත් පොල් අතු හෝ පිදුරුවල කල් පැවැත්ම ඉතා අඩු නිසා නිතර නිතර වහළය අළුත්වැඩියා කිරීමට හෝ අළුතින් සෙවිලි කිරීමට සිදුවීම අවාසිදායකය.



ටකරන් හෝ ඇස්බැස්ටෝස් යෙදීමේ දී මූලික වියදම අධික වුවත් එහි කල් පැවතීමේ ගුණය ඉතා වැඩිය. එහෙත් දහවල් කාලයේදී ටකරන් හෝ ඇස්බැස්ටෝස් යෙදූ වහලින් සතුන්ට සිදුවන තාප පීඩනය වැඩි හෙයින් ඇතිවන ආතතිය නිසා සතුන්ගේ නිෂ්පාදනය කෙරෙහි අයහපත් බලපෑමක් ඇතිවිය හැකිය. ටකරන් හෝ ඇස්බැස්ටෝස් මත නැවත පිදුරු හෝ පොල් අතු සෙවිලි කිරීමට හැකි නම් ගව නිවාසයෙහි සිසිලස ඇතිකළ හැකිය.



බිමෙහි ජලය බැස යාම සඳහා ඉරි ඇදීම

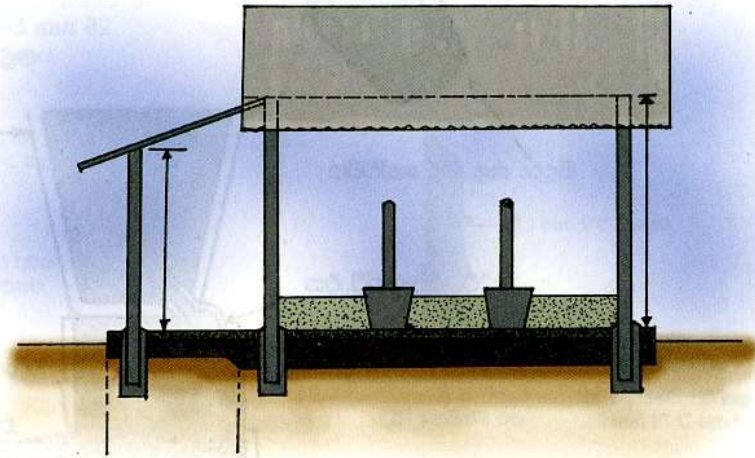
### බිම

ගව නිවාසයේ බිම ගල් අතුරා ඒ මත අඟල් 2ක පමණ ඝනකමට කොන්ක්‍රීට් දමා සකස් කර ගත යුතුය. ජලය බැස යාමට සුළු බෑවුමක් තබන්න. ලැගුම් බිමේ සිට කාණුව දක්වා සුළු බැස්මක් තබන්න. ජලය පහසුවෙන් බැස යාමට බිම ඉරි ඇඳ තිබීම ප්‍රයෝජනවත් වේ.

### සතුන් වෙන් කිරීම

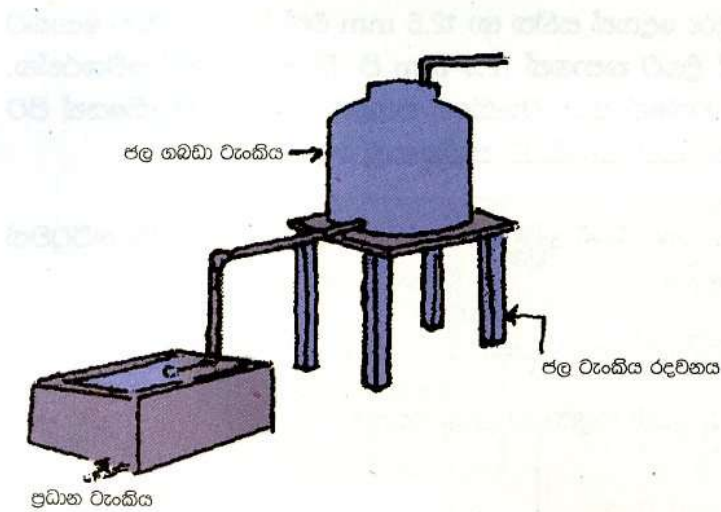
සතුන් නියමිත ලෙස එකිනෙකා වෙන් කිරීම මගින් සතුන් අනවශ්‍ය ලෙස හැරී සිටීමෙන් සිදුවන ඉඩ ඇතිරීම, ගාලේ පවිත්‍රතාවය ආරක්‍ෂා කර ගැනීම හා සෞඛ්‍යාරක්ෂිතභාවය ඇති වේ.

මේ සඳහා සතාගේ උසට සරිලන සේ සිරස් අතට කණු දෙකක් රූපයේ ආකාරයට යොදා එම කණු දෙකට වැටෙන ලෙස හරස් අතට ලී සවි කිරීමෙන් සතුන් වෙන් කිරීම කළ හැකිය.



### ජලය සැපයීම

දවසේ පැය 24 පුරාම සතුන්ට අවශ්‍ය තරම් ජලය පානය කිරීමට ඉඩ ලැබෙන පරිදි ජල සම්පාදන ක්‍රමය සකස් කර ගත යුතු ය.



මෙම ක්‍රමයේ මූලික අරමුණ වී ඇත්තේ සතුන්ට නොකඩවා පානය සඳහා ජලය සැපයීමයි. මෙහිදී ප්‍රධාන ටැංකියෙන් ආරම්භ වන නලයකින් සපයන ජලය සතුන්ට ඉදිරියෙන් බැඳ ඇති කුඩා ජල භාජන (මල් පෝච්චි හෝ කුඩා ටැංකි) ආධාරයෙන් ලබා දෙනු ලැබේ. යාබදව බැඳ ඇති සතුන් දෙදෙනෙකු සඳහා මෙම එක් කුඩා ටැංකියක්/මල් පෝච්චියක් ප්‍රමාණවත් වේ.

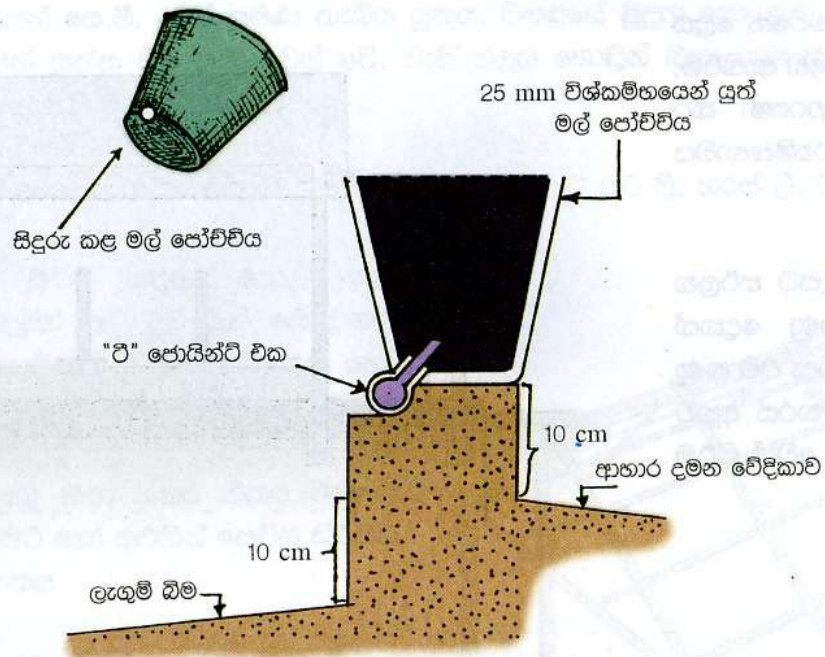
ගවයින් කුඩා භාජනවලින් ජලය පානය කරන විට එම ජල පරිමාවට සමාන පරිමාවක් නැවත ප්‍රධාන ටැංකියෙන් නල

හරහා කුඩා ජල භාජනවලට පැමිණීමෙන් කුඩා ජල භාජනවල ජල මට්ටම නියමිතව පවත්වා ගනී.

### ජල සැපයුම සාදාගන්නා ක්‍රමය

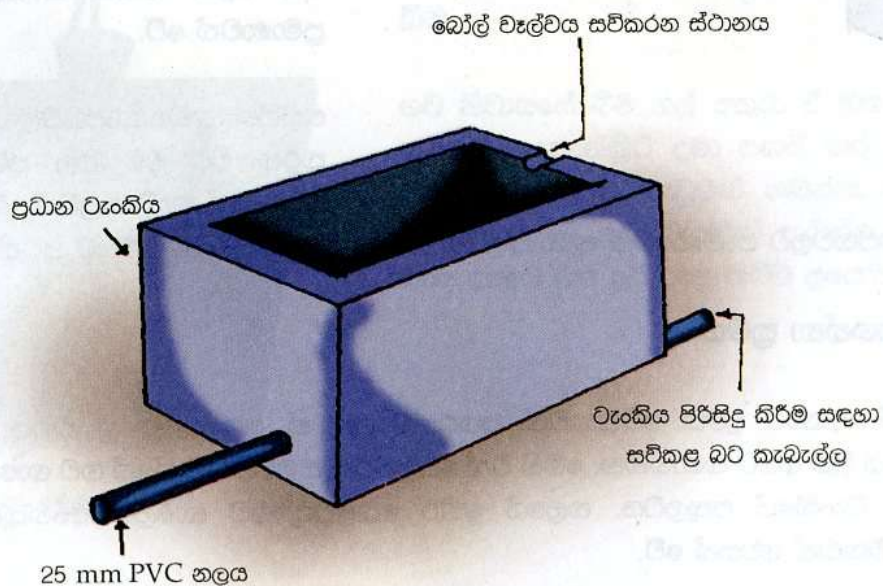
- (i) ලැගුම් බිමක්, ආහාර දමන වේදිකාවක් අතර 10 cm ක් පළලට තැනූ තීරය මත 25 mm පී. ඩී. සී. නලය දික් අතට තබාගන්න. මෙහි එක් කෙළවරක් සම්බන්ධ වන්නේ ගව ගාලෙහි කෙළවරක තැනූ ප්‍රධාන ටැංකියේ පතුලටය. නලයේ ඉතිරි කෙළවර ගව ගාලෙහි අනෙකුත් කෙළවරේදී END CAP එකකින් අවසන් වේ.

(ii) ඉන් පසු කුඩා ජල භාජන සවි කර ගැනීමට අවශ්‍ය තැනින් ඉහත පි.වී.සී. නලය (25 mm) කපාගන්න.

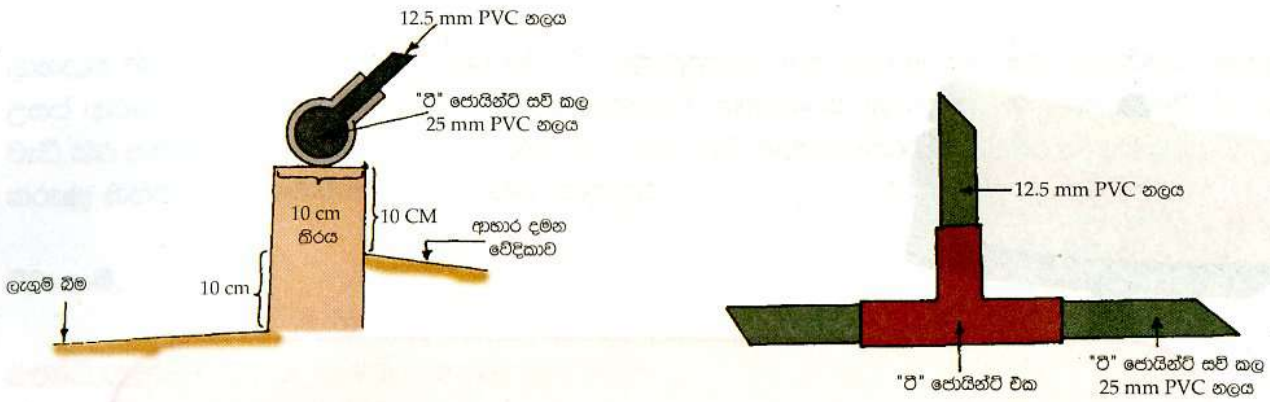


(iii) රූපයේ අගුරු එම ස්ථානයට 25 mm සිදුරු දෙකක් සහිත හා 12.5 mm එක් සිදුරක් සහිත සොකට් එකක් සවිකර 12.5 mm සිදුරට 5 cm ක් දිගට කපාගත් 12.5 mm පි. වී. සී. නලයක් සවිකරන්න. මෙම 5 cm ක් දිග පි. වී. සී. නලය සවි වන්නේ කුඩා ටැංකියේ පතුලටය. ප්‍රධාන ටැංකියෙන් පිට කරන ජලය ප්‍රධාන නලය (25 mm) හරහා කුඩා ටැංකියට පැමිණෙනු ඇත.

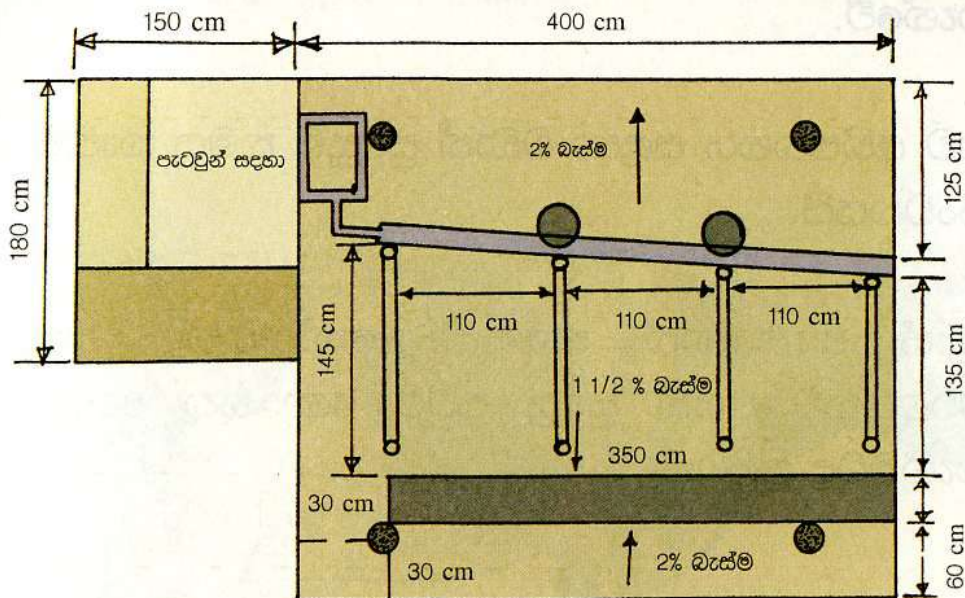
(iv) කුඩා ටැංකිය වෙනුවට මල් පෝච්චි භාවිතා කරන්නේ නම් එහි බිත්තිය වටා නැවත බදාම තට්ටුවක් යෙදීමෙන් ශක්තිමත්භාවය පවත්වා ගත හැක.



(v) ප්‍රධාන ටැංකියේ ඩෝල් වැල්වයක් යෙදීමෙන් කුඩා ටැංකිවල ජලය පිටාර නොයන සේ ජලය පිරෙන මට්ටමට සමාන උසකින් ප්‍රධාන ටැංකියේ ඩෝල් වැල්වය සවිකිරීමට වග බලා ගැනීම ඉතා වැදගත් ය.



(vi) 10 cm ක් පළල තීරය මත වලා ඇති 25 mm පී.වී.සී. ප්‍රධාන නළයේ ආරක්ෂාව සඳහා විය මත සිමෙන්ති බදාම තට්ටුවක් යොදා ආවරණය කරන්න.





ගව පට්ටිය වැඩි දියුණු කර ගැනීමට නම් දෙනක ගෙන් වසරකට වරක් ඉතා හොඳ ආරයකට අයත් ගව පැටවකු බැගින් ලබාගැනීමට විධි විධාන යොදාගත යුතුය. මෙම ක්‍රමය ගව අභිජනනය වශයෙන් ද, පට්ටියේ සතුන් බෝ කිරීම ප්‍රජනනය වශයෙන්ද අර්ථ ගැන්වේ.

ගව අභිජනනය සඳහා වඩාත් සුදුසුම ක්‍රමය කෘත්‍රීම සිංචනයයි.

එසේ නැතහොත් පමණක්, තෝරාගත් උසස් වර්ගයකට අයත් සුදුසු පට්ටි ගොනෙකු යොදා ගැනීමටද පුලුවන්.

# 4

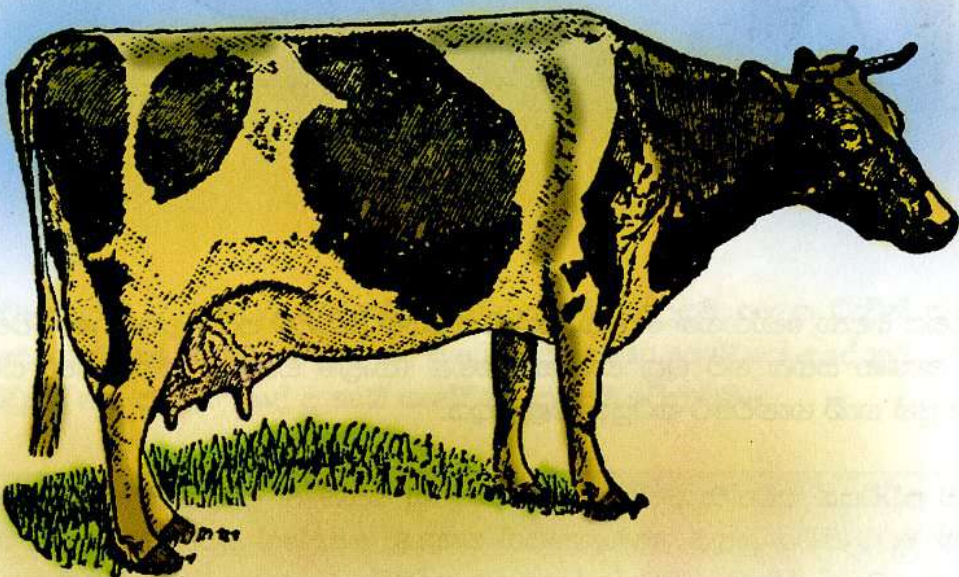
## ගව අභිජනනය හා ප්‍රජනනය

ලාභදායී කිරි නිෂ්පාදනයක් සඳහා ඔබ මුලින්ම කළ යුත්තේ හොඳ ගව දෙනකු තෝරාගැනීමයි. දෙවනුව උසස් ආරයේ පැටවෙක් ලබාගැනීමට හොඳ අභිජනන වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. එවිටයි ඔබට වැඩි කිරි ප්‍රමාණයක් ලබා ගත හැකි වන්නේ, ඔබ හොඳ ගව දෙනක් තෝරාගැනීමේදී සැලකිලිමත් වියයුතු කරුණු කිහිපයක් කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුයි.

ඒවා නම්,

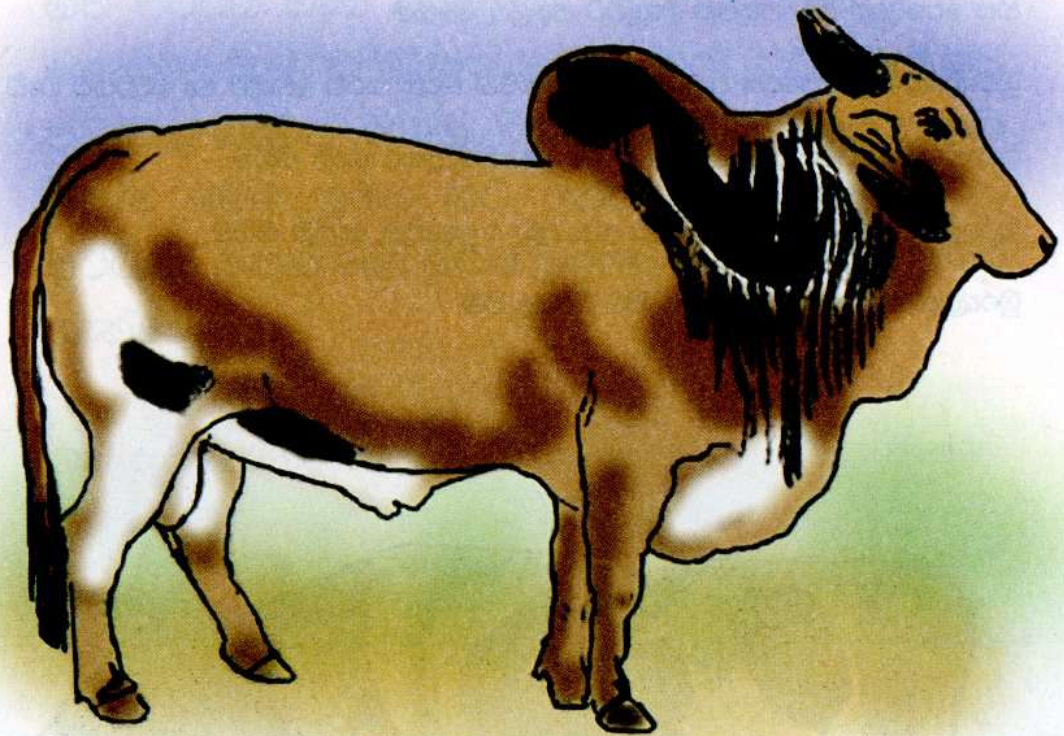
### තෝරාගන්නා වළදෙනගේ විශේෂ ලක්ෂණ:

- හිස පෙදෙසේ සිට පසුපස බැලූවිට පළල්ව පෙනීම.
- බුරුල්ලේ පසු පෙදෙස පසුපස ගාත් අතරින් හැකි තරම් ඉහළට හා ඉදිරියට වැඩි තිබීම.
- බුරුල්ලේ ඉදිරියෙන් ඇති කිරි ශිරාව හොඳින් දැහර ගැසී තිබීම.
- බුරුල්ලේ යට කොටස පැතලිව තන පුඩු 4 හොඳින් ඇත්ව තිබීම.
- බුරුල්ල මෘදු හා කිරි දොවන විට විශාල වීම.



### තෝරාගත යුතු පට්ටි ගොනාගේ ගුණාංග:

- හොඳ නිෂ්පාදනයක් සහිත උසස් වර්ගයකට අයත් වීම.
- ශරීරය ශක්තිමත්, නිරෝගී හා හොඳින් වැඩි තිබීම.
- ලිංගේන්ද්‍රිය නියමාකාරයෙන් පිහිටා තිබීම.
- පසුපාද ශක්තිමත් වීම.
- කඩිසර හා ක්‍රියාශීලී වීම.
- ප්‍රජනක රෝගවලින් තොර වීම.



ගව අභිජනනය සඳහා තෝරාගත් දෙනුන් හෝ වැස්සියන් හොඳින් පට්ටි ලකුණු පෙන්වන විට තෝරාගත් උසස් ආර ලක්ෂණ සහිත ගව ශුක්‍ර භාවිතාව මගින් (කෘත්‍රීම සිංචනය මගින් හෝ ස්වාභාවිකව පට්ටි දැමීමෙන්) ඔවුන් ගැබ් ගැන්වීමට කටයුතු කළ යුතුය.

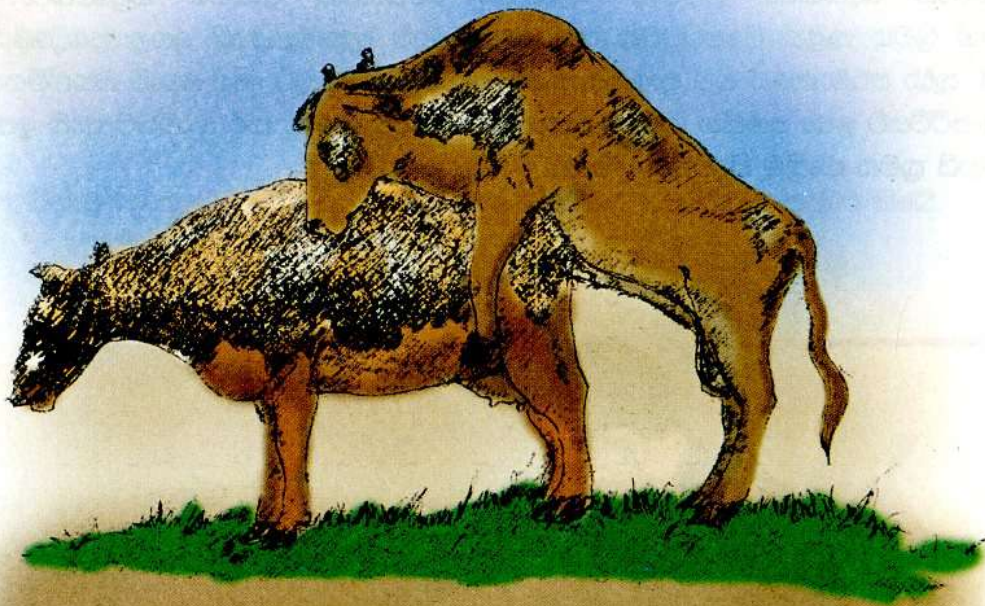
සාර්ථක ගව පට්ටියක් පවත්වා ගැනීමට නම් ගැහැණු සතුන්ගේ ප්‍රජනන ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව ද හොඳ අවබෝධයක් ඔබට තිබිය යුතුයි. සාමාන්‍යයෙන් ගැහැණු සතුන්ගේ ප්‍රජනනයට උදව් වන හෝමෝනවල ක්‍රියාකාරීත්වය වෙනස් වීම නිසා ඔවුන්ගේ ප්‍රජනන පද්ධතියේ නොයෙක් වෙනස්කම් වක්‍රයක් ආකාරයෙන් දින 21 කට වරක් බැගින් සිදු වෙයි. මේ නිසා ම මේ සතාගේ හැසිරීම ද වෙනස් වීම්වලට භාජනය වෙයි. මෙලෙස වක්‍රාකාරයෙන් සිදුවන ක්‍රියාවලිය මද වක්‍රය ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

### ගව අභිජනනයට සම්බන්ධ මූලික කරුණු:

නිරෝගී ගව දෙනකගේ සාමාන්‍ය මද වකුය දින 18 - 21 පමණ ගතවෙයි. මද ලක්ෂණ පැය කිහිපයක් සිට දින 2ක් පමණ කාලයක් පවතී.

#### මද ලක්ෂණ

- තමාගේ පිට මත අනෙක් සතුන්ට හැරීමට ඉඩ දීම හොඳම මද ලකුණකි. (මෙහිදී පිටට හැරීමට තැත් දරන දෙනුන් මදයට ආසන්නව සිටිති.)
- ඉදිමී රත් පැහැ වූ යෝනිය.
- යෝනියෙන් වීදුරු පාට, සුදු පාට උකු දියරයක් පිටවීම.
- කලබලකාරීව නිතර කෑ ගැසීම



මද ලකුණු පෙන්වා පැය 6 - 18 අතර කාලයේදී ගැබ් ගැන්වීමට සුදුසුම කාලය බැවින් කෘත්‍රීමව හෝ ස්වාභාවිකව චලදෙන ගැබ් ගැන්වීමට කටයුතු කළ යුතුයි. මද ලක්ෂණ පෙන්වූයේ උදේ නම් හවසන්, සවස මද ලක්ෂණ පෙන්වූයේ නම් පසුදින උදේ ද ගැබ් ගැන්වීමට සුදුසුම වේලාවයි.

මෙහිදී පශු වෛද්‍ය නිලධාරීන් සමග නිරන්තර සම්ප සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගැනීමෙන් කෘත්‍රීම සිංචනය මගින් ඔබට හොඳ ආරකට අයත් උසස් ගව පැටවුන් ලබා ගැනීමට පුලුවන.



### ගැබ් ගැන්වීමේ ක්‍රම

ඉහත සඳහන් පරිදි වළ ගවයින් ගැබ් ගැන්විය හැකි ක්‍රම 2ක් ඇත.

- ස්වාභාවික පරිටි දැමීම
- කෘත්‍රිම සිංචනය

ස්වාභාවික පරිටි දැමීමේදී නිතර ගොනුන් පරීක්ෂා කළ යුතුයි. පරිටි ගොනුන්ට ප්‍රජනන රෝග තිබේ නම් ඒවා දෙනුන්ට බෝ වන්නට ඉඩ ඇති නිසා පරිටි ගොනුන් ලවා දෙන ගැබ් ගැන්වීමේ නම් ඒ ගැන පරීක්ෂාකාරී විය යුතුය. එකම පරිටි ගොනාගෙන් පරම්පරා කිහිපයකටම ගැබ් ගැන්වීමට කටයුතු කිරීමෙන් සහානිජනය සිදුවී සතුන්ගේ තත්ත්වය දුර්වල වේ. එබැවින් ලේ ශ්‍රාති සම්බන්ධතා ඇති නොවන පරිදි අවුරුදු 2 - 3 කට වරක් පරිටි ගොනා මාරු කිරීමට කටයුතු කරන්න.

### කෘත්‍රිම සිංචනය යනු කුමක්ද?

මදයට පැමිණි වැස්සියකගේ හෝ දෙනකගේ ගැබ් ගෙල ප්‍රදේශයේ ගව ශුක්‍රාණු කෘත්‍රිම ලෙස තැන්පත් කිරීම කෘත්‍රිම සිංචනය යනුවෙන් හඳුන්වනවා. නිරෝගී දෙනක් දින 18 - 21 වරක් මදයට පැමිණෙන අතර එවැනි දෙනකගේ ප්‍රජනක පද්ධතියේ වෙනස්කම් රාශියක් සිදුවෙනවා. මදයට පැමිණි සතෙකුගේ ශ්‍රීවය තුළින් පිපෙට්ටුවක ආධාරයෙන් ගව ශුක්‍රාණු ගැබ් ගෙල ප්‍රදේශයේ තැන්පත් කිරීම සිදුකරයි. කුඩා පරිමාණයේ ගව පාලනය කරන ගොවි මහතෙකුට හෝ ගොවි මහත්මියකට කෙටි කලකදී තම ගව පරිටියට ඉතා ප්‍රශස්ත නිෂ්පාදනයක් සහිත දෙනුන් බෝ කර ගැනීමට ඇති ඉතාම විශ්වාසවන්ත හා ලාභදායී ක්‍රමය කෘත්‍රිම සිංචනය පමණි.



**කෘත්‍රිම සිංචනයේ වාසි:**

- ප්‍රජනක රෝග වැළැඳීම හා පැතිරීම වැළැක්වේ.
- තමන්ට අවශ්‍ය උසස් වර්ගයේ ගවයෙකු කල් ඇතිවම තෝරාගැනීමට හැකිවීම.
- උසස් ආරයේ පැටවු ලබාගැනීම මගින් ඉදිරියේදී වැඩි කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබා ගැනීමට හැකිවීම.
- පට්ටි ගොනුන් නඩත්තුව සඳහා යන වියදම් අඩු කරගත හැකිවීම.
- ගව හිමියාට පුං ගවයින් තබාගැනීම අනවශ්‍යයි.
- දෙනකගේ ප්‍රජනක පද්ධතියේ ආපදා ඇත්නම් ඒවා හෙළිකර ගැනීමට පුලුවන්.
- පිටරට සිටින හොඳ වර්ගයේ පුං ගවයින්ගේ ශුක්‍රාණුවලින් ඉහළ නිෂ්පාදනයක් ලබා දිය හැකි ගව පැටව් ලබාගැනීමට හැකි වීම.
- ව්‍යවස්ථාපිත පුං ගවයෙකුගෙන් වැඩි පැටව් ගණනක් ලබාගැනීමට හැකිවීම.

ඒ වුණාට අපේ ගොවීන් අතර කෘත්‍රිම සිංචනය සම්බන්ධ නොයෙකුත් වැරදි මත පැතිරී තිබේ.

**වැරදි මත :**

- සිංචනයෙන් වැඩිය ලැබෙන්නේ වස්සන් බව (X)
- සවස සිංචනය කළහොත් ලැබෙන්නේ වසු පැටවුන් බව (X)
- සිංචනය සාර්ථක නොවන බව. (X)
- සිංචනයෙන් ලැබෙන පැටව් දුර්වල බව (X)
- සිංචනයෙන් ලැබෙන පැටව් ඉක්මනින් කුඩා අවදියේම මිය යන බව (X)
- දෙනුන් හට මද ලකුණු ඇති වන්නේ බොහෝවිට පොහොය දිනවල බව (X)



මෙම වැරදි මති මතාන්තර ඉවත දමා පශු වෛද්‍යවරයාගේ මග පෙන්වීම යටතේ කෘත්‍රිම සිංචනයේ උසස් ආරයේ පැටවෙක් ලබාගැනීමට උනන්දු වන්න.



### ගැබ්ගත් ගව දෙනුන් පාලනය

ගැබ්ගත් ගව දෙනක ඉතා පරිස්සමින් රැක බලාගත යුතුයි. ඇගේ ආරක්ෂාව, ආහාර හා ජල අවශ්‍යතා, පෝෂණය සහ නිරෝගිකම ගැන සැලකිලිමත් වූ තරමට නිරෝගී ශක්තිමත් ගව පැටවකු ලබාගැනීමට ඔබට පුළුවන්.

විපමණක්ද ?

ඇය නියත වශයෙන්ම වැඩි කිරි ප්‍රමාණයක් ලබා දී ඔබේ ආදායමද වැඩි කරනවා සිතුවෙයි !

# 5

## ගව කාණ්ඩ අනුව පාලනය

### 5.1. ගැබිගත් දෙනුන් පාලනය

නිරෝගී හා ශක්ති සම්පන්න පැටවුන් ලබාගැනීමට නම් ගැබිගත් දෙන හොඳින් පෝෂණය කිරීමත්, මනා ලෙස රැකබලා ගැනීමත් අත්‍යවශ්‍ය වෙනවා.

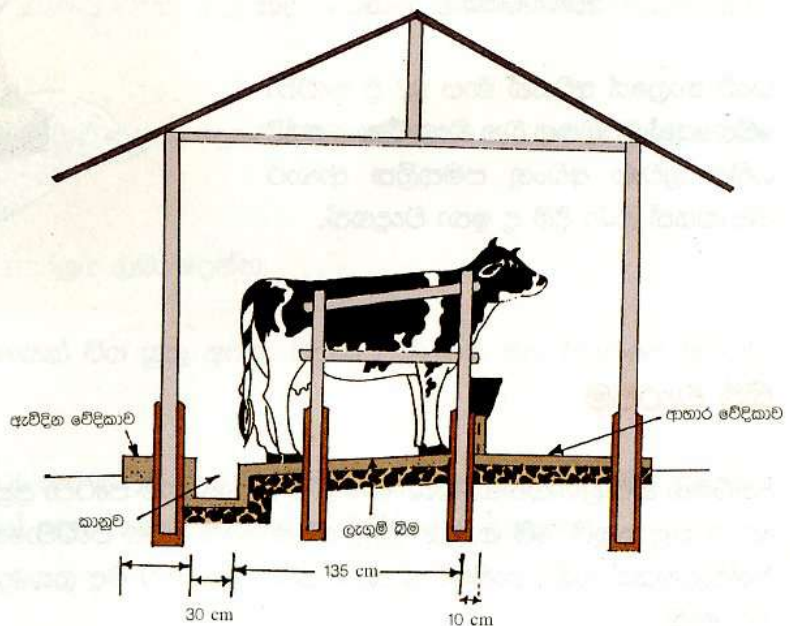
### දෙනක් ගැබි ගෙන ඇත්දැයි හඳුනාගන්නේ කෙසේද?

- පට්ටි ගැසු හෝ සිංවනය කළ දින සිට දින 18 - 21 ඇතුලත නැවත මද ලකුණු නොපෙන්වන්නේ නම් ගැබිගෙන ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය. එහෙත් මෙම මූලික අවස්ථාවේදී පශු වෛද්‍යවරයාට පරීක්ෂා කළ නොහැකියි.
- සිංවනය කර හෝ ස්වාභාවික පට්ටි දැමීමෙන් මාස දෙකකට පසු මද ලකුණු පෙන්වන්නේ නැති නම් ගැබි ගෙන ඇත්දැයි ස්ථිරවම දැන ගැනීමට පශු වෛද්‍යවරයෙකු ලවා පරීක්ෂා කර ගත හැක. (සිංවනය කළ දින සිට දින 45ත් 60 අතර කාලයේදී ගැබි පරීක්ෂා කර ගැනීම අත්‍යවශ්‍යයි.)

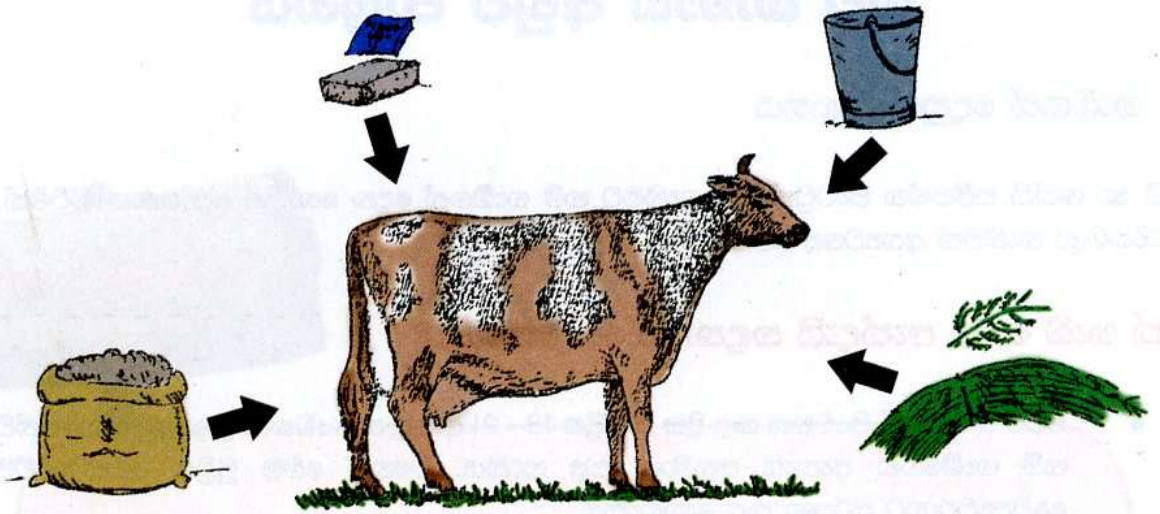
මෙම කරුණුවලට අමතරව දෙනකගේ ගැබි ගැනීමත් සමගම බුරුල්ලේ වර්ධනය, ශරීරය පුෂ්ටිමත් වීම, මහන්සි ගතිය ආදී වෙනස්කම් ද දැකිය හැකි පුළුවන්. එළදෙනෙකුට පැටවකු පිලිසිඳගත් දින සිට පැටවා බිහි කිරීම තෙක් ගතවන කාලය ගැබි කාලය ලෙස හඳුන්වන අතර සාමාන්‍යයෙන් එළදෙනකගේ එම කාලය දින 285කි. මී ගව දෙනකට නම් දින 310 කි. සමහර අවස්ථාවලදී මෙම කාලය දින 05කින් හෝ 10 කින් වෙනස් විය හැකියි. (මේ පිළිබඳ වාර්තා තබාගැනීම පිළිබඳව 12 පරිච්ඡේදය බලන්න.)

### ගැබි ගත් දෙන පාලනය කිරීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු:

- ගැබි ගත් දෙනක් කඳු, පල්ලම් වැනි ලිස්සන සුළු ස්ථානවල දිගේලි කිරීම අනතුරුදායකයි.
- නිදැල්ලේ යැවීමෙන් හා උලා කෑමට යැවීමෙන් වළකින්න.
- පට්ටි ගොනුන් සමග නිදැල්ලේ යැවීමෙන් වළකින්න.



- හැකි තරම් පිරිසිදු ජලය ලබා දෙන්න.
- උෂ්ණ කාලවලදී නොකඩවා පිරිසිදු ජලයෙන් නාවන්න.

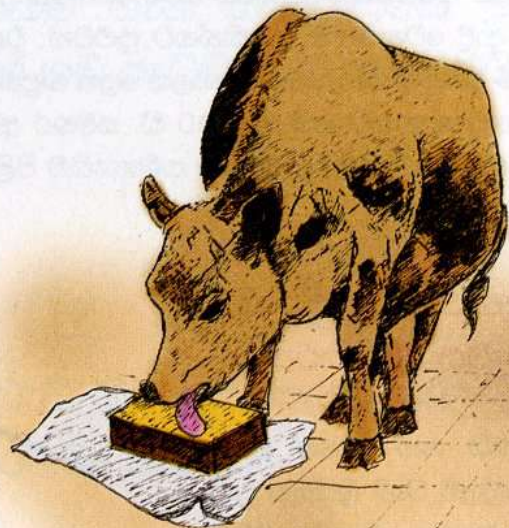


### ගැබ්ගත් ගව දෙනට ආහාර ලබා දීම

මේ කාලයේදී,

- පැටවාගේ වර්ධනයටත්,
- ගවදෙනගේ නඩත්තුවටත්,
- කිරි නිෂ්පාදනයටත් යන කරුණු තුනටම පෝෂණය අත්‍යවශ්‍යයි.

ගැබ් කාලයේ අවසන් මාස 02 දී පැටවා වේගයෙන් වර්ධනය වන නිසා ඒ කාලයේදී ඛනිජ ලවණ අඩංගු සමතුලිත ආහාර සලකයක් ලබා දීම ද ඉතා වැදගත්.



### කිරි වැරදීම

දනටමත් කිරි ලබාගන්නා ගැබ් ගත් ගව දෙනක් නම් පැටවා ප්‍රසූත කිරීමට මාස දෙකකට කලින් කිරි ගැනීම නතර කළ යුතුයි. මේ කාලය තුළදී ගර්භාශයේ සිටින පැටවාගේ වර්ධනයටත්, ඊළඟ කිරි මුරයේ වැඩි කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබා ගැනීමටත් හා නියමිත කාලයට මද ලකුණු පෙන්වීමටත් මෙසේ කිරි වැරීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි.

**නිසි කලට කිරි වැරීමේ :**

- ගර්භාෂය තුළ පැටවා හොඳින් වර්ධනය වේ.
- ඊළඟ කිරි මුරයෙන් වැඩි කිරි නිෂ්පාදනයක් ලබා ගැනීමට හැකි වේ.
- නියමිත කලට මද ලකුණු පෙන්වයි.
- වැඩිපුර පෝෂ්‍ය ධාතු තැන්පත් කර ගැනීමට හැකි වේ.

**ප්‍රසූතියට ආසන්න දෙනකගේ ලක්ෂණ :**

- යෝනි මාර්ගයෙන් කහ හෝ රත් පැහැයට හුරු උකු, ඇදෙන සුළු ශ්‍රාවයක් පිටවේ.
- ආහාර ගැනීම සීමා කරයි.
- නිතර නිතර නිඳා ගැනීම හා මුත්‍රා කිරීම.
- බුරුල්ල විශාල වීම හා තන පුඩු කෙලින් වීම.
- ප්‍රසූතිය ආසන්න වනවිට කිරි නහර විශාල වී දුගර ගැසීමත්, බුරුල්ල පිරීමත් දැකීමට පුළුවන්.
- යම් අපහසු ගතියක් ඇති බව පෙන්නුම් කරයි.

**ප්‍රසූතියට සූදානම් කිරීම**

දරුවකු ලැබීමට සිටින මවක් දරුවා කුස පිළිසිඳ ගත් දින සිට අප රැක බලා ගන්නේ කෙතරම් ආරක්ෂාකාරීවද? ඒ ආකාරයෙන්ම පැටවකු ලැබීමට සිටින දෙනකද රැකබලා ගැනීමට අප වගබලා ගත යුතුයි. එහිසාම,

- ප්‍රසූතියට සති දෙකක් පමණ තිබියදී ඒ සඳහා දෙනට වර්ග අඩි 100 - 150 පමණ වෙන් කරණ ලද ඉඩක් සූදානම් කරන්න.
- එයට හොඳින් ආලෝකය හා වාතාශ්‍රය ලබා දෙන්න.
- වියළි, උණුසුම් සුරක්ෂිත ස්ථානයක් විය යුතු අතර, පිදුරු දැමූ බිම මත නිදහසේ සිටීමට සලස්වන්න.
- ප්‍රසූතියට නියමිත දිනයට දින 05 කට කලින් හෝ නියමිත දිනයට දින 05කට පසුවත් ප්‍රසූතිය සිදුවීමට ඉඩකඩ පවතින බැවින් දෙන ගැන සෝදිසියෙන් සිටීම ඉතා වැදගත්.

### ප්‍රසූති අවස්ථාව

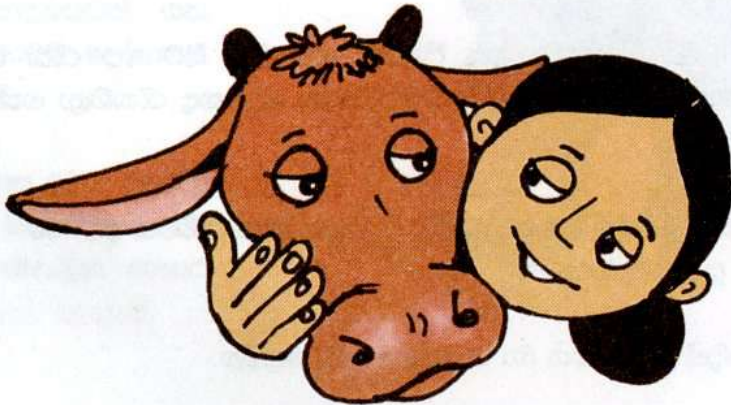
ප්‍රසූති අවස්ථාවේදී ගව දෙන වඩාත් කලබලකාරී වන බැවින් ඇයට බාධා නොකර හිඳහසේ පැටවා බිහි කිරීමට ඉඩ හැරිය යුතුයි. පළමුව සුදු පැහැයට හුරු වතුර වැනි දියරයක් පිටවන අතර, දෙවනුව කහ පැහැති උකු, සමන් වැනි දියරයක් පිටවීමක් දක්නට ලැබෙනවා. හොඳ නිරෝගී වළදෙනක් නම් ඒ සමගම විනාඩි 10 - 15 ඇතුළත කාලයකදී ප්‍රසූතිය සිදු කරයි.

### ප්‍රසූතියේදී අපහසුතා ඇති වුවහොත් ඔබ කළ යුත්තේ කුමක්ද?

- පශු වෛද්‍ය උපදෙස් ලබාගන්න
- පැටවා ඇදීමෙන් හෝ යෝනියට අත දැමීමෙන් වළකින්න

ගවදෙන ප්‍රසූතියට ආසන්න කාලයේදී ඔබගේ පශු වෛද්‍යවරයා සමග නිරන්තරව සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීමට අමතක නොකරන්න.

ප්‍රසූතියෙන් පැය 08 කට පසු දෙනගේ වැදෑමහ ඉවතට වැටීම සාමාන්‍ය සිදුවීමක්. එය වැටුණු පසු හැකි ඉක්මනින් එය වළලා දමන්න. පැය 8 කට පසු වැදෑමහ ඉවත් නොවූයේ නම් පශු වෛද්‍යවරයෙකුගේ උපදෙස් ලබාගන්න.



- ගැබ් කාලය තුළ පැටවාගේ වර්ධනයෙන් සියයට හත්තෛවක් (2/3ක්ම) ගැබ් කාලයේ අවසන් මාස 2 දී සිදුවන නිසා එම කාලය තුළ ඵලදෙන හොඳින් පෝෂණය කිරීමෙන්
  - පැටවාගේ උපත් බර වැඩි වේ.
  - දෙනගේ කිරි නිෂ්පාදනය වැඩි වේ.
  - මව්දෙන දුර්වල වීම වැළැක්වේ.
  
- පැටවා ඉපදුණු පසු පෙකණිවැල අඟල් 1 - 2 පමණ ඉතිරි කර අතින් කඩා කොහොඹ තෙල් ගැල්වීමෙන් ආසාදනය වීම වළක්වා ගත හැක.
  
- පැටවා ඉපදුණු විගසම, මුල් කිරි (කෙලොස්ට්ම්) ඇති තරම් බීමට සැලැස්වීමෙන්,
  - ප්‍රතිශක්තිය ලැබීම නිසා රෝග වැළඳීම වැළැක්වේ.
  - ආහාර ජීර්ණය පහසු වේ.
  - පැටවා වේගයෙන් වැඩීම සිදු වේ.
  
- පැටවා ඉපදුණු දින සිට මුල් මාස දෙකේ අවශ්‍ය තරම් කිරි බීමට සලස්වන්න. (දිනකට පැටවාගේ බරෙන් සියයට 10 ක් පමණ) වැඩෙන පැටවාගේ බර උපත් බර මෙන් දෙගුණයක් වන විටදී කිරි වැරීම සිදුකළ හැක. (මාස 2-3 අතර)
  - කිරි වැරෑ පැටවා දුර්වල නොවී හොඳින් වර්ධනය වීමට අවශ්‍ය තරම් පෝෂ්‍ය තෘණ, සාන්ද්‍ර ආහාර, ඛනිජ ලවණ සහ ජලය නිතිපතා සැපයිය යුතුය.
  - පැටවාට මාස 01 දී, මාස 03 දී, මාස 06 දී හා අවුරුදු 01 දී, පණු බෙහෙත් සැපයිය යුතුයි.
  - හොඳින් වැඩුණු වැස්සියන් පළමු වරට මාස 09-12 අතරදී මඳ ලකුණු පෙන්වයි.
  - වැස්සියකගේ බර සාමාන්‍ය ජීව බරෙන් සියයට 65 ක් (2/3 පමණ) වූ විට පට්ටි දැමිය හැක.
  - වැඩෙන වැස්සියට මාස 30 වීමට පෙර පැටවකු ලබාගැනීමට වග බලා ගන්න.
  - දෙනකගෙන් වසරකට වරක් පැටවෙකු ලබාගැනීමෙන් වැඩි ආදායමක් ලබා ගත හැක.
  - වැඩුණු දෙනකගේ ශරීර බරින් සියයට 10 ආහාර සැපයිය යුතුය. (ජීව බර කිලෝ 300 ක දෙනකට දිනකට උසස් තත්ත්වයේ තණකොළ කිලෝ 30 ක්)
  - තණකොළ සැපයීමේ දී කුඩා කැබලිවලට කපා දීමෙන් ආහාර රුචිය හා ආගනුව වැඩි වේ. ජීර්ණය පහසු වේ. තෘණ නාස්තිය අඩු වේ.
  - තණකොළ සමඟ ග්ලිසිසිඩයා, ඉපිල් ඉපිල් වැනි රනිල වර්ග හා යූරියා ප්‍රතිකාර කරන ලද පිදුරු වැනි දෑ මිශ්‍රකර ලබාදීමෙන් කිරි නිෂ්පාදනය හා කිරිවල මේද ප්‍රතිශතය වැඩි වේ.
  - දිනකට දෙනකගේ කිරි නිෂ්පාදනය ලීටර් 05 දක්වා අවශ්‍ය තරම් තෘණ සහ රනිල පමණක් සැපයීමෙන් ලබා ගත හැක. ඉන්පසු වැඩිවෙන සෑම කිරි ලීටරයකටම සාන්ද්‍ර ආහාර (පුත්තක්කු + හාල් නිවුඩු) ග්‍රෑම් 500 බැගින් කිරි නිෂ්පාදනය අනුව, ගණනය කර ලබාදීම සිදුකළ යුතුය.
  - නිතරම ජලය බීමට සැලැස්වීමෙන් කිරි නිෂ්පාදනය වැඩිවේ.
  - ඵලදෙන ගාලෙහි බැඳ, ආහාර සහ ජලය බක්කිවලට දමා දිවා/රාත්‍රී ආහාර සැපයීමෙන් කිරි වැඩි වේ. රෝග අඩු වේ. ගව පාලනය ක්‍රමවත් වේ. කිරි පිරිසිදුව ලබා ගත හැක. ශ්‍රමය ඉතිරි වේ.





### ගව පැටවුන් රැකබලා ගැනීම

අළුත උපන් පැටවුන් හොඳින් හඳුන්වා දීමට ඔබේ ගව පැටවුන් දියුණුවේ අධිකාරය වන බව අමතක නොකරන්න.

## 5.2. ගව පැටවුන් රැකබලා ගැනීම

ගව පට්ටිය වැඩිදියුණු කර ගැනීමට නම් අළුත උපන් පැටවා හොඳින් රැකබලා ගත යුතුයි. ඒ සඳහා පැටවුන්ට අවශ්‍ය පෝෂණය ලබා දීම, රෝග නිවාරණය, සෞඛ්‍ය සංරක්ෂණ කටයුතු කිරීම ආදිය මනා කළමනාකරණයකින් යුතුව කළ යුතුයි.

### පැටවුන් පාලනය

- අළුත බිහිවූ පැටවා පළමුවෙන්ම මව අසල ලෙවකෂමට තැබීමෙන් පැටවුන්ගේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස හා ලේ ගමනාගමන ක්‍රියාකාරීත්වය උත්තේජනය වෙනවා.
- ඵලදෙන පැටවා ලෙව කා පිරිසිදු නොකරන්නේ නම් පිරිසිදු රෙදි කැබැල්ලකින් පැටවුන්ගේ මුඛය හා නාසි කුහර පිරිසිදු කරන්න.
- මව හා පැටවා අතර පෙකෙහි වැල කැඩී නොමැති නම් පැටවුන්ගේ උදුරයේ සිට පෙකෙහි වැල අගඟක් වැනි දුර ප්‍රමාණයක් ඉතිරි වන සේ අත ඇඟිලි ආධාරයෙන් කඩා දමා විෂබීජ හරණය කරන්න. මේ සඳහා අයඩීන් ද්‍රාවණය/පේම්සන් වයලට් සුදුසුයි. ඉන්පසුව කොහොඹ තෙල් ආලේප කරන්න.
- ඉපදුන වහාම පැටවුන්ගේ බර කිරාගන්න.
- පැටවා බිහිවූ විගස දෙනගෙන් වෘහෙන පළමු කිරි (මුල් කිරි) උසස් පෝෂණ ගුණයෙන් යුත් ආහාරයක් නිසාම පැටවාට අවශ්‍ය පරිදි දිනකට කිහිප වතාවක්ම මුල් කිරි බීමට ඉඩ ලබා දිය යුතුයි.



### මුල් කිරීමේ පෝෂණ ගුණය.

- පැටවාට සමබල ආහාරයකි.
- පැටවා තුළ ලෙඩ රෝගවලට එරෙහි ප්‍රතිශක්තියක් ඇති කරයි.
- විටමින් හා ඛනිජ ලවණවලින් අනුභවයි.
- දිරවීම පහසුයි.
- බඩවැල්වල ඇති අපද්‍රව්‍ය ලෙහෙසියෙන් බැහැර කරයි.

පැටවා ඉපදන විගසම නොවරදවාම උසස් පෝෂණ ගුණයෙන් යුතු මුල් කිරි බීමට සලස්වන්න.

මව් දෙනට මුල් කිරි නොමැති නම් හෝ මව් දෙන මිය ගිය අවස්ථාවකදී සිදු කළ යුත්තේ කුමක්ද?

- අළුත් පැටවකු දැමූ වෙනත් දෙනකගෙන් මුල් කිරි ලබා දීම හෝ
- කෘත්‍රිම මුල් කිරි ලබා දෙන්න



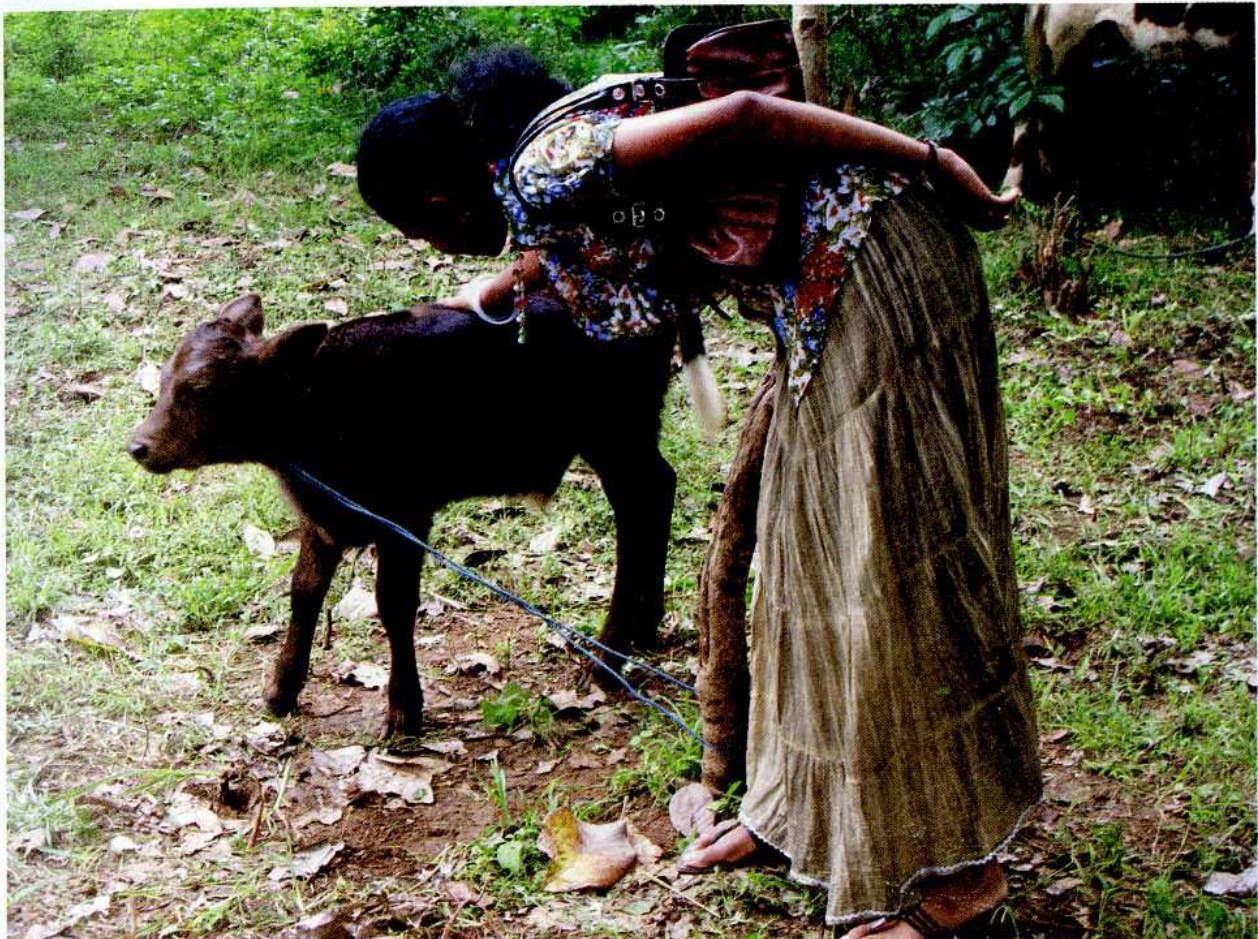
පැටව් නොදුවක්

## කෘත්‍රිමව සකසන ලද මුල් කිරි ලබා දීම

### කෘත්‍රිමව මුල් කිරි සකස් කරගන්නා ආකාරය

- හොඳින් ගැසූ බිත්තර 06ක කහ මදය
- චලකිරි මි. ලී. 850ක්
- මෝරතෙල් මි. ලී. 05ක් (තේ හැඳි 01ක්)
- චඩරු තෙල් මි. ලී. 05ක් (තේ හැඳි 01ක්)
- ප්‍රතිජීවක (ටෙට්‍රසයික්ලීන්) මි. ග්‍රෑ 05ක්

හොඳින් උණුකර නිවාගත් ජලය මි. ලී. 300ක මේවා හොඳින් මිශ්‍ර කර ගැනීමෙන් සකස් කරගන්නා කෘත්‍රිම මුල් කිරි වම මොහොතේම පැටවාට බීමට සලස්වන්න.



## ඵලකිරි

- දොවාගත් සැණින් උණුකර බීමෙන් ඔබගේ වැඩිමට අවශ්‍ය සියළුම පෝෂ්‍ය පදාර්ථ ලබා ගත හැක.
- පහසුවෙන් දිරවිය හැකි සියළුම පෝෂ්‍ය පදාර්ථ අඩංගු (කාබෝහයිඩ්‍රේට්, ප්‍රෝටීන්, මේදය, ඛනිජ ලවණ සහ විටමින්) රසවත් සමතුලිත ආහාරයකි.
- කැල්සියම් හා පොස්පරස් වැනි ලවණ නියමිත අනුපාතයට ඇති බැවින් ශරීරයට අවශෝෂණය පහසු වේ. එබැවින් දන් හා අස්ථි වර්ධනයට ඵලකිරි වැදගත්ය.
- කිරිවලට ඉඟුරු, ගම්මිරිස් වැනි දෑ යොදා උණු කිරීමෙන් ආසාත්මිකතාවය (Allergic) අඩු කර ගත හැක. සෙම සෑදීම වැළකේ.
- කිරි මුදවා ආහාරයට ගැනීමෙන් ආසාත්මිකතාවය අඩු වේ. පහසුවෙන් පිරිණය වේ. ගුණාත්මක භාවය වැඩි වේ. පිරිණ ආධාධ අඩු වේ.
- ඵලකිරිවලට වඩා මී කිරිවල මේද ප්‍රතිශතය වැඩිය. ප්‍රෝටීන් ප්‍රමාණයද වැඩි බැවින්, ගුණාත්මක භාවය ද වැඩිය.
- කිරිවලට මුදල් ගෙවනු ලබන්නේ කිරිවල තිබෙන මේද ප්‍රතිශතය හා ඝන ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය අනුවය. මේද ප්‍රමාණය සියයට 2.5 ට වැඩිවිය යුතු අතර, ඝන ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය සියයට 8 කට වැඩි විය යුතුය.
- දොවාගත් ඵලකිරි නරක් නොවී සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වයේ තබාගත හැක්කේ පැය 04 ක කාලයක් පමණි. එබැවින් දෙඩු සැනින් කිරි ශීත කිරීමට භාජනය කිරීම වඩාත් සුදුසුය.
- පිරිසිදු ඵලකිරිවලට ගඳක්, සුවඳක් නොමැත. ආවේණික රසයක් ඇත. (මේදය නිසා) වර්ණය නිලට හෝ කහ පැහැයට හුරු සුදු පාටය.



හදිසි අවස්ථාවකදී ප්‍රයෝජනයට ගැනීම පිණිස  
ගොවිපල නිමියාගේ නිවසේ තිබිය යුතු ඖෂධ  
වට්ටෝරුව

- කොන්ඩස්
- තනුක අයඩින් ද්‍රාවණය
- ජෙම්සන් වයලට්
- අයඩෙක්ස් ඩාම්
- නෙගසන්ට්
- කොහොඹ තෙල්
- එඩිරූ තෙල්
- තල තෙල්
- කපු පුළුන්
- අළුහුණු
- විෂ බීජ නාශක ද්‍රව්‍ය
- කතුරක්
- වෙනත් අවශ්‍ය දෑ





### ආහාර හා පෝෂණය

ආහාර හා පෝෂණය දුර්වල වන විට ගවයින් ද ශාරීරිකව දුර්වල වේ. පැටවුන් බිහි කිරීම හා කිරි නිෂ්පාදනය යන දෙකම අඩපණ වෙයි. විවෘතව ඉහළ නිෂ්පාදනයක් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් සතුන්ට උවමනා තරම් ආහාර හා බීමට ප්‍රමාණවත් ජලය සැපයිය යුතු අතර සතුන්ගේ පෝෂණය ගැන වග බලා ගත යුතුය.

ආහාර හා බීමට ප්‍රමාණවත් ජලය නොමැති විට සතුන්ට කතා කර ඉල්ලා ගැනීමට නොහැක.

බඩගින්නෙන් හා පිපාසාවෙන් ඉමහත් දුකකින් පීඩා විඳින ගවයෙකුට පෝෂණයක් කොයිද්ද? විවෘතව සතෙකුගෙන් ඉහළ නිෂ්පාදනයක් ලබාගත හැකිද?

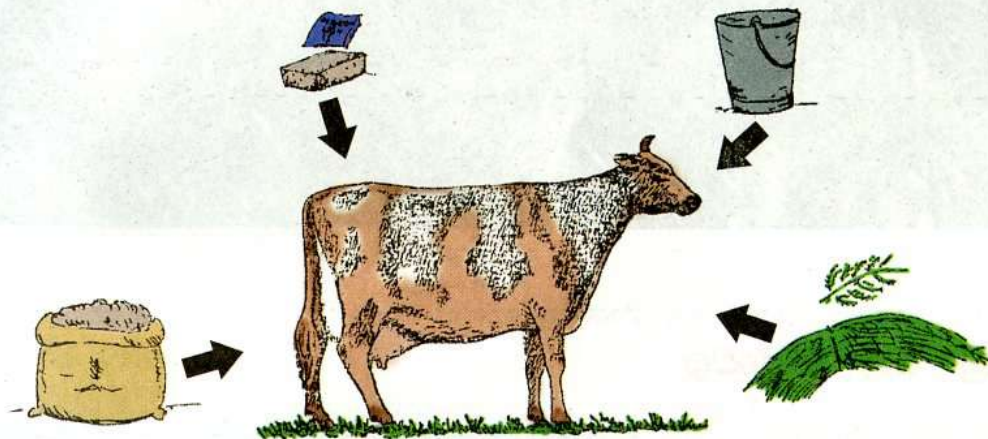
# 6

## ගව ආහාර හා ගව පෝෂණය

### 6.1. කිරි ගවයාගේ ආහාර

ගව පාලනයේ යෙදෙන අයෙකුගේ ප්‍රධානතම බලාපොරොත්තුව වන්නේ තම සතුන්ගෙන් උපරිම කිරි ප්‍රමාණයක් ලබාගැනීමයි. ඒ සඳහා සතුන්ට පෝෂ්‍යදායී ආහාර පාන ලබාදීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. කිරි ගවයින්ගේ ආහාරපාන යනු ගව දෙනගේ පෝෂණය හා ලබා දෙන කිරි ප්‍රමාණය තීරණය කරන වැදගත්ම සාධකය වේ.

### කිරි ගවයින් සඳහා ලබා දෙන ආහාර වර්ග



- ඉබේ වැවෙන තණකොළ හා වෙනත් පොඩි පැල වර්ග
- ගස්වල කොළ අතු
- වැඩි දියුණු කළ තණකොළ හා රතල
- ගස් රතල අතු හා රතල බෝග
- එක් එක් බෝගවල ඉතිරි කොටස්  
(උදා: බඩ ඉරිගු ගහේ කොටස්, උක්ගහේ කොටස්)
- සාන්ද්‍ර ආහාර
- සහල් හිවුඩු, පුන්තක්කු ආදිය

### ගවයින්ට ආහාර ලෙස දියහැකි ප්‍රධාන තෘණ වර්ග දෙකකි.

- ★ ස්වභාවික තෘණ - ස්වභාවයෙන් වැවෙන තෘණ වර්ග
- ★ වැඩිදියුණු කළ තෘණ - හොඳ අස්වැන්නක් ඇති පෝෂණ ගුණයෙන් යුතු වගා කරන ලද තෘණ



### ස්වාභාවික තෘණවල වාසි:

- වැවීමට කාලයක් හෝ මුදල් වැය නොවේ.
- එක් එක් තණකොළ කොටස් එකතුකර දීමෙන් ගවයාට පෝෂණ ගුණයෙන් ඉහළ ආහාරයක් ලැබේ.
- ඖෂධීය ගුණ තිබේ.



### වැඩි දියුණු කළ තෘණවල වාසි:

- නියම කාලයට වතුර හා පොහොර දමා මෙම තණකොළ වැවීමෙන් පෝෂණ ගුණයෙන් යුතු ඉහළ අස්වැන්නක් ලබා ගත හැකියි.
- පිළිවෙලකට වචන නිසා කපා ගැනීමට හෝ උලා කෑමට පහසුයි.
- වසර පුරා අඛණ්ඩව ආහාර සැපයීම සඳහා සැලසුම් සහිතව වගා කළ හැකියි.



### ගව ආහාරයක් ලෙස තණකොළ හා රනිල වගා කිරීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු:

තම සතුන් සඳහා තණකොළ වැවීමට අදහස් කරන්නේ නම් ඔබ පළමුවෙන්ම කළ යුත්තේ ඔබගේ ප්‍රදේශයේ වැවීමට ගැලපෙන හොඳම තණ වර්ගය තෝරා ගැනීමයි. එයින් ඔබට වැඩි අස්වැන්නක් ලබා ගත හැකියි. වර්ෂාව ආරම්භයේදී තණ වගාව ආරම්භ කිරීම ඉතාම සුදුසුයි. නැතිනම් වියළි කාලයේදී ජලය සැපයීම අපහසු විය හැකියි.

තණ වගා කරන විට පහත සඳහන් කාරණා ගැනද සැලකිලිමත් විය යුතුය.

- ප්‍රදේශයේ පස පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම (ලවණ අධිකද, මැටි සහිතද, වැලි පසද, ලෝම පසද, කෘෂිකාර්මික බෝග සඳහා සුදුසු පසක්ද යන්න)
- බිම සෙවන සහිත නම් එයට ඔරොත්තු දෙන තණ වර්ගයක් තෝරාගන්න.
- ගවයා උලා කෂමට යවනවාද, තණ කපා ගෙනත් දෙනවාද යන්න තීරණය කර ඊට ගැලපෙන තණ තෝරාගන්න.
- වචන තණ වර්ගය වෙනත් බෝගයන් සමග වැවීමට හැකිද යන්නත් සලකා බලන්න.
- සතුන් සංඛ්‍යාව අනුව ඉඩමෙන් වැඩි අස්වනු ලබා ගතහැකි තණ වර්ගයක් යොදාගත යුතුය.

### තණකොළ වැවීමේදී ඔබ දැනගත යුතු කරුණු:

- උලා කෂමට යවන්නේ නම් උසට වැවෙන්නේ නැති, උලා කෂමට ඔරොත්තු දෙන තණකොළ වර්ග තෝරාගන්න.
- කපා ගෙනත් දීමට වචන තණවල අස්වැන්න වැඩිය. අක්කරයකින් සතුන් 10ක් පමණ පෝෂණය කළ හැකියි.
- හිඟි පතා තණකොළ කැපීමට හැකි නම් තණ කොටු නඩත්තුව පහසුයි.

### කපා ගෙනැවිත් දිය හැකි වැඩි අස්වැන්නක් දෙන තණ වර්ග:

- දෙමුහුන් නේපියර් - උදා: CO<sub>y</sub> 435
- ගිනි තණකොළ



### තණ සිටුවීම සිදු කරන්නේ කොහොමද?

- දෙමුහුන් නේපියර් නම් මුල් හා කඳ කොටස් සිටුවීමට සුදුසුයි. මුල් ගන්නවා නම් අලුත් කොළ පාට මොරෙයියන් 03ක් පමණ ඇති කොටසක් ගන්න.

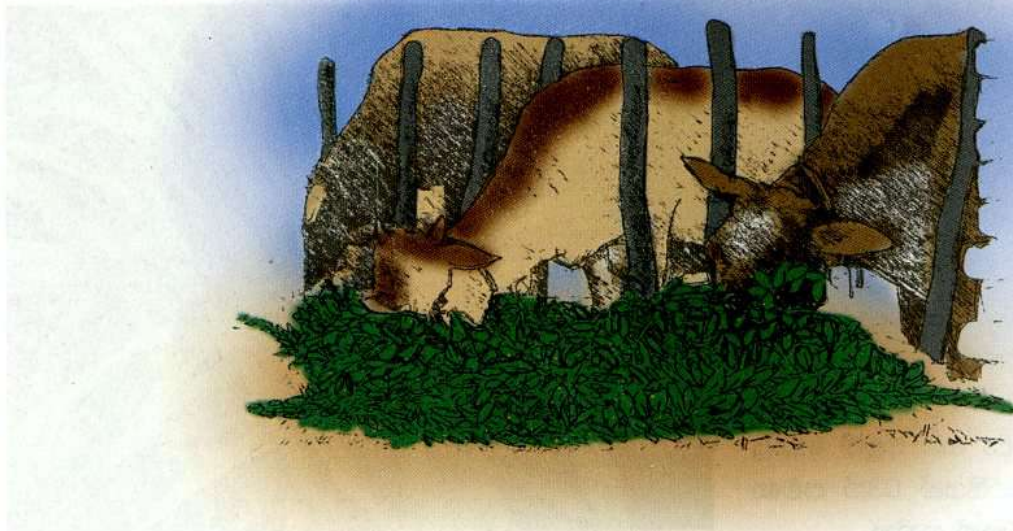
- වගා කිරීමට තෝරාගත් බිමේ පස අඟල් 10ක් යටට කපා මුරුල් කරන්න. ලොකු පස් කැට පොඩි කරන්න.
- අඩි 2 1/2 X 3 පරතරයට වලවල් සාදාගන්න.
- සිටුවීමට තෝරාගත්තේ මුල් කොටසක් නම් එක් කබැල්ලක් වලට දමා පස් එකතු කරන්න.
- පුරුක් දෙකක් නම් උඩ පුරුක් දක්වා පස්වලින් යට කරන්න.
- සිටුවා සතියකින් රසායනික පොහොර අත් මිටක් පැල වටේට දමන්න.
- කාබනික පොහොර කිලෝග්‍රෑම් එකක් පමණ එක පැලයක් වටේට දමන්න.

### පළමුවරට අස්වැන්න නෙලා ගැනීම

- සිටුවා දින 30-45 කාලයේ දී කපන්න
- කැපීමේදී පොළවේ සිට අඟල් 03ක් උසින් කපන්න
- දෙමුහුම් නේපියර් කැපීමෙන් පසු යූරියා පොහොර අත් මිටක් පඳුරු වටේ යොදන්න. (අමු ගොම, ගොවිපල අපද්‍රව්‍යයන් ද යෙදිය හැක.)

### ගවයින්ට ආහාර ලබා දිය යුත්තේ කොහොමද?

- ගවයින්ගේ බඩ පිරෙන ආකාරයට දිවා රාත්‍රි දෙකේදීම තෘණ ආහාරයට දෙන්න.
- සතාගේ බරෙන් 10%ක් පමණ අමු තණකොළ අනිවාර්යයෙන් ලබා දිය යුතුයි.  
උදා: 400Kg බර සතෙකුට 40 Kg තෘණ අවශ්‍යයි)
- තණකොළ කුඩා කොටස්වලට කපා දීමෙන් අපතේ යන ප්‍රමාණය අඩු කරගන්න පුළුවන්. ඒ වගේම සතාට පෝෂ්‍යදායී මිශ්‍රණයක් ද ලැබේ.



### තණකොළ කල් තබා ගන්නා ක්‍රම මොනවාද?

මෙය ආකාර දෙකකට කරන්න පුළුවන්.

- ★ “හේ” වශයෙන්
- ★ “සයිලේජ්” වශයෙන්

#### හේ:

“හේ” යනු අමු තණකොළ වේලීමෙන් සාදාගන්නා ආහාරයකි. අමු තණකොළවල 75%, 80% ප්‍රමාණයෙන් ඇති ජලය 20% දක්වා වන තෙක් වේලා ගැනීමෙන් හේ සාදාගනී.

#### සයිලේජ්:

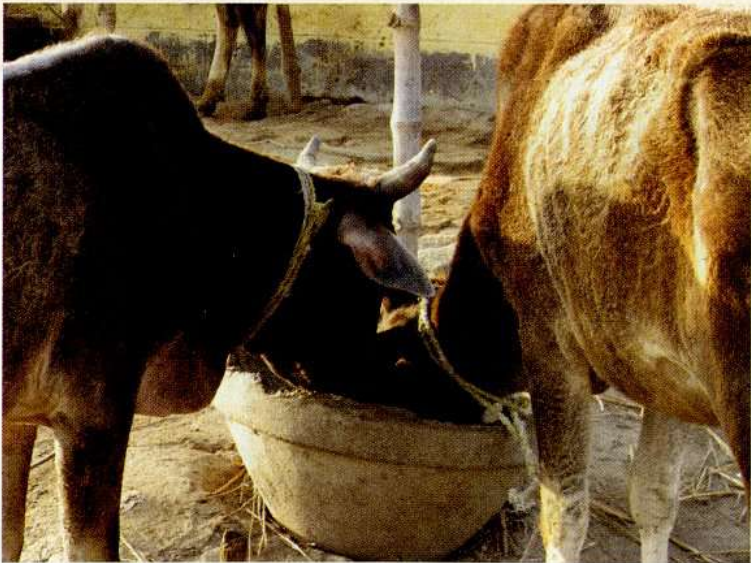
හොඳ තත්ත්වයෙන් කපා ගත් අමු තණකොළ කුඩා කැලිවලට කපා වාතය නොයන ලෙස ඇසුරුම්ක වසා පැසවීමකට ලක්කර සයිලේජ් සාදයි. මේ සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් ඔබේ සත්ව සංවර්ධන උපදේශකගෙන් හෝ පශු වෛද්‍යවරයාගෙන් ලබා ගත හැකියි.

### තණකොළ හැර ඔබේ ගවයාට ආහාර ලෙස ලබා දියහැකි වෙනත් දෑ

ඉපිල් ඉපිල්, වරබදු, ග්ලිරිසිඩියා, කැලි අන්ඩා වැනි රනිල ශාකවල අතු සතුන්ට ඉතා පෝෂ්‍යදායී ආහාරයක් වේ.

පිදුරු ද ඔබේ ගවයාගේ ආහාරය සඳහා දිය හැකිය. ඔබේ ගවයාට දවල් කාලයේ විවිධ තණකොළ වර්ග ලබා දී රාත්‍රී කාලයේ පිදුරු ලබා දෙන්නත් පුළුවනි. නමුත් ආහාරයක් වශයෙන් පිදුරු පමණක් ගවයාට ප්‍රමාණවත් නැත. ඒ නිසා ඒ සමගම හාල් නිවුඩු වැනි පෝෂක කොටස්ද එකතු කරන්න වග බලාගන්න. එසේ නැතිනම් සත්ව සංවර්ධන උපදේශක මහතාගෙන් උපදෙස් අරගෙන යුරියා ප්‍රතිකාර කරන ලද පිදුරු ලබා දෙන්නත් පුළුවන්.

දිනකට මුළු ආහාර ප්‍රමාණයෙන් සියයට විසි පහකට වඩා රනිල ශාක දීම සුදුසු නොවේ.



ඉන්දියාවේ ගව දෙනුන්ට ආහාර දෙන ආකාරය



ඔබ ගවයාගේ පෝෂණය ගැන සැලකිලිමත් වේ නම් ගවයා අප සැමගේම පෝෂණය වෙනුවෙන් වැඩි කිරී ප්‍රමාණයක් නිපදවීමට සමත් වනු ඇත. විඛේණිත සුදුසු ගව ආහාර, තණකොළ, වෙනත් ශාක, සාන්ද්‍ර ආහාර, ඛනිජ ලවණ සහ පැය 24 පුරාම බීමට ජලය ද සැපයීමට අමතක නොකරන්න.

### 6.2. ගව ආහාර

#### සතුන්ට පෝෂණයක් අවශ්‍ය වන්නේ ඇයි ?

- සතුන්ගේ වර්ධනයට
- සතුන්ගේ නඩත්තුවට
- ගර්භනීතාවය පවත්වා ගැනීමට
- කිරි නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට
- ශ්‍රම ශක්තිය සඳහා (බර ඇදීම, සී සෑම ආදිය)

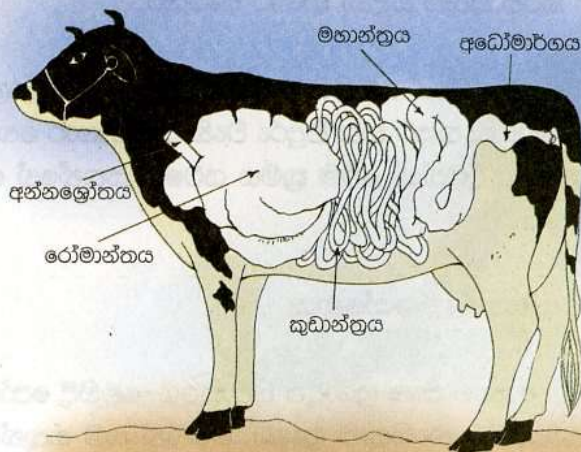


#### සතුන්ගේ පෝෂණය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රධාන පෝෂණ සංඝටක

- කාබෝහයිඩ්‍රේට්
- මේද
- ප්‍රෝටීන (මාංශ ජනක ධාතු)
- විටමින්
- ඛනිජ
- ජලය



#### ගවයාගේ ආහාර මාර්ගයේ විශේෂිත ලක්ෂණ :

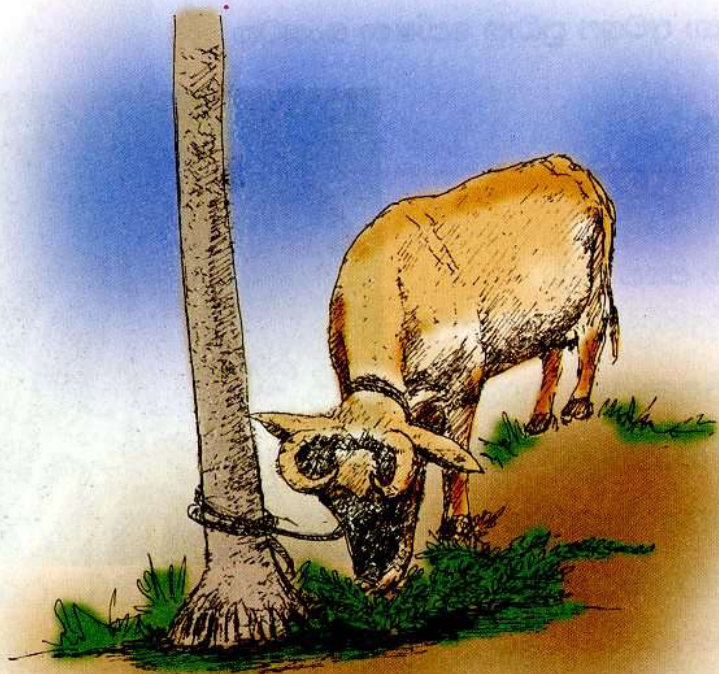


අනෙක් සතුන්ට වඩා ගවයාගේ ආහාර මාර්ග පද්ධතියේ කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් දැකිය හැක. ආහාර මාර්ගයේ ඇති මෙම වෙනස්කම පැහැදිලිව දැකිය හැක්කේ ආමාශයේදීයි. ආමාශය මූලික කොටස් හතරකින් යුක්තයි. එයින් විශාලම මල්ලක් වැනි කොටස රෂමනය වශයෙන් හඳුන්වයි. දිවා කාලයේ ගන්නා ආහාර පසුව රෂමනයෙන් පිටතට ගෙන වමාරා කෂමට පුලුවන.

### විවිධ ක්‍රම අනුව සතුන් පෝෂණය කිරීම

★ **නිදැලි ක්‍රමය යටතේ ඇති කරන සතුන් සඳහා ආහාර සැපයීම.**

මේ ක්‍රමය යටතේ සතුන්ටම තම ආහාර හා ජලය සොයාගැනීමට සිදුව තිබේ. මෙහිදී සතුන් දිවා කාලයේ උලාකෂමට යවන අතර ඇතැම් විට රාත්‍රී කාලයේ දී ගාල් කරනු ලබයි. රාත්‍රී කාලයේදී ප්‍රමාණවත් ආහාර හා ජලය සපයා නැත්නම් එම සතුන්ගේ පෝෂණය ගැන සහතික විය නොහැක.

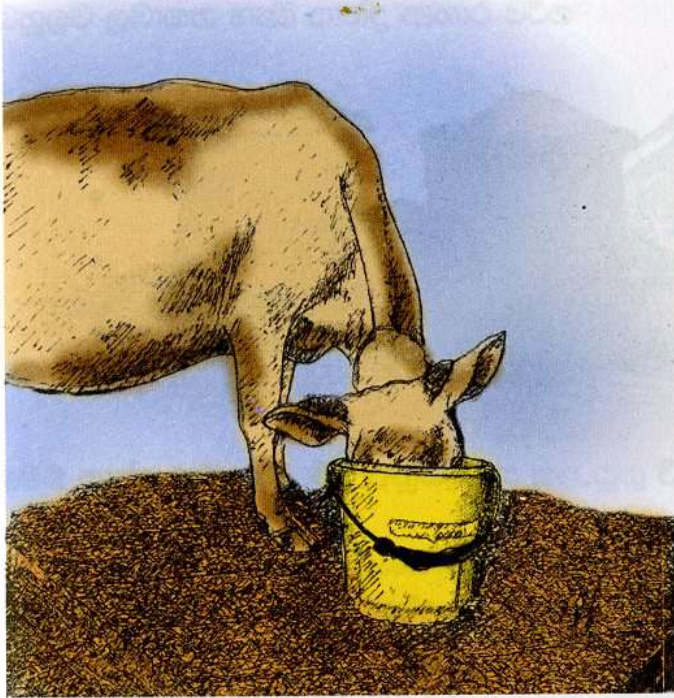


★ **අඩ සියුම් ක්‍රමය යටතේ ඇති කරන සතුන් සඳහා ආහාර සැපයීම.**

මෙහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් සිදුවන්නේ දවසේ යම්කිසි කාලයක් සතුන් නිදැල්ලේ යැවීම හෝ දිගේලි කර බැඳීමත්, රාත්‍රී කාලයේදී ගව නිවසක් තුළට දමා පිදුරු වැනි රළු ආහාර හෝ සහල් නිවුඩු, පුත්තක්කු වැනි සාන්ද්‍ර ආහාර හා ජලය ලබා දීමත්ය. මෙම ක්‍රමය යටතේ සතුන්ගේ පෝෂණය නිදැලි ක්‍රමයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පවතී.

★ **සුක්ෂම ක්‍රමය යටතේ ඇතිකරන සතුන්ගේ පෝෂණය**

මෙහිදී සතුන් නිවාසයක රඳවා ආහාර පාන ලබාදීම සිදු කරයි. මෙහිදී පෝෂණ අවශ්‍යතාවය සලකා බලා ඒ අනුව ආහාර පාන සැපයීමට හැකියාව ලැබේ. එමගින් තම සතුන්ට අවශ්‍ය නිසි පෝෂණය ලබා දීමට පුලුවන. මෙම ක්‍රමය යටතේ විවිධ තෘණ වර්ග, රතිල, සාන්ද්‍ර ආහාර, ඛනිජ ලවණ හා අවශ්‍ය තරම් ධීමට ජලය සැපයීමට පුලුවන.



සාන්ද්‍ර ආහාර

**උපරිම නිෂ්පාදන සඳහා රළු ආහාර හා සාන්ද්‍ර ආහාර සැපයීම විය තීරණය වනුයේ එක් එක් සතුන්ගේ**

- ශරීර බර
- සතුන් සිටින තත්වය (වැඩෙන සතුන් ද, ගර්භනී ද ආදී)
- නිපදවන කිරි ප්‍රමාණය සහ එහි අඩංගු මේද ප්‍රමාණය
- ඉටුකරනු ලබන කාර්යය (පට්ටි ගොනුන්, බර අදින සතුන්) ආදී කරුණු මතයි.

**රළු ආහාර යනු:**

දළ තත්තු (කෙඳි ප්‍රමාණය) 18 % වැඩි හා පීරණය කළ හැකි මුළු පෝෂක ප්‍රමාණය 60 % ට අඩු ආහාර රළු ආහාර ලෙස හඳුන්වයි.

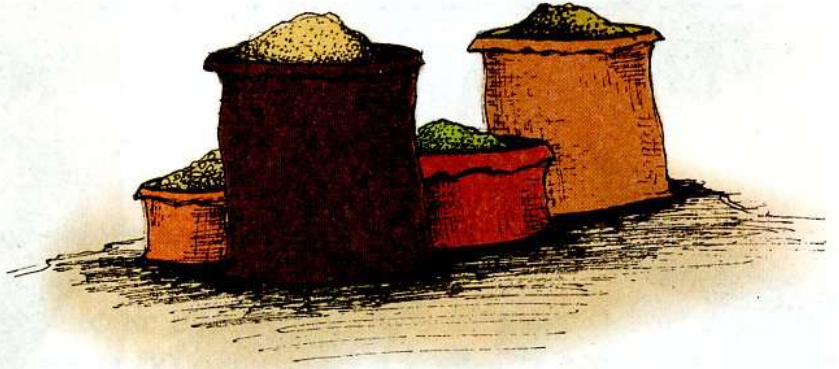
උදා: තෘණ, රතිල, පිදුරු, බෝග අවශේෂ වැනි දෑ





**සාන්ද්‍ර ආහාර යනු:**

දල තන්තු (කෙළි ප්‍රමාණය) 18% අඩු හා ජීරණය කළ හැකි මුළු පෝෂක ප්‍රමාණය 60% ට වැඩි ආහාර සාන්ද්‍ර ආහාර ලෙස හඳුන්වයි.



උදා: හාල් හිවුඩු, පුන්හක්කු සහ වෙළඳ පොල්ේ ඇති ගව ආහාර මිශ්‍රණ ආදියයි.

**රළු ආහාර ලබා දිය යුතු ප්‍රමාණයන්**

දිය යුතු ප්‍රමාණය දෙයාකාරයකට ගණනය කළ හැකියි. එනම් ආහාරයේ තෙත් බරට හා වියළි පදාර්ථ ප්‍රමාණයට අනුව අමු තණ කොළ සපයන්නේ නම් සතාගේ ශරීර බරින් 10% ක ප්‍රමාණයක් දෛනිකව ලබාදීම වැදගත්. නමුත් වියළි පදාර්ථ බරට අනුව නම් ශරීර බරින් 2.5% - 3% දක්වා වියළි පදාර්ථ ලැබෙන සේ රළු ආහාර දිය යුතුයි.

**වියළි පදාර්ථ යනු මොනවාද?**

ආහාරයක අඩංගු ජලය සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කළ පසු ඉතිරි වන කොටස එම ආහාරයේ වියළි පදාර්ථ ප්‍රමාණය ලෙස හඳුන්වයි.

**එක් එක් සතා අනුව පෝෂණ අවශ්‍යතාවයන් තීරණය කිරීම හා විද්‍යානුකූලව ආහාර ලබා දීම.**

මේ සඳහා සකස් කර ඇති වගු භාවිතයෙන් අවශ්‍යතාවය තීරණය කළ යුතු වන අතර විද්‍යානුකූලව ආහාර ලබාදීමට නම් සතාගේ පෝෂණ අවශ්‍යතා සහ අප ලබාදෙන ආහාරවල පෝෂණ අගයන් දැනගත යුතුයි. (එවැනි ආහාර සංඝටක කීපයක පෝෂණ අගයන් වගු අනුසාරයෙන් කරන ලද ගණනය කිරීමක් ඇමුණුම i, ii, iii, iv, v හි දක්වා ඇත.)

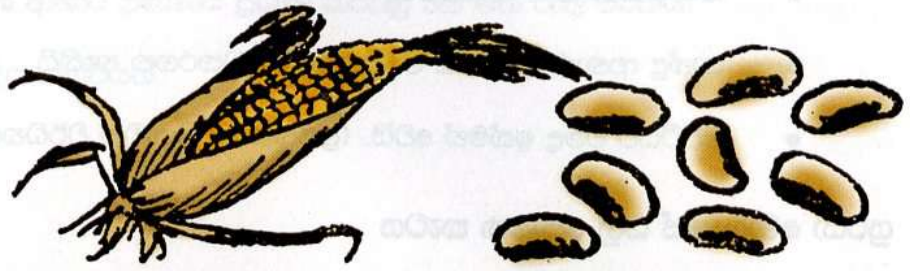
ගවයාට ආහාර හා බීමට ජලය ලබාදීම දවසේ පැය 24 පුරාම සිදුකරන්න.

**රළු ආහාර සැපයීම පමණක් ප්‍රමාණවත් වේද?**

හොඳ තත්වයේ තණකොළ, රනිල, අනෙකුත් රළු ආහාර හා ජලය අවශ්‍ය ප්‍රමාණය සැපයිය හැකි නම් සාන්ද්‍ර ආහාර භාවිතා කිරීමෙන් තොරව වුවද කිරි ලීටර් 4 - 6 ක් අතර ප්‍රමාණයක් ලබාගත හැකියි. තෘණ වර්ග රළු ආහාර සමග සාන්ද්‍ර ආහාර සහ අවශ්‍ය තරම් බීමට ජලය ද ලැබෙන ගව දෙනක අනිවාර්යයෙන්ම ඊට වැඩි කිරි ප්‍රමාණයක් ලබා දෙයි.

### බහුලව ලබාගත හැකි සාන්ද්‍ර ආහාර වර්ග

- සහල් නිවුඩු
- පොල් පුන්තක්කු
- තල පුන්තක්කු
- සුණු සහල්
- බඩ ඉරිඟු



### මෙම සාන්ද්‍ර ආහාර දීමේදී අනුගමනය කළ යුතු විශේෂ ක්‍රියාමාර්ග

හොඳ තත්වයේ රළු ආහාර ලැබේ නම් කිරි ලීටර් 4 කට වඩා වැඩිකර ගැනීම සඳහා වැඩිවන හැම කිරි ලීටරයකට ග්‍රෑම් 500 බැගින් සාන්ද්‍ර ආහාර ලබාදීම කළ හැකියි.

### ජලය කොපමණ සැපයිය යුතු ද?

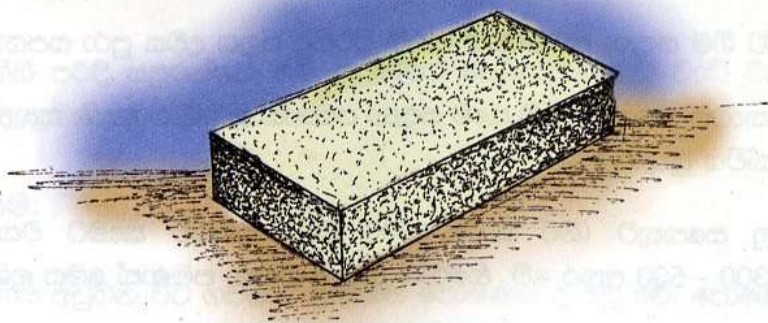
සතාට ඇති තරම් බීමට හැකි වන පරිදි දවසේ පැය 24 පුරා නිරතුරුවම ජලය සපයා තිබිය යුතුයි. සාමාන්‍යයෙන් ගවයෙකුට දිනකට සිය ශරීර බරෙන් 10% - 20% ක් පමණ ජලය අවශ්‍යයි.

### බහිෂ් ලවණ සැපයීම

පෝෂ්‍ය සංසුචක අතරින් බහිෂ් ලවණවලටද වැදගත් තැනක් හිමි වේ. මේ සඳහා හොඳ තත්වයේ තණකොළ, සාන්ද්‍ර ආහාර හා බහිෂ් ලවණ ලබාදිය යුතුයි. තවද ගව ආහාර සඳහා පිදුරු, වෙනත් කෘෂි භෝග අතුරු වල, ගුණාත්මයෙන් අඩු මේරු තණකොළ ආදිය යොදා ගැනේ. මෙවැනි අවස්ථාවලදී සතුන්ට අවශ්‍ය තරම් බහිෂ් ලවණ නොලැබෙයි.

### පිළියමක් ලෙස,

- අමතරව ආහාරයට බහිෂ් ලවණ අඩංගු ආහාර ලබාදීම.
- යුරියා මොලෂස් බහු පෝෂක කැටය ලබාදීම සුදුසුය.



**බහිෂ් ලවන සැපයීමෙන්,**

- කිරි නිෂ්පාදනය වැඩිකරයි.
- සාන්ද්‍ර ආහාරවලට යන මිලෙන් 50% අඩුකරගත හැකියි.
- පට්ටියට ඒමද ඉක්මන් වෙයි. (ප්‍රජනන හැකියාවන් වර්ධනය වේ.)

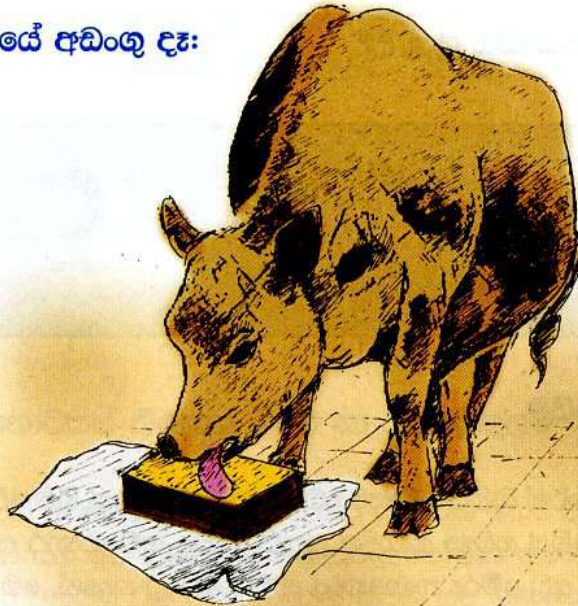
**යුරියා මොලූෂස් බහු පෝෂක කැටය**

ගවයාගේ ශරීරයට ඉක්මණින් ලබාගත හැකි ශක්ති ප්‍රභවයන්, ප්‍රෝටීන ප්‍රභවයන් හා බහිෂ් අඩංගු ඝන කැටයක් වන හෙයින්,

- සතුන් ගන්නා ආහාර පිරිණය වීමේ වේගය වැඩි වේ.
- මීට අමතරව සතුන්ට අවශ්‍ය ශක්තිය ප්‍රෝටීන හා බහිෂ් ලවණ ලබාදෙයි.

**යුරියා මොලූෂස් බහු පෝෂක කැටයේ අඩංගු දෑ:**

- යුරියා
- මොලූෂස්
- සහල් නිවුඩු
- අලු හුණු
- ලුණු
- බහිෂ් මිශ්‍රණය



**මෙම පෝෂක කැටය සතුන්ට ලබාදීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු:**

- කැටය මුලින්ම හඳුන්වාදීමේදී සති දෙකක පමණ කාලයක් තුළ ක්‍රමයෙන් පුරුදු කරන්න.
- මෙය අනිකුත් ආහාර සඳහා සම්පූර්ණ ආදේශකයක් නොවේ. එම නිසා තණකොළ ලබාදීම අනිවාර්යයි. පිදුරු හා අවශ්‍ය නම් සාන්ද්‍ර ආහාර යම් ප්‍රමාණයක් ද දිය හැකියි.
- සතුන්ට බීම සඳහා ප්‍රමාණවත් තරම් පිරිසිදු ජලය දවස පුරා සපයා තිබිය යුතුයි.
- මෙම කැටය සතුන්ට ලෙව් කෂම සඳහා පමණක් ලබාදිය යුතුයි. සතුන් විය කඩාගෙන කෂමෙන් වැළැක්විය යුතුයි.
- වැඩුණු සතෙකුට (බර කි.ග්‍රෑ. 300 වන) දිනකට කෂමට එකතු කළ යුතු ප්‍රමාණය ග්‍රෑම් 300 - 500 අතර වේ. නිරෝගී සතුන් සඳහා පමණක් මෙය ලබා දෙන්න.

**ගවයෙකු ගනු ලබන ආහාර ප්‍රමාණය තීරණය කරන කරුණු:**

සාමාන්‍යයෙන් ගවයෙකු ගනු ලබන ආහාර ප්‍රමාණය ප්‍රධාන කරුණු 3ක් මත රැඳී පවතියි.

- ★ ගවයාගේ භෞතවේදීය තත්වයන්
- ★ ආහාරයේ ස්වභාවය
- ★ පරිසරයේ සාධක

**ගනු ලබන ආහාර ප්‍රමාණයට බලපාන ගවයාගේ භෞතවේදීය තත්වයන් යනු මොනවාද?**

- ශරීර බර
- රූමතයේ විශාලත්වය හා කාර්යක්ෂමතාවය
- ආහාර මාර්ගයේ පිරුණු බව
- රුධිරයේ ඇති පෝෂණ ප්‍රමාණය
- ආහාරයේ භෞතික ස්වභාවය

**ආහාරයේ ස්වභාවය:**

- රසවත් බව
- කැබැලිවල ප්‍රමාණය
- තිබෙන ආහාර ප්‍රමාණය
- රළු තන්තු ප්‍රමාණය
- අඩංගු ශක්තිය හා නයිට්‍රජන් ප්‍රමාණය



දුන්දියාගේ ගවයින්ට ආහාර හා ජලය ලබා දෙන භාජනය

**ගවයන් ආහාර ගැනීමට බලපාන පරිසර සාධක:**

- උෂ්ණත්වය
- අර්දුතාවය

උෂ්ණත්වය වැඩි අවස්ථාවලදී ආහාර ගැනීම අඩු වේ. එමෙන්ම අර්දුතාවය අඩුවන විටද ගවයින්ගේ ආහාර ගැනීමේ ප්‍රමාණය අඩුවෙයි.

ඉහත අවශ්‍යතාවයන් නිසි පරිදි සපුරන්නේ නම් සතුන්ගේ පෝෂ්‍යදායී බව වැඩි වන අතර එම සතුන් ගන්නා ආහාර ප්‍රමාණයද ක්‍රමයෙන් වැඩිවෙයි.

**අඩුවෙන් ආහාර ගැනීම:**

ගනු ලබන ආහාර ප්‍රමාණය අඩුවන විට ගවයාට ලැබෙන පෝෂණය ද අඩු වේ. පෝෂණය අඩු වූ විට ඒ ඒ සත්ව කාණ්ඩවලට අනුරූපව ක්‍රියාකාරකම් ද වෙනස්ව දැකිය හැකිය.

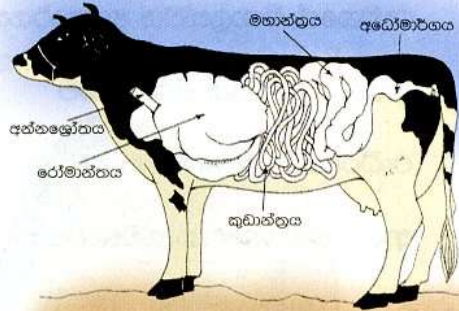
- වසු පැටවකුගේ නම් ශරීර වර්ධනය දුර්වල වීම හෝ ඇනහිටීම.
- ගර්භනී සතෙකු නම් ශරීරය දුර්වල වීමක් සිදුවන අතරම ගැබටද විය බලපායි.
- කිරි නිෂ්පාදනය කරන සතෙකුගේ නම් කිරි නිෂ්පාදනය අඩු වේ. ශරීරය ද දුර්වල වේ.

**වැඩිපුර ආහාර ගැනීමෙන් සිදුවන්නේ කුමක්ද?**

වැඩිපුර ආහාර ලබාදීමේදී ගවයාට ලැබෙන පෝෂක ප්‍රමාණය වැඩියි. ලබාගන්නා පෝෂක කොටස් ශරීර වර්ධනයට, ශරීරය නඩත්තුවට හා කිරි නිෂ්පාදනයට හෝ ගර්භනී නම් කළලයේ වර්ධනයට යොදාගනී. අමතරව පෝෂණ කොටස් ලැබේ නම් ඒවා මේදය වශයෙන් ශරීරයේ තැන්පත් වීම නිසා සතුන් තරබාරුවීම සිදුවිය හැකියි.

**රෂමනයේ විශාලත්වය:**

ගවයින්ගේ ආහාර පීර්ණයේදී විශාල මෙහෙවරක් ඉටුකරන්නේ රෂමනයයි. රෂමනයේ වැඩිම සිදුවන්නේ රළු ආහාර මගිනි. මේ නිසා පැටවුන්ට වයස දින 7 දී පමණ රළු ආහාර ලබාදීම ආරම්භ කළ යුතුයි.



**කාර්යක්ෂම රෂමනයක තිබෙන ලක්ෂණ මොනවාද?**

- ප්‍රමාණයෙන් විශාල වීම
- එහි සිටින ක්ෂුද්‍ර ජීවී සංඛ්‍යාව වැඩිවීම
- ආහාර ඉක්මනින් පීර්ණයට ලක්වී රෂමනයෙන් ඉවත් වීම

**ජලය බීම මගින් රෂමන පීර්ණයට පහසු වේ.**

රෂමනයට ජලය එකතු වීමෙන්:

- රෂමන තරලයේ සාන්ද්‍රණය අඩු වේ.
- ක්ෂුද්‍ර ජීවී ක්‍රියාව පහසු වේ.
- වමාරා කෂමට පහසු වේ.
- ආහාර පීර්ණයෙන් නිපදවෙන තාපය දුරා ගැනීමට හැකි වේ.
- පීර්ණය වූ ආහාර කොටස් තරලයක් ලෙස රෂමනයෙන් ඉවත්වීමට පහසු වේ.

**ආහාර හිඟ කාලයේදී සතුන් පෝෂණය:**

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික තත්වයන් අනුව වසරේ කෙටි කාලයක් වියළි කාලගුණික තත්වයකට ද මුහුණ පාන්නට සිදු වේ. එම කාල වකවානුවල තෘණ හිඟයක් පවතී.

### වියළි කාලයේදී සතුන් පෝෂණය කිරීමට ගත හැකි විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග මොනවාද?

- ★ තෘණ සංරක්ෂණය කිරීම - වැසි කාලවලදී වැවෙන වැඩිපුර තෘණ වර්ග වියළි කාලයේදී පරිහරණය කිරීමට සංරක්ෂණය කළ යුතුයි.
- ★ තෘණ වගා නඩත්තුව - වසරේ සෑම කාලවලදීම අස්වැන්න ලැබිය හැකි අයුරින් තෘණ වගාව නඩත්තු කළ යුතුයි.
- ★ පෝෂ ශාඛ වගාව - පෝෂ තෘණවලට අමරතව පෝෂ ශාඛ වැවීමෙන් පෝෂණ අගය ඉහළ තත්ත්වයකට යොමු කර ගැනීමට පුළුවන්.
- ★ කෘෂිකාර්මික අතුරු ඵල භාවිතය - ආහාර හිඟකම මගහරවා ගැනීමට කෘෂිකර්ම හෝගවල අවශේෂ අතුරුඵල ආදිය භාවිතා කළ හැකියි. (උදා : පිදුරු, බඩඉරිඟු අස්වැන්න නෙලාගත් පසු කොටස්)
- ★ අනවශ්‍ය සතුන් රැලෙන් ඉවත් කිරීම - මේ නිසා අවශ්‍ය සතුන්ට පමණක් ආහාර ලබාදීමට හැකියාව ලැබෙයි.



දැඩි ආහාර අහේනියකට ගොදුරු වූ වසු පැටවකු පලය සමග මිශ්‍රිත ගව ආහාර ගනී. (ඉන්දියාව)

ආහාර බඳුනෙන් ආහාර ගන්නා ගව පැටියා (ඉන්දියාව)

නියඟ කාලයේ දී ගව ආහාර වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි පිදුරු



පිදුරු කඳු



### ගව රෝග සහ රෝග පාලනය

“ප්‍රතිකාරයට වඩා රෝග වළක්වා ගැනීම වාසිදායක වේ.” මේ කියමන මිනිසුන්ට මෙන්ම සතුන්ටද අදාළය. ගවයින්ගේ සෞඛ්‍ය සම්පන්න භාවය පිළිබඳ නිතර විමසිල්ලෙන් සිටින විටත්, නිවැරදි සුදුසු පියවර ගන්නේ නම් බොහෝ ගව රෝග වළක්වා ගත හැක. වයින් ගොවිපල හිමියාට කාලයත්, මුදලත් ඉතුරු වේ. නිරෝගී සතුන්ගෙන් ඉහළ නිෂ්පාදයක් ලබාගැනීමට ද පුලුවන.

බුද්ධිමත් ගව හිමියාගේ සතුන් ද නිරෝගීය.

අනම්ට ද සරය!

# 7

## ගව රෝග හා රෝග පාලනය

### ගවයින්ගේ සෞඛ්‍ය පවත්වා ගැනීම හා රෝග වැළැක්වීම :

කිරි ගව කර්මාන්තය ලාභදායී කර ගැනීමට නම් ගව රැළ නිරෝගීව තබා ගැනීමට ගොවි මහත්ම මහත්මීන් නිතරම වග බලාගත යුතුයි.

### ගවයින්ට රෝග වැළඳීමට හේතුවන ප්‍රධාන කරුණු මොනවාද?

- ක්ෂුද්‍ර ජීවි ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් (බැක්ටීරියා)
- බාහිර පරපෝෂිතයන් (කිනිතුල්ලන්, උකුණන්, මැක්කන්, මැස්සන්)
- අභ්‍යන්තර පරපෝෂිතයන් (පණුවන්, පැතැල්ලන්)
- පෝෂණ උණනා

රෝගයක් වැළඳුණු පසු බෙහෙත් කිරීමට වඩා රෝග වළක්වා ගැනීම වාසිදායකයි. ඒ සඳහා බුද්ධිමත් ඔබ කළ යුත්තේ පහත කරුණු පිළිපැදීමයි.

### ගව පාලකයන් විසින් ගත යුතු සෞඛ්‍ය පාලන පියවර

- ගව නිවස තුළ හා අවට පිරිසිදු බව රැකගැනීම.
- බාහිර පරපෝෂිතයන් වන කිනිතුල්ලන් හා මැක්කන් මර්ධනය කිරීම
- අභ්‍යන්තර පරපෝෂිතයන් වන පණුවන් මර්ධනය කිරීම
- හොඳින් පෝෂණය සැපයීම. (ආහාර, බණිප ලවණ හා ජලය)
- ගව රැළ දිනපතා පරීක්ෂා කිරීම.

### ගවයින්ට වැළඳෙන රෝග :

#### ★ වසංගත රෝග (සීඝ්‍රයෙන් බෝවන රෝග)

- ගව රක්තාශ්‍රවය
- කුර හා මුඛ රෝගය
- කාලගාත්‍රා රෝගය



★ වසංගත නොවන රෝග (මේ රෝග ද බෝවන නමුත් සිහුයෙන් නොවේ.)

- මුරුලු ප්‍රදාහය
- බාසෙල්ලෝසිස් රෝගය
- කිනිතුලු උණ
- පණු රෝග

මනා කළමනාකරණය තුළින් මෙම රෝගවලින් ඔබේ ගවයන් ආරක්ෂා කර ගත හැකියි.

**ගව රක්තාශ්‍රව රෝගය:**

වල ගවයන්ට හා මී ගවයන්ට වැළඳෙන මාරාන්තික වසංගත රෝගයකි.

**රෝග ලක්ෂණ:**

- 104°F පමණ උණ තිබීම.
- බෙල්ල යට, තැල්ල හා හනුව ඉදිමීම.
- නාසයෙන් හොටු දියර ගැලීම.
- හුස්ම ගැනීමට අපහසුව හා ආහාර අරුවිය.
- හදිසියේ මිය යාම.

**රෝග වැලඳීම වැළැක්වීමට එන්නත් කිරීම (ප්‍රතිශක්තිකරණය)**

- පියවර - පැටව් මාස 4 - 6 දී
- පියවර - i පියවරෙන් මාස 03 කට පසු
- පියවර - ii පියවරෙන් පසු සෑම වසරකටම වරක්

සත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සෑම වසරකම වර්ෂාව පටන්ගැනීමට පෙර වසංගත රෝගවලට එරෙහිව එන්නත් කිරීම් කරයි. (ජනවාරි, පෙබරවාරි සහ අගෝස්තු, සැප්තැම්බර් මාසවල) ඒ පිළිබඳ විස්තර ප්‍රදේශයේ පශු වෛද්‍ය කාර්යාලයෙන් ලබාගන්න.)

**රෝගය බෝවීම වැළැක්වීමට ගත හැකි පියවර**

- රෝගී සතුන් නිරෝගී සතුන්ගෙන් වෙන් කිරීම.
- රෝගී සතුන් භාවිතා කළ ආහාර හා අනෙකුත් ද්‍රව්‍ය ඉවත්කර පිළිස්සීම.
- රෝගී සතුන්ගේ මල මුත්‍ර වීම ස්ථානයෙන් වහාම ඉවත් කිරීම.
- විෂබීජ නාශක හා අලුත්‍රණ යොදා ස්ථානය පිරිසිදු කිරීම.

- රෝගී සතුන් සිටින ප්‍රදේශයට, පිටතින් වෙනත් සතුන් ප්‍රවාහනය කිරීමෙන් වැළකී සිටීම.
- රෝගී සතුන් ද පිටතට ප්‍රවාහනය නොකළ යුතුයි.

**කුර හා මුඛ රෝගය :**

කුර හා මුඛ රෝගය ඉතා තදින් පැතිර යන වෛරස් රෝගයකි.

**රෝග ලක්ෂණ**

- 104°f පවතින උණ, අක්‍රීය බව, ආහාර නොගැනීම.
- නූලක් මෙන් කෙළ වැගිරීම.
- මුඛය, දිව, තොල, විදුරුමස හා කුර ප්‍රදේශවල කුඩා බිබිලි ඇතිවීම. මේවා විශාල වී පුපුරා තුවාල සෑදීම.
- ආහාර ගැනීමේ අපහසුතාවය, කොර ගැසීමක්.
- කිරි නිපදවීම පහළ යාම, සතා දුර්වල වීම.

**රෝගය වැළැක්වීමට ගත යුතු ක්‍රියා මාර්ග :**

පශු වෛද්‍ය උපදෙස් අනුව නිසි කලට ගවයන් එන්නත් කරවීම.

**කාලගාත්‍රා රෝගය :**

වයස මාස 06 ට වැඩි හා අවුරුදු 02 ට අඩු හොඳින් වැඩුණු ගවයින්ට මෙය වැළඳේ. මේ රෝගය නිසා සතුන් හදිසියේ මිය යන්න පුළුවන්.

**රෝග ලක්ෂණ :**

- උණ.
- කෂම නොගැනීම.
- මලානික ගතිය.
- පාදයේ කලවා ඉදිමීම හා ඉදිමුන තැන් ඇතිත් තද කිරීමේදී 'සර - සර' ශබ්දයක් ඇතිවීම.
- කොර ගැසීම හෝ පාද බිම තැබීමට අපහසුව ඔසවාගෙන සිටීම.

**රෝගය වැළැක්වීමට ගත යුතු ක්‍රියා මාර්ග :**

නිසි කාලයට සතුන් එන්නත් කිරීම.

(මාස 04 ට වැඩි සතුන් අවුරුද්දකට වරක් අවුරුදු 02 දක්වා එන්නත් කරයි. මේ සඳහා පශු වෛද්‍ය උපදෙස් ලබාගන්න.)

### බුරුල් ප්‍රදාහය

බොහෝ විට ගව දෙනගේ තන පුඩු තුළින් බුරුල්ලට විෂබීජ ඇතුල්වීමෙන් මෙම රෝගය සෑදේ.

#### රෝග ලක්ෂණ

- බුරුල්ල ඉදිමීම, රත්පැහැ ගැනීම, උණුසුම් බව හා තද ගතිය.
- බුරුල්ල අල්ලන විට වේදනාව ඇති බව පෙනීම.
- කිරි අඩු වීම, පැහැය වෙනස් වීම (කහ, රෝස, රතු පැහැ වීම).
- කිරි කැට කැදලි සහිත වීම, කිරි නැති වීම.

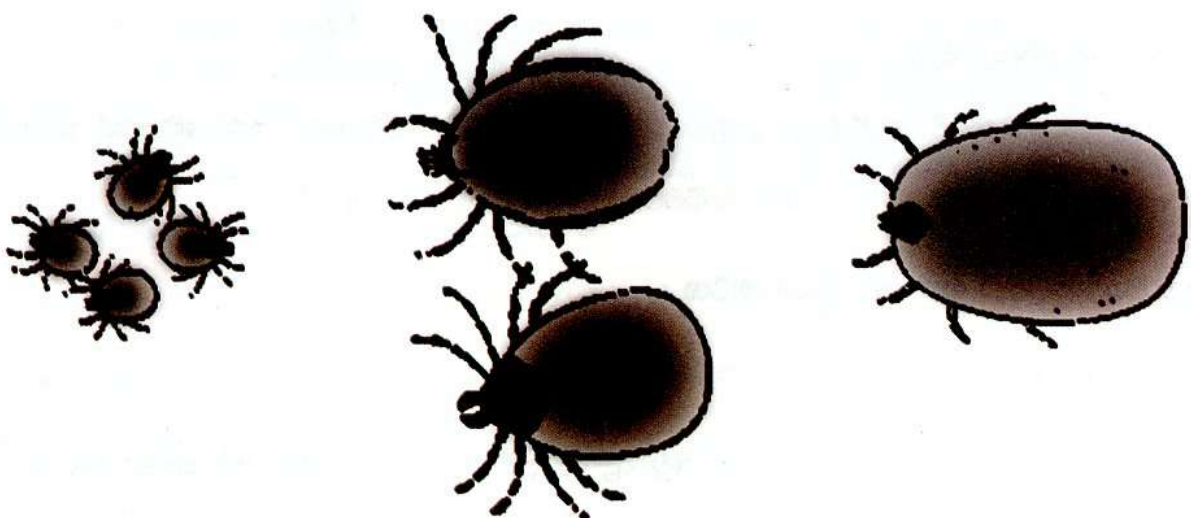
#### රෝගය වැළැක්වීමට ගත යුතු ක්‍රියා මාර්ග:

පුරුද්දක් වශයෙන් 'ස්ට්‍රිප් කප්' පරීක්ෂාව කර කිරි දෙවීම කළ යුතුය. මෙම පරීක්ෂාවේදී කළු රෙදි කඩකින් කට ආවරණය කරන ලද කෝප්පයකට කිරි දෙවිය යුතුය. එක් එක් පුඩුවෙන් දොවනු ලබන කිරිවල කැටිති තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න. සෑම පුඩුවකින්ම වෙන වෙනම කිරි දොවා කැටිති තිබේදැයි පරීක්ෂා කරන්න. කැටිති තිබේ නම් පශු වෛද්‍ය උපදෙස් හා ප්‍රතිකාර සඳහා වහාම යොමුවන්න.

බුරුල්ලට විෂ බීජ ඇතුළුවීම වළකාගැනීම සඳහා කිරි දෙවීමෙන් පසු විෂබීජ නාශකයක පුඩු ගිල්වීම සිදු කළ යුතු ය. මසකට වරක් වත් සී. වීම්. ටී. පරීක්ෂාව කිරීමෙන්ද රෝගය හඳුනාගත හැක. මෙය බුරුල්ල ප්‍රදාහ තත්ත්වය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා රසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් කරන පරීක්ෂණයකි. Californian Mastitis Test (CMT) මෙහිදීද එක් එක් පුඩුවෙන් වෙන වෙනම දොවාගන්නා කිරිවලට දම් පැහැති MT ප්‍රතිකාරකය යෙදීමෙන් කිරිකැටි ගැසීමක් වේ දැයි පරීක්ෂා කෙරේ. කැටිති තිබේ නම් පශු වෛද්‍ය උපදෙස් හා ප්‍රතිකාර සඳහා වහාම යොමුවන්න.

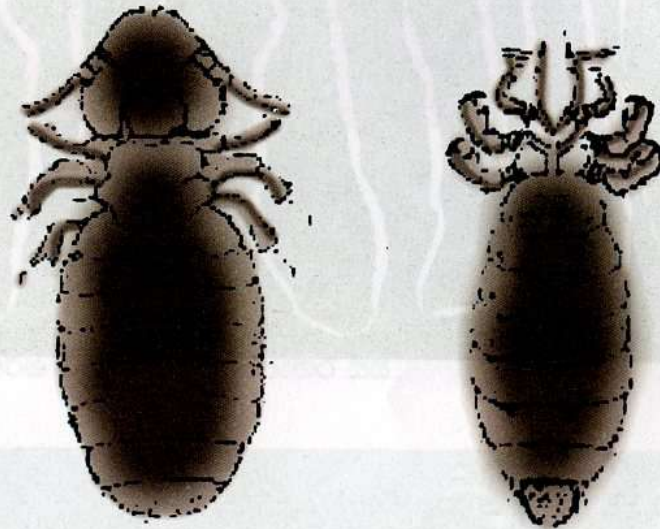
### කිණිතුල් උණ

කිණිතුල්ලන් ගවයාගේ ඇඟේ ලේ උරාබීමේදී ශරීරගත වන පරපෝෂිතයෙක් නිසා මෙම රෝගය සෑදේ. මෙම රෝගයට වැඩිපුරම ගොදුරු වන්නේ යුරෝපීය ගවයන්ය.



### රෝග ලක්ෂණ

- අධික උණ.
  - කෂම අරුචිය, තද කෝපි පැහැති මුත්‍රා පිටවීම.
  - රක්ත භීනතාවය
- ★ මෙම රෝගයෙන් ගවයා මරණයට පත් වීමට ද පුලුවන් බැවින් මේ රෝග ලක්ෂණ දුටු වහාම පශු වෛද්‍ය වරයා මුණගැසෙන්න.



### රෝගය වැළැක්වීමට ගත යුතු ක්‍රියා මාර්ග

- කිහිතුළු නාශක ඖෂධ ගවයාගේ ඇඟේ ගැල්වීම.
- ගවයන් උලාකන්නට යවන්නේ නම් කිහිතුළු මර්ධන බෙහෙත් ඇඟේ ගැල්වීම.
- එන්නත් කිරීම - (මාස 4 - 9 යුරෝපීය ගවයන්ට)
- උලාකෂමට යවන්නේ නම් තෘණ පිටිවල කිහිතුළු මර්ධන ක්‍රියා පිළිවෙත් ආරම්භ කිරීම.

### වට පණු රෝගය

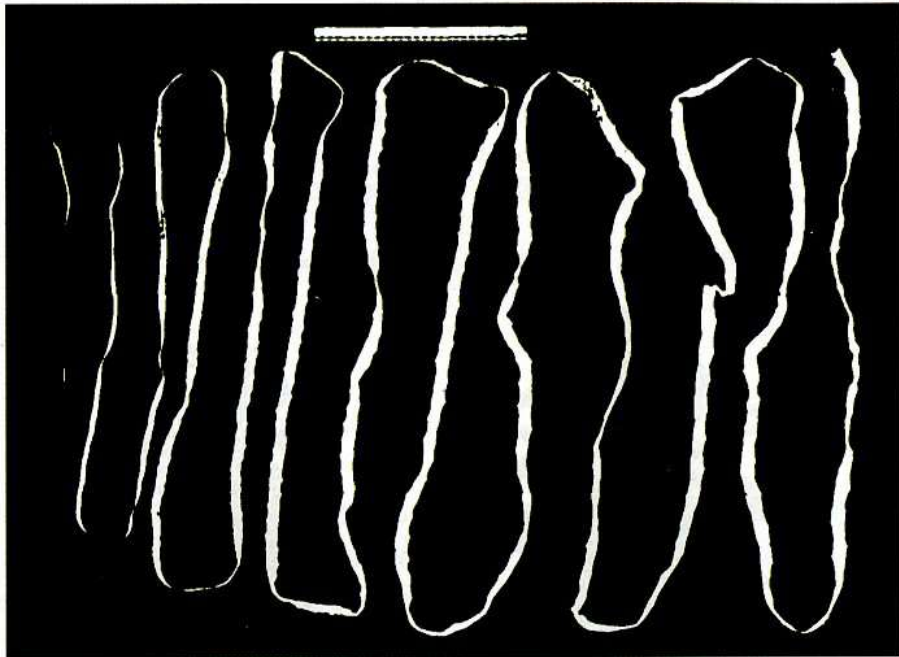
මෙම රෝගයට වැඩි වශයෙන් ගොදුරුවන්ගේ ගව පැටවුන්ය.

### රෝග ලක්ෂණ

- ආහාර අරුචිය, උදුරය විශාල වීම හා ශරීරය කෙටි වීම.
- බඩයාම හා රක්ත භීනතාවය, බර අඩු වීම.
- වර්ධන වේගය අඩු වීම, රෝගය උත්සන්න වූ විට මියයාම.

### පටි පණු රෝගය

ගවයාගේ අන්ත්‍රයේ ජීවත් වන ඉතා දිග පටියක් වැනි පණු විශේෂයක් මෙම රෝගයට මුල් වේ.



#### රෝග ලක්ෂණ

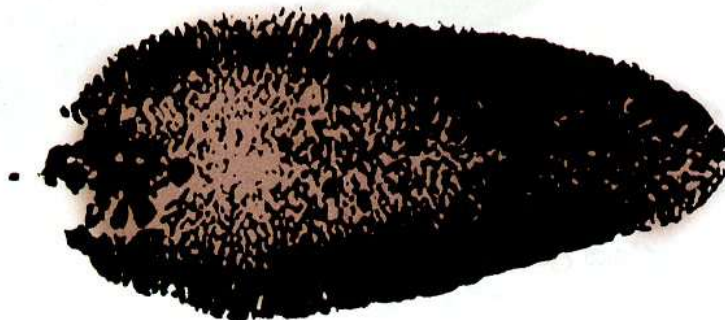
- ශරීරය කෙටිවූ වි වර්ධනය බාල වීම.
- උදරය විශාල වීම හා බඩ යාම.

### පතැල්ලන් නිසා ඇති වන රෝගය

ගවයාගේ රූමාන්තයේ ජීවත්වන පරපෝෂිත විශේෂයකින් මෙය සෑදේ.

#### රෝග ලක්ෂණ

- විදින ආකාරයෙන් බඩ යාම.
- කෙටිවූ වීම හා කිරි නිෂ්පාදනය අඩු වීම.
- ප්‍රතිකාර නොකළහොත් මිය යාම.



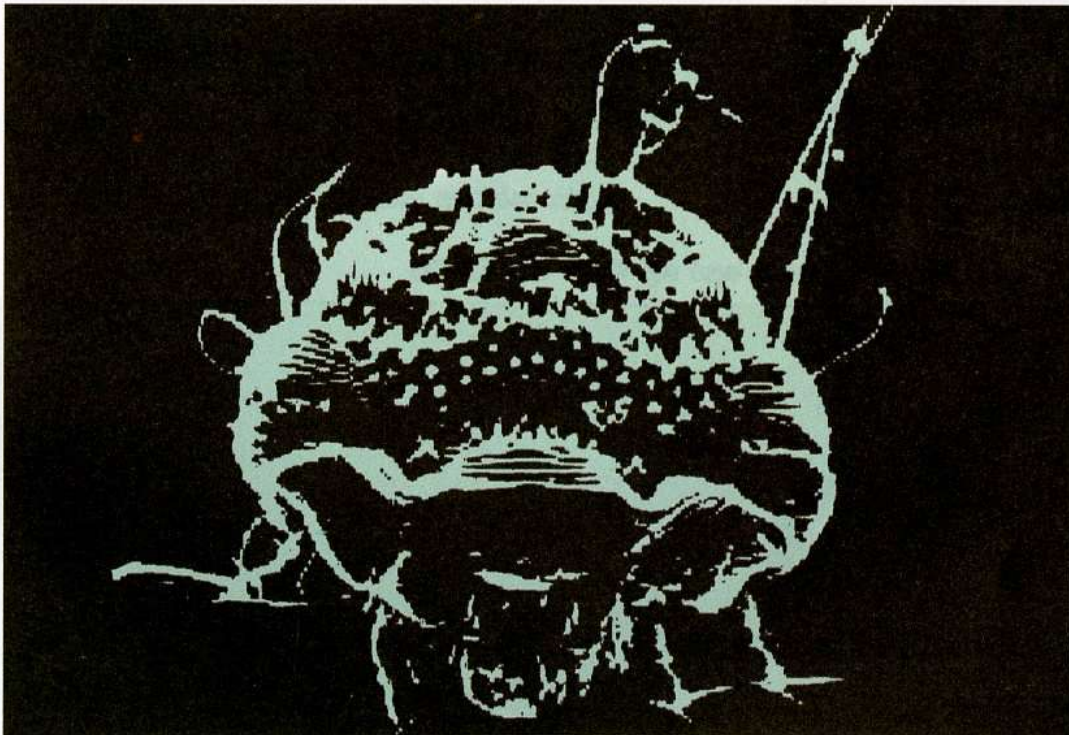
පතැල්ලා

### පණු රෝග වළක්වා ගැනීමට අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග

- සමතුලිත ආහාර ලබාදීම.
- ගව නිවස හා අවට ප්‍රදේශය පිරිසිදුව තබා ගැනීම.
- ආහාර සඳහා ලබාදෙන තණකොළ ගොමවලින් අපවිත්‍ර වීම වළක්වා ගැනීම.
- වැඩුණු සතුන් උලාකන තණ බිම්වලට පැටවුන් යැවීමෙන් වැළකීම.
- නියමිත කාලවලදී මළ පරික්ෂා කර පණු බෙහෙත් ලබාදීම. (පශු වෛද්‍ය උපදෙස් ලබාගන්න.)

### කුෂ්ඨ රෝග

සමී පීවත් වන මයිටාවන් නමින් හඳුන්වන කුඩා පීවත් විශේෂයකින් මේ රෝග බෝ වේ. රෝගී සතුන් තවත් සතෙක් සමග ස්පර්ශ වීමෙන් රෝගය පැතිර යයි.



### රෝග පාලනය හා මර්ධනය

- රෝගය සෑදුන සතුන්ගෙන් නිරෝගී සතුන් වෙන් කර තැබීම.
- රසායනාගාර පරික්ෂාවෙන් පසු රෝග කාරක මයිටාවන් හඳුනාගෙන සුදුසු ප්‍රතිකාර කිරීම. මේ සඳහා පළාතේ පශු වෛද්‍ය කාර්යාලයේ සේවය ලබාගන්න පුළුවන්.

### වසූ පැවැත්මට වැළඳෙන රෝග :

### පෙකනිය හා හන්දි ඉදිමීමේ රෝගය :

ප්‍රසූතිය සිදුවන අවස්ථාවේ තිබෙන අපිරිසිදු තත්වයන් පෙකනිය හා හන්දි ඉදිමීමේ රෝගයට මූලික වේ.

### රෝග ලක්ෂණ :

- පෙකනිය වටා ඉදිමීම සැරව ඇති වීම.
- සන්ධි ඉදිමීම.

### රෝගය වළක්වා ගැනීමට ගතයුතු පියවර

- ප්‍රසූතිය සිදුවන අවස්ථාවේදී වම ස්ථානය වියළිව හා පිරිසිදුව තබාගන්න.
- පැටියා ප්‍රසූත කළ පසු පෙකනිවැල අඟල් 02 ක් පමණ ඉතිරි වන සේ තද කර කඩා ඉවත් කරන්න.
- පෙකනිය තනුක අයඩින් ද්‍රාවණයේ ගිල්වා වේලන්න.
- පෙකනිය වියළෙන තෙක් කොහොඹ තෙල් ගාන්න.

### පාචනය

වසූ පැවැත්මට බහුල වශයෙන් පාචනය වැළඳේ.

### රෝග ලක්ෂණ

- දියර ශ්ලේෂ්මල ලෙස හෝ ලේ මිශ්‍රව මළ පිටවීම.
- ආහාර අරුචිය.
- ඇඟ කෙට්ටු වීම.
- අධික පිපාසය.
- මලානික වී වැතිර සිටීම.

### රෝගය වළක්වා ගැනීමට ගතයුතු පියවර

- මුල් කිරි ප්‍රමාණවත්ව ලබාදීම.
- අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට පමණක් කිරි ලබාදීම
- ගව ගාලේ පැටව් කොටුව පිරිසිදුව, වියළිව හා උණුසුම්ව තබාගැනීම සහ පැවැත්මට පිටතින් කිරි ලබාදෙනවා නම් දෙවු විගසම කිරි ලබාදීම
- රෝග ලක්ෂණ ඇති සතුන්ට ප්‍රතිකාර ලබාදීම
- නිසි වයසේදී පණු බෙහෙත් ලබාදීම.

### නියුමෝනියාව

පෙනහළුවලට විෂබීජ ඇතුල්වීම නිසා ඇති වන අසාදන තත්වයකි.

#### රෝග ලක්ෂණ

- ශරීර උෂ්ණත්වය වැඩි වීම (105°F සිට 106°F) දක්වා
- නාසයෙන් සොටු දියර ගැලීම
- කඳුළු ගැලීම
- කැස්ස
- හුස්ම ගැනීමේ අපහසුව
- ආහාර අරුචිය

#### රෝගය වළක්වා ගැනීමට ගත යුතු පියවර

- ඉපදුනු විගස මුල් කිරි ලබාදීම.
- පැටවුන්ට තුලිත ආහාර ලබාදීම.
- පැටවු කොටු වියළිව හා උණුසුම්ව තබාගැනීම.
- සතුන්ට අවශ්‍ය පමණ ඉඩකඩ සැපයීම.
- පැටව් වැස්සෙන් හා පිත්තෙන් ආරක්ෂා කිරීම.

### නිරෝගී සතෙකුගේ ලක්ෂණ

- ඇස් දිස්නිමත්ය. ක්‍රියාකාරීයි.
- හොම්බ ඉදිරියේ තෙතමනය සහිතයි.
- හොඳින් ආහාර ගනී.
- සාමාන්‍ය පරිදි මළ මුත්‍ර පිට වෙයි.
- සමේ රෝම වියළි ගතිය හා කැරලි සහිතයි.





### රෝගී සතෙකුගේ ලක්ෂණ

- ආහාර ගැනීම අඩුය.
- ජලය වැඩියෙන් හෝ අඩුවෙන් ගනී.
- ඇස් මලානිකයි. කඳුළු ගලයි.
- අලස බව.
- මලපහ දියාරු හෝ වියළි ගතිය සමගම
- ඒවායේ වයනය හා වර්ණය වෙනස්ය.
- සමෙහි වියළි ගතිය හා රෝම ඇවිස්සී තිබීම.
- ශරීර උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම.
- හොම්බ ඉදිරිපස වියළිය. නාස් පුඩුවලින් පිට වන වාතය උණුසුම්ය.
- සාමාන්‍ය අයුරින් මුත්‍ර පිට නොවීම හා වර්ණය වෙනස් වීම.

බුද්ධිමත් ගොවිපල හිමියා නිරතුරුවම සතුන්ගේ සෞඛ්‍යය ගැන සෝදිසියෙන් සිටී. ඔබ මෙවැනි රෝග ලක්ෂණ දුටු වහාම පශු වෛද්‍යවරයා අමතන්න. එසේ කිරීමෙන් ඔබේ ගවයාට හිසි කලට හිසි ප්‍රතිකාර ලබාදෙන්නට පුළුවන්.





ගවයින්ට තෘණ කැබැලි කර දීමෙන් ආහාර ගැනීම පහසු වේ. අපතේ යෑම ද වැළැක්වේ.

කැබැලි කළ තණකොළ ආහාරයට ගැනීම.





### සතුන් මෙල්ල කිරීම

සතුන් පාලනය කර ගැනීම සඳහා සාම්ප්‍රදායිකව අනුගමනය කරන නොදියුණු ක්‍රමවලින් එම සතුන් අනේකවිධ හිංසාවලට ගොදුරු වේ. එම සතුන් දැඩි දුක් පීඩා විඳී. ඇතැම් විට සතුන් මිය යන අවස්ථා පවා උද්ගත වේ.

එසේ නම් ඒ නොදියුණු ක්‍රමවලින් ප්‍රතිඵලයක් නැත.

ඒ වෙනුවට විද්‍යාත්මක ක්‍රම භාවිතා කර සතුන්ගේ සුභ සාධනය තහවුරු කරන්න.

# 8

## සතුන් හැසිරවීම හා මෙලලකිරීම

### ගවයින් මෙලලකිරීම

සම්ප්‍රදායිකවලට ගවයින් මෙලලකිරීමට යෑමේදී ගවයාට තදබල පීඩාවක් ඇතිවේ. ගවයාට වඩා මිනිසා බුද්ධිමත්ය. ඒ නිසා ගවයාට හානියක්, පීඩාවක් සිදු නොකර එම සතා මෙලල කර ගැනීමට සුදුසු විද්‍යාත්මක ක්‍රම ගැන අප දැන සිටිය යුතු ය. සතුන්ට පීඩා කිරීමෙන් පාඩු සිදු වන්නේ ගව පාලකයාටමය.

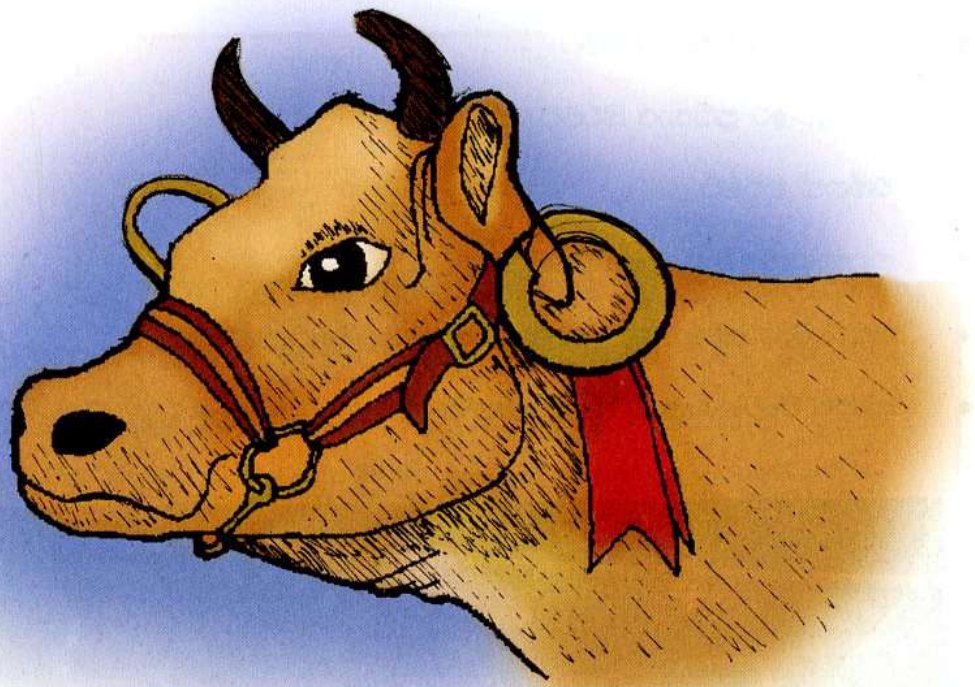
### අපට ගවයින් මෙලලකිරීමට අවශ්‍ය වන්නේ කුමන අවස්ථාවලදීද?

- එම සතුන් පරීක්ෂා කිරීමට
- තුවාලවලට ප්‍රතිකාර කිරීමට
- එන්නත් කිරීමට
- හඳුනාගැනීමේ සලකුණු කිරීමට
- සතුන් එහා මෙහා ගෙන යාම සඳහා වාහනවලට පැටවීමට
- කෘත්‍රීම සිංචනය හා ගැබ් පරීක්ෂා කිරීමට



### ගවයින් මෙල්ලකිරීමේදී භාවිතා කරන උපකරණ මොනවාද?

- නාස් මුදු
- පුං ගවයන් නාසයෙන් අල්ලාගන්නා උපකරණය
- පුං ගවයා නාසයෙන් ඇදගෙන යාම සඳහා භාවිතා කරන උපකරණය
- මුඛ වාඩම
- මුව පුඩුව
- ගව ඇන්ද



#### ගවයන් කරා ළංවීම සහ හැසිරවීම :

ගවයෙකු ගාලක් තුළ සිටියත්, ගාලෙන් පිට සිටියත් ඔවුන් කරා ළං වීමේදී, ඔවුන් ආසන්නයට යාමට පෙර ගවයාට හොඳින් කතා කර හොඳ සම්බන්ධතාවයක් ගොඩ නගා ගත යුතුයි. සතුන්ට ළං වීමේදී ඔවුන්ගේ වම් පැත්තෙන් ගොස් පළමුව හිස සහ ගෙල පෙදෙස ඇල්ලීම වඩා සුදුසුයි.

#### ගවයන් පරීක්ෂා කිරීම :

ගවයින් පරීක්ෂා කිරීමට හොඳම ස්ථානය ඔවුන් ලගින ස්ථානයයි. නැතහොත් කිරි දොවන ස්ථානයයි. සතුන් කණ්ඩායමක එක සතෙකු පරීක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය නම් එම සතා පමණක් වෙන්කර පරීක්ෂා කිරීම සුදුසුයි. ඔවුන් වෙන් කොට තණකොළ දමා කෑමට ඉඩ හැරීම වැනි ක්‍රමවලින් ඔවුන් හැසිරවීම පහසු කළ හැකියි.

**කලබල වූ සතුන් මෙල්ලකිරීම :**

මෙවැනි අවස්ථාවක ගවයාගේ ගෙලට පුඩුවක් හෝ තොණ්ඩුවක් දමා ගන්න. එහි නිදහස් කොන කණුවකට ළං කොට එය වටා යවා පසුව සතා වටා යවා නැවත ඉදිරියට ගෙන එම කණුවට ගැට ගසන්න. බොහෝ විට මෙම ක්‍රමය කෘත්‍රිම සිංවන කිරීමේදී හා ප්‍රතිකාර කිරීමේදී යොදාගනියි.

**හිඳගෙන සිටින ගවයින් නැගිටවීම :**

- පළමුව සතාට කතා කර බලන්න.
- පිටුපස කොටසට තට්ටු කරන්න.
- නැතිනම් වලිගය මුල තද කර පසෙකට කිරීම අධාරයෙන් නැගිටවන්න.

**පුං ගවයින් මෙල්ල කිරීම :**

ගව රැලක පුං ගවයින් පාලනයේදී ප්‍රවේශම් විය යුතුයි. ඔවුන් වහා කිපෙනසුලු බැවින් ඒ සඳහා පෙර සූදානම් වී තිබීම අත්‍යවශ්‍යයි.

- පුං ගවයෙක් මාස 9 සිට අවුරුදු 1 1/2 ක් වන විට නාස් මුද්දක් දැමිය යුතුයි.
- සෑම විටම නාස් මුද්දට අමතරව මුව පුඩුව ද දමා තිබිය යුතුයි.
- දරුණු පුං ගවයින්ගේ නාස් මුද්දට ලියක් ඇමිණීමෙන් මෙල්ලකළ හැකියි.
- ඉතා දරුණු පුං ගවයින්ගේ ඇස් වැසීමෙන් හෝ බැඳීමෙන් ද සතාව මෙල්ලකළ හැකි බව ව්‍යවහාරයේ පවතී.

**ගවයින් බිම පෙරලීම සඳහා සූදානම් කිරීම :**

සතුන් බිම වැටීමේදී තුවාල වීමෙන් වැළැක්වීම සඳහා හොඳට තණකොළ ඇති පෙදෙසක් හෝ වැලි, ලී කුඩු හෝ දහයිසා දමා අතුරාගත් කොටසක් ඉතා සුදුසු ස්ථාන ලෙස යොදාගත හැකියි. විශේෂයෙන්ම විශාල සතුන් පෙරලීමේදී මෙය අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් බව මතක තබාගන්න.

**මෙහිදී සැලකිය යුතු කරුණු**

- සතාගේ අපහසුතාවය.
- එම ස්ථානයට යාමට පහසු වීම සහ පිරිසිදුතාවය.
- අදාළ කාර්යයන් අනුව අවශ්‍ය මිනිසුන් සංඛ්‍යාව තීරණය කරන්න.
- සාමාන්‍යයෙන් සතෙකු වම් පැත්තට පෙරලීමෙන් රූමතය තෙරපෙන නිසා වමට පෙරලීමෙන් වළකින්න.
- පෙරලීමට යන සතාව පෙරලීමට පැය 12 කට පෙර සිටම කෑම දීමෙන් වළකින්න.
- ගැබ්ගත් දෙනුන් පෙරලීමෙන් වළකින්න. මෙල්ලකිරීමට අපහසු සතුන් සඳහා සිහි නැති කිරීමේ ඖෂධ භාවිතය වඩා සුදුසුයි. මෙය කරනුයේ සුදුසුකම් ලත් පශු වෛද්‍යවරුන් විසින් පමණයි.

### ගවයින් පෙරලීමේ ක්‍රම :

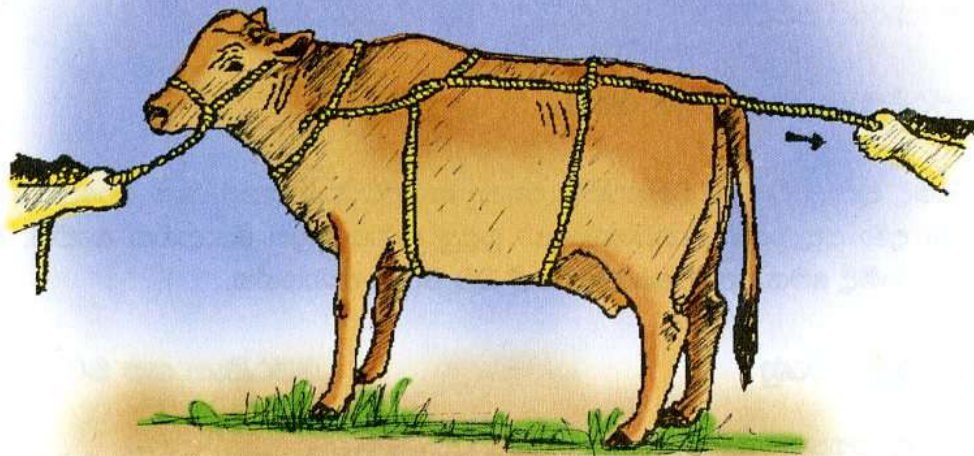
සාමාන්‍යයෙන් පෙරලිය හැකි ක්‍රම 02 කි.

- ★ රිල් ක්‍රමය
- ★ ක්‍රීස් ක්‍රමය

### කුඩා ගවයින්ට ප්‍රතිකාර කිරීමේදී භාවිතා කරන ක්‍රමය :

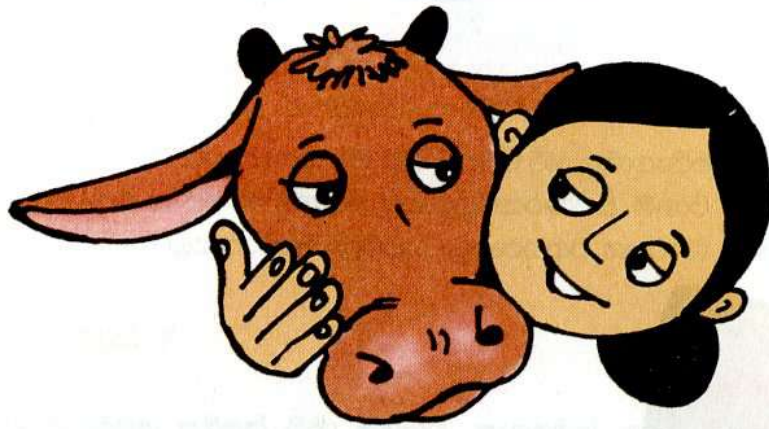
- සතාගේ පැත්තෙන් උඩින් හැරී ප්‍රශ්ම ඇති ඉදිරි පාද ගෙන ඉවතට අදින්න. එවිට සතාගේ ශරීරය අල්ලන්නාගේ පාදවල සෙමින් තැන්පත් වන පරිදි බිම හෙලන්න.
- අල්ලන්නාගේ දණහිස් දෙක මගින් පැටියාගේ ශරීරය පොළොවට තදකරමින් කඹයේ හරි මැද ගෙන එය පිටුපස පාද දෙක වටා යවමින් පාද අතරින් එම කඹ දෙක ඉදිරියට ගෙන කඹ දෙක එකිනෙක හරහා යවන්න.
- ඉදිරි ගාත් අතරින් යවා කඹ දෙකින් එකක් ගෙල යටින් ද, අනෙක ගෙල උඩින් ද ගෙන ගෙල අසලදී ගැට ගසන්න.

### විවිධ ගැට වර්ග



- (i) අදින ගැටය
- (ii) පහසුවෙන් ගැලවිය හැකි ගැටය

ගවයින් බිම පෙරළා අදාළ ප්‍රතිකර්ම කිරීමේදී හැම විටම ගවයාගේ සුභසාධනය ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුයි. එම ක්‍රියාවලියේදී සතාට අනවශ්‍ය හානි සිදු වුවහොත් විසින් බරපතල පාඩු විය හැක. සතුන්ට වධ හිංසා කිරීමෙන් කිසිදු ආර්ථික ලාභයක් ලබා ගත නොහැක. එහෙත් සතුන්ට ආදරයෙන් සැලකීමෙන් ඔවුන්ගේ උපරිම පල ප්‍රයෝජන ලබාගත හැක.







### ගොවිපල කළමනාකරණය

තමන්ට තිබෙන ස්වභාවික සම්පත් උපරිම පලදායී ලෙස යොදාගෙන ඉහළම නිෂ්පාදනයක් ලබාගැනීමට නම් මනා කළමනාකරණයක් අවශ්‍ය වෙනවා.

බුද්ධිමත් ගව හිමියා හොඳ කළමනාකරුවෙක් ද වේ.

# 9

## ගොවිපල සැලසුම්කරණය

### ගොවිපල සැලසුම් කිරීම යනු කුමක්ද?

ගොවිපල තුළ තිබෙන සීමිත සම්පත් හඳුනාගෙන ඒවායින් උපරිම ඵල ලබාගැනීම සඳහා අදාළ ක්‍රියාකාරකම් නිශ්චිත හා ක්‍රමානුකූල ලෙස පෙළ ගැස්සවීම ගොවිපල සැලසුම්කරණයයි. මනාව ගොවිපල කළමනාකරණය කිරීමේ පදනම වන්නේ සම්පත් හා ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රමවත් ආකාරයකට හසුරුවා ගැනීමයි.

### සැලසුම් කළ යුත්තේ ඇයි ?

ඕනෑම ගොවිපලක තිබෙන මූලික සම්පත් සීමා සහිතයි. සැලසුමක් නැතිව ඒවා පරිහරණය කළොත් සම්පත් අපතේ යන අතර ගොවිපලේ නිෂ්පාදන තුළින් ලැබෙන නිශ්චිත ආදායම අඩු වේ. එම නිසා නිශ්චිත සැලසුම් කිරීමක් තුළින් ලාභය වැඩි කරගත හැකියි.

### කිරි ගව ගොවිපලක් සැලසුම් කිරීම

වෙනත් ගොවිපල මෙන්ම කිරි ගව ගොවිපලක්ද ලාභ අපේක්ෂාවෙන් කරන බැවින් එහි සෑම අංශයක්ම මනාව සැලසුම් කළ යුතුයි. භූමි පරිහරණය, යෙදවුම්, නිපැයුම් සහ රැලේ සංයුතිය ඉන් ප්‍රධාන තැනක් ගනී.

### ගොවිපලක භූමිය සැලසුම් කිරීම

සාර්ථක කිරි ගව ගොවිපලක තෘණ වගාව, ගොඩනැගිලි (ගව නිවාසය) හා අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ පද්ධතිය (ජීව වායු) යන අංශවලට ගොවිපලේ ඉඩමේ වැඩි කොටසක් යොදාගැනීමට සිදු වේ. ගව නිවාසය සෝදා හරින වතුර වගා බිම්වලට හරවා ගත හැකි වන පරිදි භූමියේ උස් ස්ථානයක ගව නිවාස ඉදි කළ යුතුයි. ගව නිවාස අවට භූමියේ පෝෂක ප්‍රමාණය වැඩි නිසා පෝෂ තෘණ වර්ග ගව ගාල අසල සිටුවීම ද වඩාත් සුදුසුයි. ජීව වායු ඒකකයක් තිබේ නම් පිටවන ද්‍රව්‍ය කෙලින්ම තෘණ වගාවට යෙදිය හැකි පරිදි උස් බිමේ උඩින්ම ගව නිවාස ද, ඊට පහතින් ජීව වායු ඒකකය ද, පහත් තැනින් වගාවන් ද යෙදීම කළ යුතුය.



තෘණ වගාවක්

### තෘණ සිටුවීම

තෘණ සිටුවීම තීරණය කිරීම සඳහා පහත කරුණු පිළිබඳව සැලකිලිමත් විය යුතුයි.

- රැලේ සිටින සතුන් සංඛ්‍යාව
- එම සතුන්ට අවශ්‍ය වන තෘණ ප්‍රමාණය
- ප්‍රදේශය අනුව එම භූමියෙක් ලබාගත හැකි තෘණ හා වෙනත් කෘෂි භෝග අස්වැන්න
- තෘණ ලබාගත හැකි වෙනත් ස්ථාන

### ගොවිපලේ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම

අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ක්‍රම කිහිපයකට කළ හැකියි.

- අපද්‍රව්‍ය කාණු පද්ධතියක් හරහා කෙලින්ම තෘණ වගාවට යැවීම
- කොම්පෝස්ට් සකස්කිරීම
- ජීව වායු ඒකකයට යැවීම

බොහෝමයක් ගොවිපලවල අපද්‍රව්‍ය ගොඩගැසීමෙන් කොම්පෝස්ට් සකස්කර ගත හැකි ක්‍රමයට අනුව අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම නිසා එම අපද්‍රව්‍ය පරිසරය හා කෙලින්ම සම්බන්ධ වේ. එම නිසා පරිසර දූෂණයට ඇති ඉඩකඩ බහුලය. කාණු පද්ධතිය හරහා කෙලින්ම තෘණ වගාවට යැවීමෙන් ජීර්ණය නොවුන බීජ නැවත රෝපණය වීමට ඇති ඉඩකඩ වැඩිය. එම නිසා අපට අවශ්‍ය නොවන වල් පැලෑටි නැවත වැවෙන නිසා එම ක්‍රමය ද සුදුසු නොවේ. සාර්ථක ලෙස ඉහත උපද්‍රව්‍ය වළකාගැනීමට ඉතාමත්ම සුදුසු ක්‍රමය වන්නේ ජීව වායු ඒකකයක් යොදාගැනීමය.

අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ වඩාත් ඵලදායී හා ප්‍රශස්ථම ක්‍රමය ජීවා ජීව වායු ඒකකයකට යොමුකිරීමයි. එයින් අපද්‍රව්‍ය යොදාගෙන බල ශක්ති උත්පාදනය කර ගන්නා අතරම කෙලින්ම වගාවට යෙදිය හැකි සරු පොහොරක් ද ලැබේ. එය පරිසරයට ද හිතකරය.



ජීව වායු ජලින් හිට වන දූව්‍ය

## ගව රැළ සැලසුම්කරණය

### ගව රැළේ සංයුතිය සැලසුම් කිරීම

ගව පට්ටියක ආර්ථික ලාභය වැඩි කර ගැනීමට නම් නිෂ්පාදන තත්වයේ සිටින සතුන්ගේ ප්‍රතිශතය 60% වශයෙන් පවත්වා ගත යුතු අතර ඒ සඳහා ගව පට්ටියේ සිටින සතුන් ගණන සැලසුම් කරගත යුතුයි.

සාමාන්‍යයෙන් දෙනකගෙන් වැඩි නිෂ්පාදනයක් ලබාගත හැක්කේ පස්වන කිරි මුරය දක්වා පමණයි. 05 වන මුරයෙන් පසු දෙනගේ නිෂ්පාදනය අඩු නම් රැලෙන් ඉවත් කිරීම සුදුසුය. එම නිසා පට්ටියේ දෙනුන්ගෙන් සාමාන්‍යයෙන් 5% ක් වාර්ෂිකව ඉවත් කිරීමටත්, එම 5% ප්‍රමාණයටම වැස්සියන් ඇතුළත් කිරීමටත් කටයුතු කිරීමෙන් වඩා හොඳ ප්‍රතිලාභ ලබාගන්න හැකි වේ.

### ගොවිපලක ගවයින් රැලෙන් බැහැර කිරීමට හේතු

- අභිජනනයට නුසුදුසු වීම
- රෝගී සතුන්
- නිෂ්පාදනය අඩුකම
- රැලේ සංයුතියට අමතරව සිටින සතුන්
- වයස්ගත වීම

මේ අයුරින් සෑම වර්ෂයක් පාසාම නියමිත සතුන් සංඛ්‍යාවක් ගොවිපලෙන් බැහැර කළ යුතු අතර අවශ්‍ය වෙතොත් අළුත් සතුන් පට්ටියට එකතු කිරීමද කළ යුතුයි. මෙම කටයුත්ත ප්‍රතිසම්පාදනය ලෙස හැඳින්වේ.

### රැලට සතුන් එකතු කිරීමේදී අනුගමනය කළ හැකි ක්‍රම 2 කි.

- ★ ප්‍රතිසම්පාදනය කළ යුතු සතුන් තම ගොවිපල තුළම බෝකර ගැනීම.
- ★ වෙනත් ගොවිපලකින් සතුන් මිලදී ගැනීම.

පිටින් සතුන් ලබාගැනීමේදී උසස් තත්වයෙන් යුතු සතුන් ලබාගැනීම අපහසු සහ අධික මිලක් ගෙවීමට සිදුවන නිසා ප්‍රතිසම්පාදනය කර ගැනීමට අවශ්‍ය සතුන් තම ගොවිපල තුළ බෝකර ගැනීම වඩා ඵලදායකයි.

### වැඩිපුර සිටින සතුන් රැලෙන් ඉවත් කිරීමේදී පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ සැලකිලිමත් වන්න.

- නිෂ්පාදන තත්වය
- සතුන්ගේ වයස, පරිණත ශරීර වර්ධනය හා බර
- බෝ කිරීමේ හැකියාව/ප්‍රජනන කාර්යක්ෂමතාව
- මෙල්ල කිරීමට ඇති හැකියාව

### රැලට එකතු කිරීමේ ක්‍රමය :

මුලින්ම තමන් සතුව ඇති භූමි ප්‍රමාණය හා තෘණ වගා ප්‍රමාණය අනුව තබාගත හැකි සතුන් සංඛ්‍යාව තීරණය කරන්න. ඒ අනුව ගව ඒකකය සැලසුම් කිරීම ඉතා වැදගත්. එබැවින් සිටින දෙනුන් සංඛ්‍යාවට සාපේක්ෂව අනෙකුත් සතුන් ප්‍රමාණය රඳවා තබාගන්න.



“ගෛ මුහුදේ දැමීමත් ගණන් කරල බලලම දාන්න ඕනෑ” කියලා කියමනක් තියෙනව නේද? එහෙමනම් තමන්ගේ ගොවිපලේ ආදායම හා වියදම ගැන දැන ගන්නත් සෑම ආදායමක්ම හා වියදමක්ම පොතේ ලියාගන්න ඕනෑ.

ගොවිපලෙන් තමන්ට ලාභ ද පාඩු ද කියල දැනගන්න පුලුවන් වන්නේ ගිණුම් තබා ගත්තොත් පමණයි. පාඩු නම් පාඩුවට හේතු හොයාගන්නත් පුලුවන්. ලාභ වැඩි කරගන්න වැඩ කරන්නත් පුලුවන්.

ගොවිපල වාර්තා නැත්නම් කිසි දෙයක් හරි විදියට තේරුම් ගන්න බැහැ. ඒ නිසා ගොවිපල දියුණු කර ගැනීමටත්, ලාභය වැඩි කර ගැනීමටත්, නාස්තිය අඩු කර ගැනීමටත් ප්‍රයෝජනවත් වන තොරතුරු හා ගණන් හිලවු ලියා තබාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය දෙයක් !

# 10

## ගොවිපල වාර්තා තබාගැනීම හා ගිණුම්කරණය

### ගොවිපල වාර්තා

ගොවිපලකදි ගොවිපලට ඇතුළු කරන සියළු දේත්, වයින් පිටමං කරන සියළු දේත් ගොවිපලේදී සිදුකරන සියලු දෑත්, ගොවිපලේ කටයුතු සඳහා වියදම් කරන සියලු මුදල් සහ ගොවිපලේ ආදායමක් ලියා තබා ගත යුතුයි. ඒවා ගොවිපල වාර්තා ලෙස දැක්විය හැකියි.

### ගොවිපල වාර්තා තබාගැනීම මගින් ඔබට ලබා ගත හැකි වාසි:

- සතුන් උපරිම නිෂ්පාදනයක් කරා ගෙන යා හැකි වීම.
- ලබා දෙන ආහාරවලට අනුරූපව සතුන්ගේ වර්ධනය හා නිෂ්පාදනය වැඩි වීම බලා ගත හැක.
- ගොවිපලේ සතුන් සංඛ්‍යාව හා සංයුතිය තර කර ගැනීමට පුළුවන.
- අදාළ කාලය තුළදී බිහිකිරීමට අපේක්ෂිත පැටවු සංඛ්‍යාව කලින් දැනගත හැකි වීම.
- රැළෙන් ඉවත් කරන සතුන් තීරණය කළ හැකියි.

මෙම කරුණු සියල්ල දන්නා විට ගොවිපලේ ගැටළු සහගත අවස්ථාවන්හිදී ඒවා විසඳාගැනීමට පහසුයි.

### වාර්තා ලිවීම

- වලෙසම ඒ වාර්තා නොකඩවා ලිවීමත්
- නිවැරදිව සටහන් තබාගැනීමත්
- එම වාර්තා දෛනිකව සටහන් කිරීමත් වැදගත්ය.

වාර්තා තබාගැනීම පිළිබඳ අවශ්‍ය උපදෙස් පශු වෛද්‍ය කාර්යාලයෙන් ද ලබාගත හැක.

### ගොවිපල වාර්තා වර්ග :

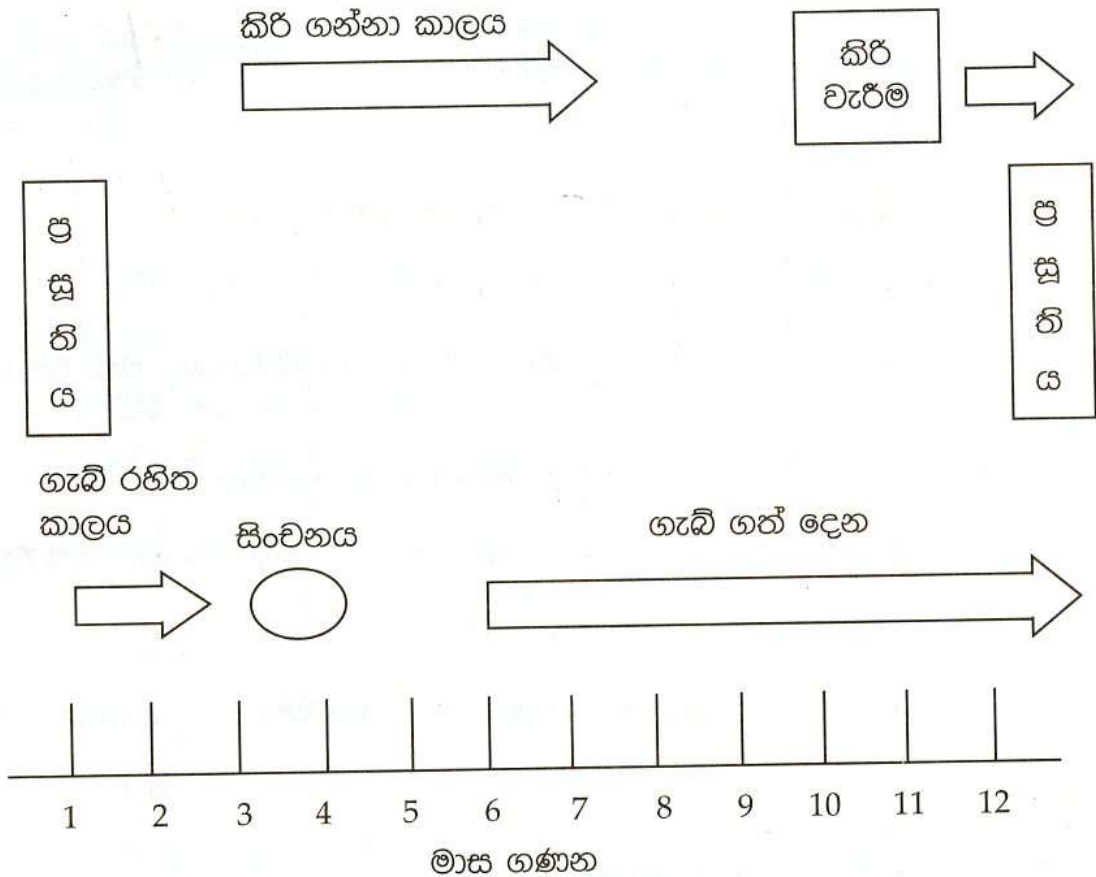
ගොවිපලේ නිෂ්පාදනයට සම්බන්ධ වන වාර්තා උදාහරණවල දැක්වෙන ආකාරයට සකස් කර ගන්න. නිෂ්පාදන වාර්තා කිහිප වර්ගයක් ඇත.

- සිංවනවලින් පැටවුන් ලැබීමේ වාර්තා (සිංවන වාර්තා)
- සිංවන දින දසුන් (සිංවනය කළ දිනය, කිරි වැරෑ දිනය ආදිය සටහන් කරන දින දර්ශනය)
- කිරි වාර්තා (කිරි නිෂ්පාදන ප්‍රමාණය, මේද ප්‍රමාණය ආදී විස්තර වාර්තා)

- සෞඛ්‍ය වාර්තා (ගවයින්ට දුන් බෙහෙත්, සෑදුණු රෝග, චිත්තත්, වසංගතවලට කළ චිත්තත් ආදිය දින වකවානු ඇතිව සටහන් කිරීම)

### සිංචන දින දසුනක් සකස් කර ගැනීම

මේ සඳහා අපට සාමාන්‍ය දින දර්ශනයක් වුවත් භාවිතා කළ හැකියි. අපේ අරමුණ අවුරුද්දකට පැටවෙකු ලබාගැනීම නම් එය අපට මෙසේ පෙන්වීමට හැකියි.



වසරකට එක් පැටවෙක් ලබා ගැනීම පිණිස සිංචන දින දසුන අනුව කටයුතු කරන්න.

උදාහරණයක් වශයෙන් මේ අවුරුද්දේ ජනවාරි මාසයේ පැටවී ලැබුණු දෙනකගෙන් ඊළඟ අවුරුද්දේ ජනවාරියේ දී පැටවකු ලබාගත යුතුයි. ඒ වගේම මාස දෙකක් අනිවාර්යයෙන් කිරි වරා තිබීමත් අත්‍යවශ්‍යයි. අභිජනන දින දසුනේ පැටවී ලැබුණු දිනයත්, දෙනගේ අංකය හෝ නමත් එක පාටකින් ලියාගන්න පුළුවන්. සිංචනය කළ දිනය, ගැබ් පරික්ෂා කළ දිනය, කළින් පැටියාගේ කිරි වරෑ දිනය, ප්‍රසූතිය, ඊළඟ සිංචනය ආදී විස්තර තබා ගත් විට වර්ෂයකට පැටියෙකු බැගින් ලබාගත හැකි වන පරිදි සිංචනය කර ගැනීම පහසු වෙනවා.

### කිරි වාර්තාවල සටහන් තබාගැනීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

- කිරි දෙනගේ අංකය
- දෙනගේ කී වෙනි කිරි මුරේද යන්නත්,
- දිනපතා කිරි නිෂ්පාදන ප්‍රමාණයත්,
- මාසයේ සාමාන්‍ය කිරි නිෂ්පාදනයත්,
- මේද ප්‍රමාණයත්, මේද රහිත ඝන ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයත්
- උදේ හවස කිරි ප්‍රමාණ ආදී කරුණු වෙන වෙනම ලියාගැනීම ඔබට ප්‍රයෝජනවත් වෙයි.

කිරි අඩු වැඩි වීමට හේතු, කිරිවල මේදය අඩු වැඩි වීම වැනි කරුණු ගැන තේරුම් ගෙන ඒ අනුව ලාභදායක ලෙස කිරි ගවයා පාලනය කර ගැනීමට මේ වාර්තාව උපකාර වෙනවා.

### සෞඛ්‍ය වාර්තාවල සටහන් කළ යුතු දෑ මොනවාද?

රැළේ සතුන් සෞඛ්‍ය සම්පන්නව සිටීමට නම් සෑම සතෙකුටම වෙන වෙනම පොතේ පිටුවක් වෙන් කරගෙන ඔවුන්ට නොවරදවා ලබාදිය යුතු චිත්තත්, පණු බෙහෙත්, කිණිතුලු බෙහෙත් ආදිය ලබාදුන් දිනය, නැවත ලබා දිය යුතු දිනය කවදාද යන්න පිළිබඳව වාර්තා තබාගැනීම වැදගත්. පශු වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ලබාදුන් අවස්ථාවන් අඩංගු වන ලෙස පහත දැක්වෙන ආකාරයට රෝග පිළිබඳ වාර්තාවක් ඔබට සකසා ගත හැකියි.

### ගොවිපල් සෞඛ්‍ය වාර්තාව

ගවයා හඳුනාගැනීමේ අංකය හෝ නම : .....

වර්ගය : .....

උපන් දිනය : .....

අයිතිකරු : .....

(i)

චිත්තත් වර්ගය	ලබාදුන් දිනය	කාණ්ඩ අංකය	නැවත ලබා දිය යුතු දිනය	වෙනත් කරුණු



(ii).

පණු බෙහෙත් වර්ගය	ලබාදුන් දිනය	නැවත ලබාදිය යුතු දිනය	වෙනත් කරුණු

(iii)

කිණිතුල බෙහෙත් වර්ගය	ලබාදුන් දිනය	ලබාදුන් ආකාරය	නැවත ලබාදිය යුතු දිනය	වෙනත් කරුණු

### ගිණුම් තබාගැනීම

වෙළඳ ව්‍යාපාරයක හෝ ගොවිපළක වෙළඳ ගනුදෙනු නිවැරදිව හා නිත්‍යානුකූලව සුදුසු පරිදි පොත්වල සටහන් කිරීම ගිණුම් තැබීම යනුවෙන් හැඳින්වේ.

### ගිණුම් තබාගැනීමේ වැදගත්කම :

- යම්කිසි ව්‍යාපාරයක යථා තත්ත්වය අවශ්‍ය ඕනෑම අවස්ථාවකදී දැන ගැනීමට හැකි වීම.
- අක්‍රමිකතා ඇති නැති බව දැන ගැනීම හා පිළියම් යෙදිය හැකි වීම.
- ආදායම් බදු හා වෙනත් ගෙවීම් කටයුතුවලදී ගෙවිය යුතු ප්‍රමාණය නිවැරදිව තීරණය කර ගත හැකි වීම.
- නීතිමය ප්‍රශ්නවලදී යම් කරුණු පිළිගත හැකි පරිද්දෙන් හා පහසුවෙන් ඔප්පු කළ හැකි වීම.
- විපත් වෙනුවෙන් රක්ෂණ සහන ලබාගත හැකි වීම.
- පහසුවෙන් හා විශ්වාසදායී ලෙසින් ණය ලබාගත හැකි වීම.
- ලාභය හෝ පාඩුව දැනගත හැකි වීම හා ඒ අනුව ව්‍යාපාරය සැලසුම් කරගත හැකි වීම.
- පාඩු නැතිකර ගැනීමට කළ යුතු දෑ, ලාභය වැඩිකර ගැනීමට කළ යුතු දෑ තීරණය කිරීමට හැකි වීම.



උදාහරණයක් ලෙස උඩ පේරාදෙණියේ කිරි ගොවිපලක් පවත්වාගෙන යන පී. සෝමරත්න මහතාගේ ජනවාරි මාසයේ ගනුදෙනු සටහන් කළ මුදල් පොත පහත දැක්වේ.

මුදල් පොත

දිනය	විස්තරය (රුපියල්)	ආදායම් (රුපියල්)	වියදම්
2005.01.01	අතේ ඇති මුදල් (ආරම්භක ශේෂය)	5,000	
2005.01.08	කිලෝ ග්‍රෑම් 01 ක් වූ බණිප මිශ්‍රණ පැකට් 02 ක් ගත්තා විකුණූ කිරි සඳහා මුදල් ලැබුණා	4,000	300
2005.01.10	නෂ්ටවියක් වික්කා	5,000	
2005.01.14	ඖෂධ මිලදී ගත්තා		200
2005.01.17	වැටුප් ගෙවීවා		3,000
2005.01.20	සාන්ද්‍ර ආහාර මිලදී ගත්තා		2,000
2005.01.24	පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනය සඳහා මුදල් ගත්තා		500
2005.01.31	අවසාන මුදල් ශේෂය		8,000
2005.02.01	අතේ ඇති මුදල (ආරම්භක ශේෂය)	8,000	
2005.02.05	කෙසෙල් කැන් 02 ක් වික්කා	500	
2005.02.07	විකුණූ කිරි සඳහා මුදල් ලැබුණා	6,000	
2005.02.10	කම්බි කණු දෙකක් මිල දී ගත්තා		500
2005.02.11	කම්බි රෝල් 01 ක් මිල දී ගත්තා		1,500
2005.02.17	සාන්ද්‍ර ආහාර මිල දී ගත්තා		2,000
2005.02.21	ගොම විකුණුවා	3,500	
2005.02.21	වැටුප් ගෙවුවා		3,000
2005.02.24	පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ගත්තා		2,000
2005.02.28	අවසාන (මුදල් ශේෂය) මුළු මුදල (පෙබරවාරි අවසානයේ)		9,000
2005.03.31	අතේ ඇති මුදල් (ආරම්භක ශේෂය)	9,000	
.....	.....		.....
.....	.....		.....
	අවසාන (මුදල් ශේෂය)		
	මුළු මුදල (මාර්තු අවසානයේ)	.....	.....

### මුදල් පොතක ගනුදෙනු සටහන් කිරීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු

- මුදලින් සිදුවූ ගනුදෙනු පමණක් මුදල් පොතෙහි සටහන් කරන්න.
- ණයට සිදුකරන ලද ගනුදෙනු සඳහා මුදල් ලැබුණු පසු පමණක් මුදල් පොතේ සටහන් කරන්න.
- මුදල් ලැබීම් ආදායම් තීරුවේ ද, මුදල් ගෙවීම් වියදම් තීරුවේ ද සටහන් කරන්න.
- තුලනය කිරීමේදී තීරු දෙකේ මුදල් වෙන වෙනම එකතු කරන්න.
- ආදායම් හා වියදම් අතර වෙනස සොයා ලැබෙන අගය එකතුව අඩු තීරුවේ මුදල් ශේෂය ලෙස සටහන් කරන්න.

#### ඒ වගේම

- අදාළ කාල සීමාව අවසානයේ මුදල් පෙට්ටියේ ඇති මුදල් ප්‍රමාණය මුදල් පොතේ ඇති මුදල් ශේෂයට සමාන විය යුතුයි.
- මුදල් තුලනය කරන විට තීරු දෙකෙහිම එකතුව සමාන විය යුතුයි.
- ඊළඟ මාසයේ ආරම්භක මුදල් ශේෂය වන්නේ ඊට පෙර මාසයේ අවසාන මුදල් ශේෂයයි.

### මුදල් විශ්ලේෂණ පොත :

- ගිණුම් කාල පරිච්ඡේදයක් අවසානයේ දී පහසුවෙන් ලාභ අලාභ ගිණුම සකස් කර ගැනීම සඳහා මුදල් පොත වෙනුවට මුදල් විශ්ලේෂණ පොත භාවිතා කළ හැකියි.
- මෙහිදී ආදායම් හා වියදම් සාමාන්‍ය පරිදි සඳහන් කර තවදුරටත් ආදායම් හා වියදම් වර්ග කර සකස් කළ හැකියි.
- අදාළ ගිණුම් කාලය තුළදී එක් එක් ආදායම් හෝ වියදම් කාණ්ඩය යටතේ මුළු මුදල ලබා ගත හැකියි.

### මුදල් විශ්ලේෂණ පොතක් පවත්වාගෙන යාමේ වාසි

- ගොවිපල කටයුතු පාලනය කළ හැකි වීම.
- එක් එක් ගොවිපල ක්‍රියාකාරකමකම ලාභදායී බව ගණනය කළ හැකි වීම.
- සෑම ක්‍රියාකාරකමකම වියදම හා ලාභය සංසන්දනය කළ හැකි වීම.
- වෙනත් වියදම්වලින් ගොවිපල වියදම් වෙන්කර හඳුනා ගැනීමට හැකි වීම.
- ගොවිපල නිෂ්පාදන වියදම්වලින් වෙනත් අරමුණු සඳහා ගිය වියදම් හඳුනාගත හැකි වීම.

### මුදල් විශ්ලේෂණ පොතට ඇතුළත් කළ යුතු අමතර තීරු :

- සෑම ක්‍රියාකාරකමක්ම සඳහා ආදායම් සහ වියදම් සටහන් කරන තීරු ඇතුළත් කරන්න.
- විශේෂිත ක්‍රියාකාරකම් යටතේ යෙදිය නොහැකි ආදායම් සඳහා ලැබීම් (ආදායම්) පැත්තෙහි වෙනම ආදායම් තීරුවක් ද, වියදම් සඳහා ගෙවීම් (වියදම්) පැත්තෙහි වෙනම තීරුවක් ද ඇතුළත් කරන්න.
- ගොවිපල සඳහා ගොවි මහතාට පෞද්ගලිකව ලැබෙන ආදායම් සඳහා තීරුවක් සහ වෙනත් වියදම් සඳහා තීරුවක් ඇතුළත් කරන්න.
- හරස් සටහන් ලෙස හැඳින්වෙන තීරුවක් ලැබීම් සහ ගෙවීම් යන පැති දෙකටම ඇතුළත් කරන්න.

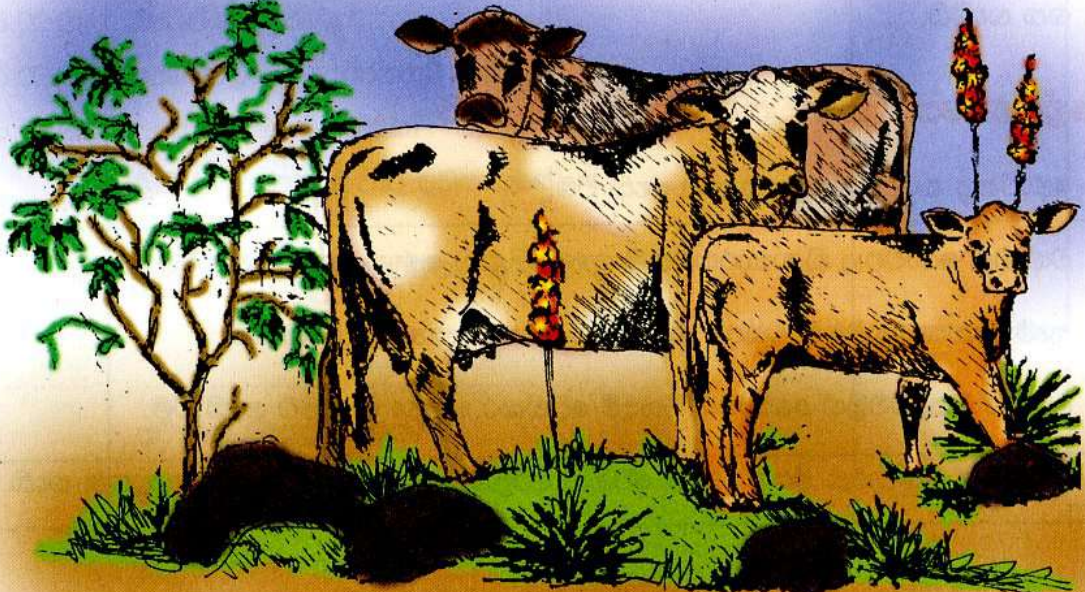
### ගොවිපලේ ලාභය හෝ පාඩුව ගණනය කිරීම :

යම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළදී ගොවිපලේ ක්‍රියාකාරකම් තුළින් ලාභයක් හෝ පාඩුවක් ලැබුණේදැයි සොයා ගැනීම සඳහා එම කාල පරිච්ඡේදය අවසානයේ ලාභ අලාභ ගිණුමක් සකස් කළ යුතුයි.

### ලාභ අලාභ ගිණුම පිළියෙල කිරීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු :

මෙම ගිණුමේ පැති දෙකකි. එම පැත්ත ආදායම් පෙන්නුම් කරන අතර දකුණු පැත්ත ගොවිපල වියදම්වල වටිනාකම් පෙන්නුයි.

සෑම විටම ලාභ අලාභ ගිණුමේ උඩින්ම ගොවිපලේ නම, ලිපිනය හා ලාභ අලාභ ගිණුම පිළියෙල කරන දිනය සටහන් කරන්න.







“කිරි කලයට ගොම බිංදුවක් දැමීමා වගේ” කියන කතාව අහල ඇති හේද?

කිරි මනුෂ්‍ය ආහාරයක්. ඒ නිසා කිරි ඉතා පිරිසිදු විය යුතුයි. කිරි දොවන අයත් පිරිසිදු විය යුතුයි. දෙනගේ කිරි බුරුල්ල, තන පුඩු පිරිසිදු විය යුතුයි. ගව නිවස පිරිසිදු විය යුතුයි. කිරි දොවන භාජන, කිරි රැගෙන යන භාජන පිරිසිදු විය යුතුයි.

කිරි නිෂ්පාදනයේ දී අංක එක පිරිසිදුකමයි. කිරි කියන්නේ පිරිසිදුකමේ සංකේතයයි. ඉතින් කිරි නිපදවන ඔබත් පිරිසිදුයි!

# 11

## පිරිසිදු කිරි ලබාගැනීම හා කිරි නිෂ්පාදන සැකසීම

### කිරිවල ඇති පෝෂණ ගුණය :

ච්ඡකිරි පෝෂණ ගුණයෙන් පිරි ආහාරයකි. එහි ප්‍රෝටීන්, කාබෝහයිඩ්‍රේට්, මේදය, විටමින් හා ඛනිජ ලවණ ආදී සිරුරට අවශ්‍ය සියළු පෝෂ්‍ය පදාර්ථ සමබර ප්‍රමාණයකින් අඩංගු වෙතවා. ච්ඡකිරිවල ඇති තවත් ප්‍රධාන පෝෂකයක් වන්නේ කිරි මේදයයි. අපගේ ශරීරයේ වැඩිමට හා නඩත්තුවට අවශ්‍ය මේද අම්ල මෙම කිරි පිරිණය වීමෙන් අපේ සිරුරට ලැබෙනවා.

### කිරිවල ඇති පෝෂ්‍ය පදාර්ථ මොනවාද?

- ප්‍රෝටීන් (කේසින්, ඇල්බියුමින්, ග්ලෝබියුලින්),
- කාබෝහයිඩ්‍රේට් (ලැක්ටෝස්),
- මේදය,
- විටමින් සහ
- ඛනිජ ලවණ

ච්ඡකිරිවල සියළුම පෝෂණ ගුණයන් ලබාගත හැක්කේ ඒවා නැවුම්ව පානය කළහොත් පමණි.

### කිරිවල ඇති පෝෂණ මට්ටම රැකගන්නේ කොහොමද?

- කිරි ලබාගන්නා ච්ඡදෙනට සමතුලිත ආහාර ලබා දීමෙන්
- කිරි නරක්වීම වළක්වාගැනීමෙන්
- කිරි ඉතා අධික උණුසුමකට හෝ පීඩනයකට ලක් නොකිරීම ආදී කරුණු තුළින් අපට ච්ඡකිරිවල පෝෂණ ගුණය රැකගැනීම පුළුවන්.

### සෞඛ්‍යාරක්ෂිත ලෙස කිරි උණු කිරීමේ පිළිවෙල

කිරි උණු කිරීම සඳහා මල නොබැඳෙන වානේ හෝ මැටි භාජන යොදාගැනීම සෞඛ්‍යාරක්ෂිතය. කිරි උණු කිරීමේදී නිතර හැඳිගාමින් උණු කිරීමෙන් කිරිවල ඇති ප්‍රෝටීන් වැනි ද්‍රව්‍ය කැටි ගැසීමෙන් වළක්වා ගත හැකිය.



## පිරිසිදු කිරීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු

කිරිවල ගුණාත්මක බව රැකගැනීම සඳහා කිරි දෙවීමේදී පහත කරුණු ගැන සැලකිලිමත්වන්න.

- චලදෙනගේ නිරෝගී බව
- සතාගේ ධුරුල්ලේ පිරිසිදු බව
- කිරි දොවන පුද්ගලයාගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය හා පිරිසිදුකම
- භාජනවල පිරිසිදු බව
- පරිසරයේ පිරිසිදු බව (කිරි දොවන ස්ථානය)

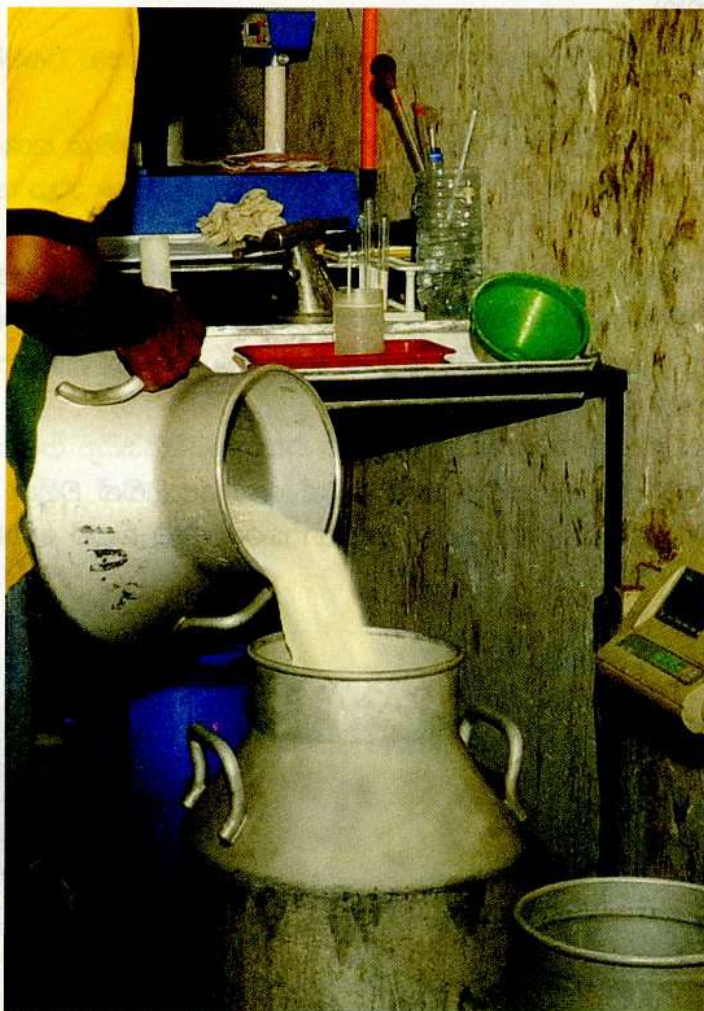
ඉහත කරුණු පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීමෙන් කිරිවලට බාහිරින් ඇතුල්වන ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් ප්‍රමාණය පාලනය කළ හැකියි.



### කිරි එකතු කිරීමේ මධ්‍යස්ථානවලදී කිරි ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ ඇයි...?

- වෙනත් ද්‍රව්‍ය එකතු කර ඇතැයි සැක කරන විට
- කිරිවල උකු ගතිය අඩු වූ විට
- දුර්ගන්ධය ඇති විට
- රොඩු වැනි දේවල් එක්ව ඇති විට
- කිරි හරක් වී ඇති විට

ආදී කරුණුවලින් එකක් හෝ කිහිපයක් නිසා වන්නට පුළුවන්.



## යෝග්‍ය නිෂ්පාදනය

### සාදන ආකාරය

- ඵලකිරි මේදය 3% ක් ඉතිරි වන සේ වැඩිපුර ඇති මේද ඉවත් කිරීමේ යන්ත්‍රයකින් ඉවත් කිරීම
- කිරි හොඳින් සාන්ද්‍ර වන තෙක් උණු කර, කිරි උණුවෙන්ම තිබියදී සීනි, ජෙලටින්, රසකාරක හා වර්ණක එකතු කර කිරි භාජනය වසා නිවෙන්න තබන්න.
- කිරි සෙන්ට්‍රිෆ්‍රේඩ් අංශක 43 ට නිවුණු පසු මුහුන් 2% ක් ලීටරයකට මුහුන් මිලි. 20 එකතු කර හොඳින් මිශ්‍ර කර කුඩා කෝප්පවල දමන්න. (මෙම අවස්ථාවේදී සියළුම සෞඛ්‍යාරක්ෂිත ක්‍රම අනුගමනය කරන්න.)
- පියන්වලින් වසා ඉන්කුබේටරයක් තුළ සෙන්ට්‍රිෆ්‍රේඩ් අංශක 42 උෂ්ණත්වයේ පාලනය කර මිදීමට තබන්න.

## මුදවාපු කිරි නිෂ්පාදනය

### සාදාගන්නා ආකාරය :

කිරි හොඳින් සාන්ද්‍ර වන ලෙස උණුකර කාමර උෂ්ණත්වයට නිවෙන තෙක් වසා තබන්න. (මේ සඳහා යෝග්‍ය නිෂ්පාදනයේදී භාවිතා කරන කට්ටලය භාවිතා කළ හැකියි. කිරි කාමර උෂ්ණත්වයට (සෙන්ට්‍රිෆ්‍රේඩ් අංශක 28-30) නිවුණු පසු මුහුන් ප්‍රමාණය 3% ක් වන ලෙස මිශ්‍ර කරන්න, උෂ්ණත්වය මැනගැනීම සඳහා මධ්‍යසාර උෂ්ණත්ව මානයක් භාවිතා කරන්න.)

පිරිසිදු කරගත් භාජනවලට දමා ප්ලාස්ටික් තැටි වලින් හෝ පොලිතින් වලින් වසා පිරිසිදු ස්ථානයක කාමර උෂ්ණත්වයේ මිදීමට තබන්න. මේ සඳහා භාවිතා කරන මැටි බඳුන් හොඳින් පිරිසිදු කර භාවිතා කළ යුතුය.

## අයිස් ක්‍රීම් නිෂ්පාදනය :

### අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය :

- ඵලකිරි ලීටර් 01
- යොදුය සහිත කිරිපිටි මේස හැඳි 04
- ක්‍රීමෝඩාන් හෝ ජෙලටින් තේ හැඳි 02
- සීනි ග්‍රෑම් 200
- කෝන්ප්ලවර් හෝ කස්ටඩ් පවුඩර් මේස හැඳි 02
- වර්ණක හෝ රසකාරක ස්වල්පයක්



**පිළියෙල කරන අයුරු :**

- i. පළමුවෙන්ම පහත සඳහන් පරිදි කිරි පිරි, කෝන්ගලවර් හා ජෙලටින් මිශ්‍රණ පිළියෙල කරගන්න.  
 කොන්ග්ලවර් මේස හැඳි 02 ඇල් ජලය අඩු කෝප්පයක දියකර ගන්න. ජෙලටින් මේස හැඳි 02 ද උණු ජලය අඩු කෝප්පයක දියකර ගන්න.  
 යොදය සහිත කිරිපිරි මේස හැඳි 04 ට උණු ජලය අඩු කෝප්ප 01 ක් දමා කැටි නොගැසෙන සේ හොඳින් දියකර ගන්න.
- ii. ච්ලකිරි පිරිසිදු කරගත් භාජනයකට වත්කර ලිප තබා හැඳිගාමින් මඳ ගින්හේ රත්කරන්න. මෙහිදී කිරිවල අඩංගු ජලය යම් ප්‍රමාණයක් ඉවත් වී කිරි උකු භාවයට පත් වේ. සාමාන්‍ය තරමට (සෙ. ග්‍රේ. 40 ට) උණුසුම් ව පවතින කිරිවලට සීනි දමා හොඳින් රත්කරන්න. කලින් දිය කරගත් කොන්ග්ලවර් සහ කිරිපිරි මිශ්‍රණය උණු කරමින් පවතින කිරිවලට එක් කරමින් නොකඩවා හැඳිගාන්න.
- iii. දැන් කිරි මිශ්‍රණය තරමක් උකු ගතිය දැනෙන තෙක් රත්කිරීමෙන් පසු ලිපෙන් ඉවත් කර කලින් දිය කරගත් ක්‍රිමෝඩාන් හෝ ජෙලටින් ද වියට මිශ්‍ර කර නිවෙන්නට තබන්න.
- iv. සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වයට (සෙ.ග්‍රේ. 38) නිවුණු පසු රසකාරක හා වර්ණක ඊට එක් කරන්න.
- v. ඉන් පසු කිරි මිශ්‍රණය කාමර උෂ්ණත්වයට සිසිල් වූ පසුව පැතලි නොගැඹුරු බඳුනකට දමා විනාඩි 05 ක් පෙන නගින තුරු හොඳින් ගසා (බීටරයක් මගින්) අධි ශීතකරණයේ තබන්න.
- vi. ඉන්පසු පැය 2 කින් අයිස්ක්‍රීම් මිශ්‍රණය ශීතකරණයෙන් ඉවතට ගෙන විනාඩි 5 ක් නැවතත් හොඳින් ගසන්න. මෙලෙස පැය දෙකින් දෙකට හතර වාරයක් පමණ අයිස්ක්‍රීම් හොඳින් ගසා අධි ශීතකරණයේ තබන්න.
- vii. මෙලෙස සකස්කරගත් අයිස්ක්‍රීම්වල රසය හා ගුණය වැඩිකිරීම සඳහා කජු, මුද්දරප්පලම් වැනි දෑ එකතු කළ හැක.

**අයිස්ක්‍රීම් සඳහා තිබිය යුතු ප්‍රමිතිය :**

අයිස්ක්‍රීම් :- 8% කට නොඅඩු මේද ප්‍රමාණයක් ද, සීනි (සුක්‍රොස්) 10% ක් ද, මේද හැර කිරි ප්‍රමාණය 8% ක් ද විය යුතුයි.

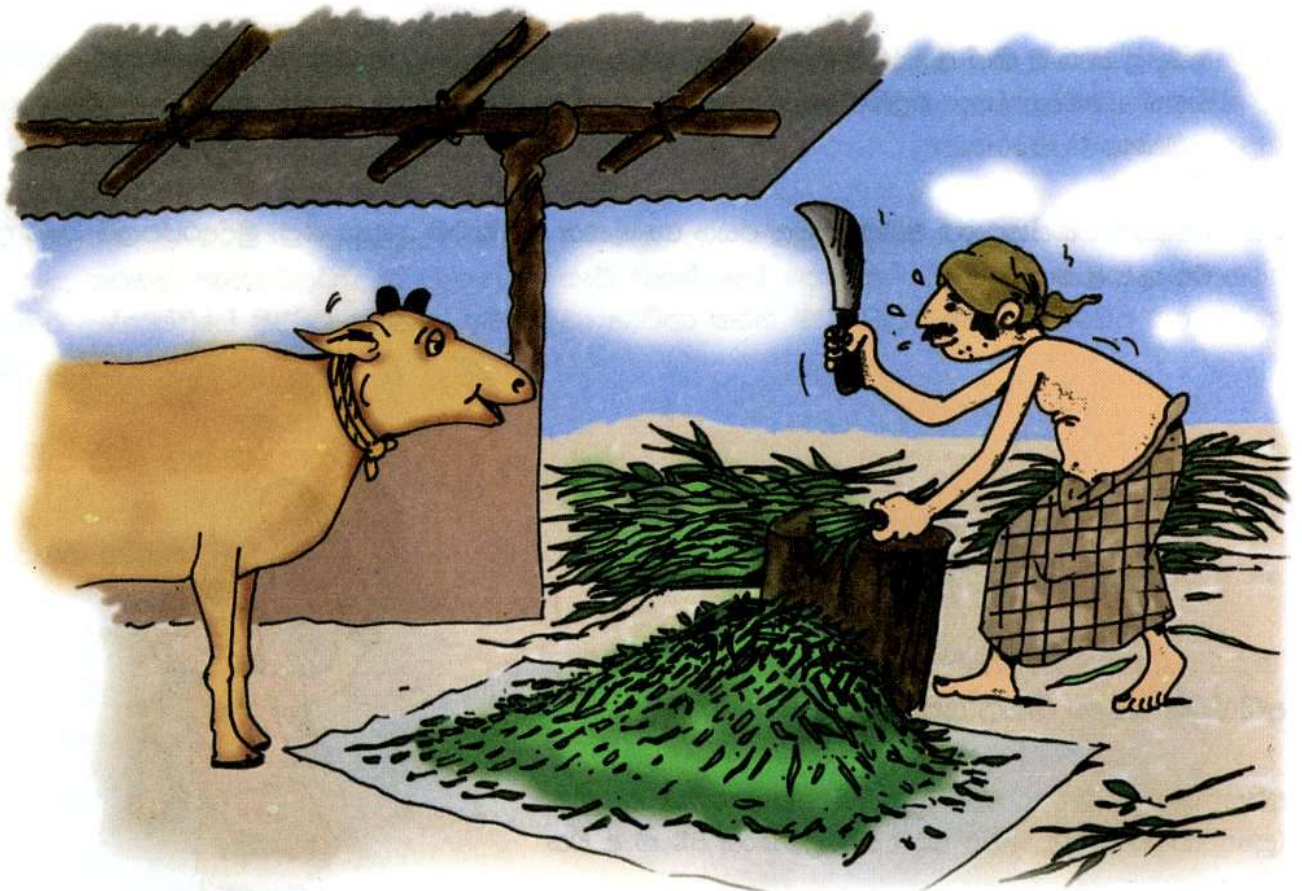


# කෑම

## (ආහාර)

ආහාර හා ජලය ඕනෑම සත්වයකුගේ මූලික අවශ්‍යතාවයකි. ඇති තරම් පෝෂ්‍යදායී ගව ආහාර වර්ග තමා අවට පරිසරයෙන් සොයාගත හැකි බව, වවා ගත හැකි බව, සකසා ගත හැකි බව බුද්ධිමත් ගව පාලකයා දනී.

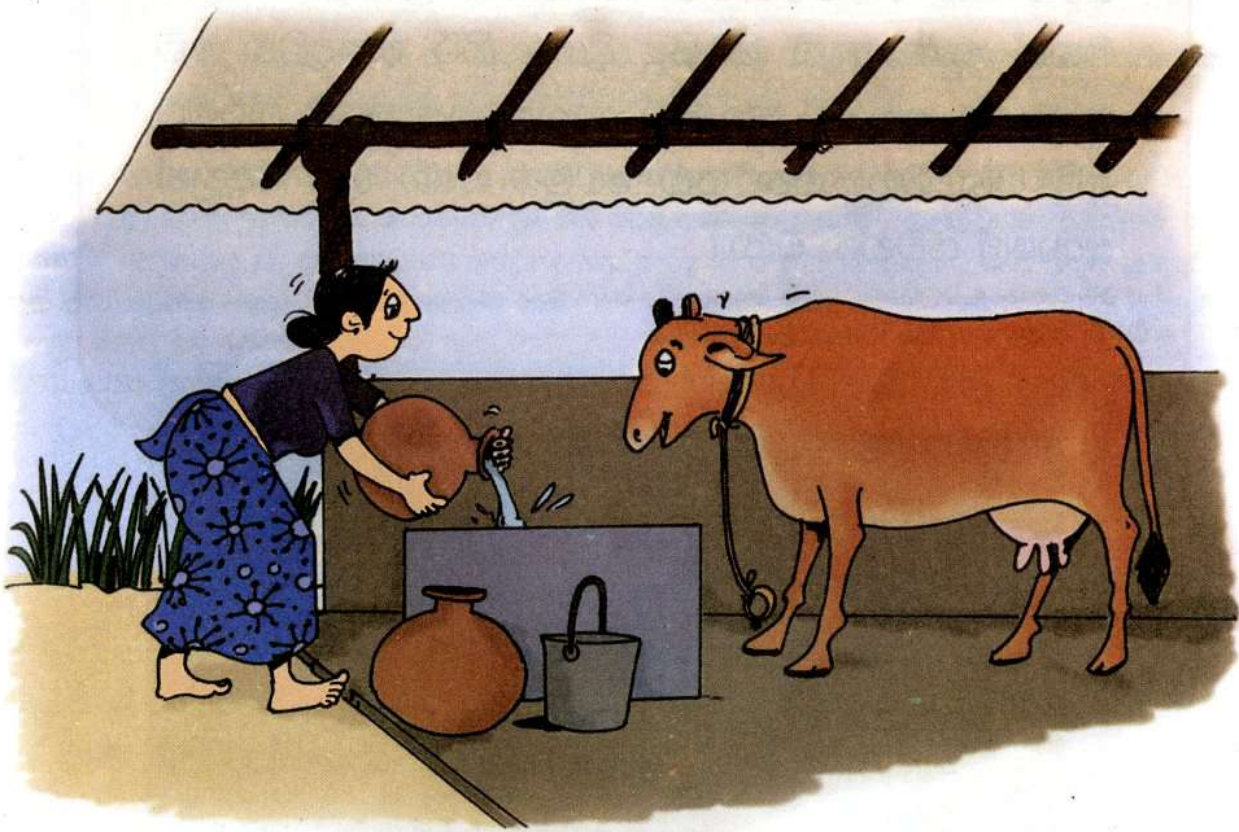
ආහාර පාන නොඅඩුව ලැබීමෙන් නිසි පෝෂණය ලබන, සෞඛ්‍ය සම්පන්න නිරෝගී ගව පරපුරකින් ඉහළම ආදායමක් ලැබිය හැකි බව දන්නෝ දනිති.



# බීම (ජලය)

බීමට අවශ්‍ය ජලය ගවයා විසින්ම සොයාගෙන පානය කරන තුරු බලා සිටීම වෘත්තීයමය ගව පාලනය නොවේ. වෘත්තීයමය ගව පාලකයා තම සතුන්ට දවස පුරාම පානය කිරීමට ඇති තරම් පිරිසිදු ජලය සපයා තිබේ. පිරිසිදු දියර කිරිවල වැඩි වශයෙන් අඩංගු වන්නේ ජලයයි. ඉතින් තම කිරි දෙනුන්ට ඇති තරම් බීමට ජලය සැපයීමෙන් වැඩි කිරි ප්‍රමාණයක් දොවා ගත හැකි බව දන්නෝ දනිති!

(මේ සරල කාරණය වත් නොදන්නා අය දොවාගත් කිරිවලට ජලය මිශ්‍රකිරීමෙන් කිරිවල ගුණයත් (අගය), වටිනාකමත් (මිල) යන දෙකම අඩුකරගනී.)





අපේ මතු පරම්පරාවට පෝෂණය ලබාදීම සඳහා මහත් ගුණ ඇති පිරිසිදු දියර කිරි නිපදවන මේ අතිසක සතුන්ට හොඳින් සාත්තු සප්පායම් කිරීමට අපි වග බලා ගත යුතු වෙමු! ඔබේ කිරි දෙනුන් අයාලේ යවන්න එපා!

# 12

## සත්‍ය කතා

### නිදැල්ලේ යන ගවයින් කන්නේ මොනවාද?

නිදැල්ලේ සිටින/අයාලේ යන ගවයාට තමා විසින්ම ආහාර හා ජලය සොයාගැනීමට සිදුව තිබේ. රාත්‍රියට කොටු කර සිටින ගව කොටුවේ කඩුලු විවෘත කළ විට මේ ගවයින් කෙලින්ම යන්නේ ජලය සොයා ගෙනය. ඇලක්, වැවක්, මඩ වලක් හෝ කාණුවක් ඇති තැනකට ගොස් මුලින්ම එහි ඇති අපිරිසිදු ජලය පානය කරයි. ඉන්පසු වියළි තෘණ දැඩු උලා කයි. මේ තෘණවල අවශ්‍ය පෝෂ්‍ය පදාර්ථ තිබේදැයි සැක සහිතය. ආහාර හා ජලය සපයාගැනීමට මේ සතුන්ට ඉමහත් වෙහෙසක් දැරීමට සිදු වේ. දිනකට කිලෝ මීටර් 20 - 30 කට වඩා දැඩි අවි රශ්මියෙන් පීඩා විඳිමින් ඇවිද යාමට ඔවුන්ට සිදු වේ. කිසිදු මේ සතුන්ව නාවන්නේ නැත. ඔවුන් ඉතා අපිරිසිදුය.

මේ දුෂ්කර ජීවන අරගලයේදී නිදැල්ලේ සිටින ගවයා ලැබෙන ඕනෑම දෙයක් කා දමයි. අර්ධ නාගරික පෙදෙස්වල සිටින මෙවැනි සතුන් නගරයෙන් ඉවත් කරන කැලි කසල ආහාරයට ගනී. නගරය තුළ සිටින සතුන් කෙලින්ම කුණු බාල්දියෙන්ම ආහාර ගනී.

සිය ගෙදර කුණු පාරට විසි කරන 'මහත්වරුන්' ට මේ සතුන්ද කැමැතියි. හේතුව ඒ අය විසි කරන මලුවල ඵලවළු කැබලි, පොල් රොඩු ආදිය තිබෙන බැවිනි.

නිදැල්ලේ සිටින අයාලේ යන සතුන් විවිධ රෝග පීඩාවන්ට ගොදුරු වේ. කිනිතුල්ලන්, මැක්කන්, මැස්සන් ආදි පරපෝෂිතයින්ගේ ගොදුරක් බවට පත් වේ. නොයෙක් පණු රෝග සෑදේ. මේ සතුන්ට තම අයිතිකරුවන් විසින්ම බොහෝ විට විවිධ තුවාල සිදු කරනු ලැබේ. (පිලිස්සීම/හංවඩු ගැසීම වැනි) මේ තුවාල පැසවා පණුවන් පවා ඇතිවීමෙන් දරුණු වධ වේදනා විඳීමට මේ සතුන්ට සිදු වේ.

එම නිසා එක්කෝ විධිමත් ලෙස නිදැලි ක්‍රමයට සතුන් ඇති කරමින්, සතුන් වද හිංසාවලට භාජනය නොකර, කුණු රොඩු කෑමට ඉඩ නොතබා, ක්‍රමවත් පරිදි තෘණ උලා කෑමට සලස්වන්න. නැත්නම් සතුන්ගේ ආරක්‍ෂාව, පෝෂණය හා සුභ සාධනය තහවුරු වන අන්දමට අඩ සියුම් ක්‍රමයට හෝ සියුම් ක්‍රමයට අනුව සතුන් ඇතිකරන්න. සතුන් අයාලේ යවන්න නම් එපා. එය සත්ව හිංසාව මිස සත්ව පාලනය නොවේ.





### සත්‍යය කතාවක්

#### මස් කඩේට ගිය චළදෙන !

හැඩි දැඩි මිනිසුන් දෙදෙනෙක් ඇට කටු පෑදුණු ඉතා දුර්වල චළදෙනෙකට පහර පිට පහර දෙමින් ගුරු පාර දිගේ ඉදිරියට දක්කාගෙන යනු දක්නට ලැබුණි. මේ දර්ශනයෙන් කම්පාවූ සිහි කර්මාන්ත ශාලාවේ ලොකු මහත්මා ඒ මිනිසුන්ට කතා කළේය.

මේ සතා දක්කාගෙන යන්නේ මස් කඩේට බව ඔහුට දැනගන්නට ලැබිණි. චළදෙන වැහැරී සිටියද එතරම් වයස නැති දෙනෙක බව පෙනුණි. ඇය ගැබ් ගෙන සිටියාය.

ලොකු මහත්මයා ඒ සතා මීලට ගන්නා ලදී. පළමුවෙන්ම දෙනට බීමට ජලය ලබා දෙන ලදී. ඇය ජලය ගැලුම් 4 ක් පමණ බීවාය. කොපමණ පිපාසයක් තිබෙන්න ඇද්ද?

අනතුරුව ඇය කුඩා ගව නිවසක රඳවා බඳුන්වලට බහාලූ ජලය හා ආහාර වර්ග ලබාදෙමින් ඇයව පෝෂණය කළේය. මාස 4 ක් ගත වන විට ඇය ඉතා නිරෝගී, පුෂ්ටිමත් දෙනෙක බවට පරිවර්තනය විය.

එක් දිනෙක ලොකු මහත්මයාට මේ චළදෙන මස් කඩේට විකුණූ මිනිසා හමු විය. "මේ ගැබ් ගත් සතා මසට වික්කේ ඇයි? මේ සතාගෙන් හොඳට කිරි ගන්නත් පුලුවන්නේ."

"අනේ මහත්තයෝ මේ සතාගෙන් අඩු කෝප්පයක් තරම්වත් කිරි ගන්න බැහැ" යනු මිනිසාගේ පිළිතුර විය.

විකුණන විට වැහැරී සිටි සතා දැන්නම් අදහාගන්නත් බැරි තරමට ලස්සනය. පුෂ්ටිමත්ය. නිරෝගීය. තවත් මසකින් පමණ දෙනට වැස්සි පැටවකු ලැබිණි. පැටවාද නිරෝගීය.

මේ චළ දෙනගෙන් දැන් වරකට කිරි ලීටර් හතර හමාරක් දොවාගන්න පුලුවන්. උදයටත්, හවසටත් දෙවරක්ම කිරි ගන්නත් පුලුවන්. නිසි ආහාර සමග ඇති තරම් බීමට ජලය දෙනවා නම් "අඩු කෝප්පයක් තරම වත් කිරි නැති" චළ දෙනෙකගෙන් පවා කිරි ලීටර් හතර හමාරක් ගන්න පුලුවන්.



## සත්‍යය කතාවක්

### වල්ලි ගේ කතාව !

ඒ 1989 මුලු රටම වෙලා ගත් හීෂණ සමයයි.

රාත්‍රි කාලය ඉතා භයනකය. කිසිවෙක් නිවෙස්වලින් එළියට එන්නේ නැත. පාෂේ වාහනයක් යන්නේද කලාතුරකිනි.

මහ මග ධාවනය වෙමින් තිබූ ලොරියක් හදිසියේ ම ජේම්ස් ගේ නිවෙස අසල නවත්වන ලදී. නිවස තුළ සිටි ජේම්ස් දොර ලෑලි සිදුරු අතරින් බලා සිටිද්දී කවුදෝ කෙනෙක් ලොරියේ පිටුපස දොර හැර ලොරිය තුළට පැන්නේය.

මොහොතකින් එළියට පැමිණි ඒ මිනිසා කිසියම් කලු පැහැති ගුලියක් ඔසවා ගෙන ගොස් පාර අයිනේ පඳුරක් දෙසට විසි කළේය. පසු පස දොර වසා ඉදිරි පසට දිව ගිය ඒ මිනිසා ලොරියේ එල්ලුනි. ඒ සමගම ලොරිය වේගයෙන් ඇදී ගියේය.

මේ සිදු වීමට විනාඩි තුනක් වත් ගත නොවීය. ජේම්ස් හිතියටත්, විස්මයටත් පත්ව සිටියේය. ඔහු දොර හැරියේ නැත. එහෙත් එළිවන තුරුම ඔහුට හින්ද ගියේද නැත.

පසු දිනට පහත් වූ වහාම ජේම්ස් පඳුර වෙත කිට්ටු විය. අත පය කැඩී පණ අදිමින් සිටි කුඩා ගව පැටවකු පඳුර අසල වැටී සිටියේය.

ඔහුට කාරණය වැටහිණි. "මේ හොර හරක් ලොරියක් වෙන්ට ඕනා. ලොරිය ඇතුළේ පැටියා ලැබෙන්න ඇති. සත්තු කලබල කරන හින්දා පැටියා ඇදලා එළියට දාන්න ඇති."

ජේම්ස් වහාම පැටියා ගෙනුළුට ගත්තේය. ඇය වැස්සි පැටවෙකි. ඇගේ ඉදිරි පාද තුවාල වී තිබුණි.

පවුලේ සියලුම දෙනා එක්ව වහ වහා පැටවාට ප්‍රතිකාර ලබාදෙන ලදී. සත්ව පාලන විද්‍යාලය වසා තිබූ බැවින් ජේම්ස් ගේ ලොකු පුතා සිටියේද ගෙදරය. ඔහු පොතේ හැටියටම ප්‍රතිකාර ආරම්භ කළේය. පැටවාට "මුල් කිරි" අවශ්‍ය බැවින් ඔහු කෘත්‍රිම "මුල් කිරි" සකස් කර පැටවාට පොවන ලදී. තුවාලවලට බෙහෙත් යොදා වෙලුම් පටි දමන ලදී. දින කීපයක් ගත වන විට වැස්සි පැටවා ජේම්ස් ගේ වත්තේ එහා මෙහා දුව පැන ඇවිදිනු දක්නට ලැබුණි.

නොසිතූ පරිදි ජේම්ස් ගව පාලනයට යොමු විය. පැටවාට සාත්තු කිරීමේ දී ඔහු පුතාගෙන් ලද උපදෙස් අකුරටම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඇයට වල්ලි යයි නමක්ද තබන ලදී. වයස අවුරුදු දෙක හමාර වන විට වල්ලි කෘත්‍රිම සිංවනයෙන් ගැබ් ගන්නා ලද බැවින් 1993 වන විට ජේම්ස් දිනකට කිරි ලීටර් 4 ක් ලබා දෙන එළ දෙනකගේ හිමිකරුවකු බවට පත්ව සිටියේය.

ජේම්ස්ගේ පවුලේ සියලුම දෙනා වැස්සි පැටවා ආදරයෙන් රැක බලාගැනීමට දායක විය. පැටවාට කෂම බීමවලින් අඩුවක් නොවීය. කෂම භාජනය නිතරම අමු තණ කොළ, ගිනිසිරියා කොළ, පිදුරු, භාල් හිවුඩු ආදියෙන් පිරි පැවතුනි. ජල භාජනය නිතරම ජලයෙන් පිරි තිබුණි. වල්ලිට උවමනා වෙලාවට උවමනා තරම් ජලය පානය කිරීමට හැකි විය.

එපමණක්ද?

හාල් සේදු වතුර, පරිප්පු, මුං ඇට සේදු වතුර, හාල් නිවුඩු දිය කළ වතුර ආදිය විශේෂ පානයක් ලෙස වල්ලීට දිනපතා ලැබුණි. (වල්ලී ස්පෙෂල්) කොස් කටු, පලා කොල දඬු, එරබදු කොළ, කොස් කොළ, කෙසෙල් දඬු හා ගස් කැබැලි, කෙසෙල් ගෙඩි පොතු නිවෙසින් ඉවත් කරන බොහෝ දෑ වල්ලී ගේ ආහාරයට එක් විය.

ගොවිපලෙන් ඉවත් කරන බඩ ඉරිඟු දඬු කොළ, ලඩ, මෑ වැල්, කුරහන් ඉපහැල්ල ආදී නොයෙකුත් දේ වල්ලී ගේ ආහාරයේ විවිධත්වයට හේතු විය. පුතාගේ උපදෙස් පරිදි ගව ආහාර (සාන්දු ආහාර) හා බණිප් ලවණ මිශ්‍රණද ලබා දෙන ලදී.

අවුරුදු 17 කට පසුව වල්ලී ස්වාභාවික ලෙස මරණයට පත් වූවය. පූර්ණ ගෞරව සහිතව ඇගේ සිරුර භූමදානය කළ ජේම්ස් ඇගේ පරම්පරාවේ ගව සම්පත දෙස බලා සුසුමක් හෙලීය. දැන් ඔහුට කිරි දෙන දෙනුන් දොළොස් දෙනෙක් සිටී. කුමානුකුලව සකස් කළ ගව නිවාසයේ රඳවා ඔවුන්ට ආහාර හා ජලය ලබාදෙන බැවින් එම දෙනුන්ගෙන් දිනකට කිරි ලීටර් 80 කට වඩා ලබාගැනීමට පුලුවන. ජේම්ස්ගේ දිනක ආදායම රුපියල් 2,500 ට ආසන්නය.

පියා විසින් වල්ලී ගේ මරණය පිටරට සිටින පුතා වෙත ලියා දන්වන ලදී. මෑද පෙරදිග රටක කෘෂි ක්ෂේත්‍රයේ රැකියාවක් කරන ජේම්ස්ගේ පුතා එවු පිළිතුරු ලිපියෙන් සිය කෘතචේදීත්වය දක්වා තිබුණේ මෙසේය.

"මම සත්ව පාලනයත්, කෘෂි කර්මයත් යන දෙකම හරි හැටියට ඉගෙන ගත්තේ වල්ලීට සාත්තු සප්පායම් කිරීමෙනි". "කිරි දෙනුන් 50,000කින් යුත් ගොවිපලක සාමාන්‍ය සේවකයෙක් වශයෙන් මුලින්ම මම මේ රටට ආවත්, වල්ලීට සාත්තු සප්පායම් කිරීමෙන් සත්ව පාලනය පිළිබඳව මා ලබා තිබූ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් හා පලපුරුදුකම් නිසාම අද ඒ ගොවිපලේම කළමනාකාර අධ්‍යක්ෂ ධුරය ලබන්න තරම් මා සාර්ථකත්වයට පත් වූ බව කෘතගුණපූර්වකව සඳහන් කරමි."



### මනුෂ්‍යයාට ඉතාමත්ම ප්‍රයෝජනවත් සත්වයා

අනාදිමත් කාලයක සිට මනුෂ්‍යයා සමගම ජීවත් වන මනුෂ්‍යයාට ඉතාමත්ම හිතවත් සහ ප්‍රයෝජනවත් සතුන් දෙන්නෙක් ඉන්නවා.

- ★ මනුෂ්‍යයාට ඉතාම හිතවත්ම සත්වයා

#### සුනඛයා

තම භාමිපුතා වෙනුවෙන් දිවි පරදුවට තබා සටන් වදින මිනිසාගේ සමීපතම හිතවතා

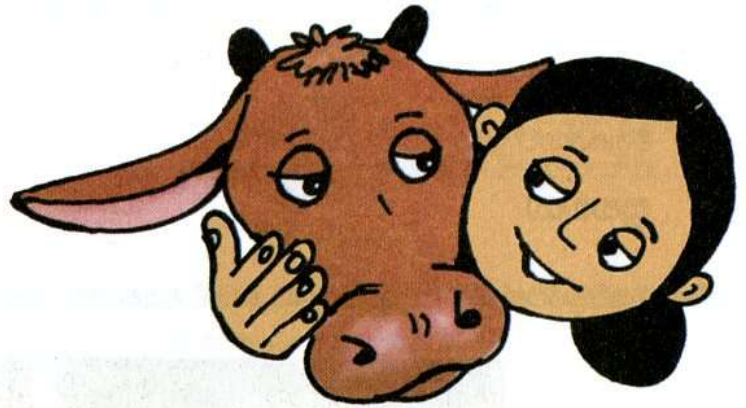


- ★ මනුෂ්‍යයාට ඉතාම ප්‍රයෝජනවත්ම සත්වයා

#### ගවයා

කිරි, දි, ගිතෙල්, මෝරු සහ වෙඳිරු යන පස් ගෝ රසය ලබාදෙමින් මනුෂ්‍යයාගේ පෝෂණයටද, සී සෑමෙන් හා බර ඇදීමෙන්, වැඩවලට උපකාර වීමෙන් ද, ගොම, ගව මුත්‍රා පමණක් නොව මිය ගිය පසු ඇට කටු, ටිකත් පොහොර කරමින් ගොවිබිම් සරු කිරීමෙන් ද ගවයාගෙන් මිනිසාට ලැබෙන ප්‍රයෝජනය අසීමිතයි. ඉතින් මේ ප්‍රයෝජනවත් සතුන් දෙදෙනාටම හොඳින් සැලකීම කළගුණ දන්නා ඔබ සතු වගකීමයි.





අපි  
සතුන්ට  
කරුණාව දක්වමු !



**අරමුණුම්**

**වගු අංක 1**

**වසූ පැටවුන් සඳහා දෛනික පෝෂණ අවශ්‍යතා**

බර kg	වර්ධනය grams	ටී.ඩී.එන්. TDN (gr)	ඩී.සී.පී. DCP (gr)	කැල්සියම් Ca (gr)	පොස්පරස් P (gr)
25	200	400	80	2	1
30	300	500	90	3	2
40	300	800	125	4	3
60	350	1,000	160	6	5
90	350	1,300	200	10	8

(මූලාශ්‍රය : පෝෂණ වගු, රළු ආහාර පරිශීලන ව්‍යාපෘතිය)

**වගු අංක 2**

**වැස්සියන් හා වස්සන්ගේ පෝෂණ අවශ්‍යතා වර්ධන අවධිය**

බර kg	වර්ධනය grams	ටී.ඩී.එන්. TDN (gr)	ඩී.සී.පී. DCP (gr)	කැල්සියම් Ca (gr)	පොස්පරස් P (gr)
100	375	1,500	230	14	11
150	375	2,100	290	14	12
200	375	2,600	330	14	13
250	375	3,100	370	14	13
300	375	3,500	400	14	14
350	375	3,900	420	14	15
400	375	4,300	435	14	15

**වග අංක 3**

**වැස්සියන්ගේ නඩත්තුව, වර්ධනය හා ගර්භනීතාව සඳහා අවශ්‍ය වන පෝෂණ අවශ්‍යතා ගර්භනී අවධිය**

බර	වර්ධනය	ටී.ඩී.එන්.	ඩී.සී.පී.	කැල්සියම්	පොස්පරස්
kg	grams	TDN (gr)	DCP (gr)	Ca (gr)	P (gr)
250	375	3,400	405	18	18
300	375	3,900	430	18	18
350	375	4,400	455	19	19
400	375	4,900	470	19	19

(මූලාශ්‍රය : පෝෂණ වග, රළු ආහාර පරිශීලන ව්‍යාපෘතිය)

**වග අංක 4**

**ගර්භ බර ක්‍ර. 300 පමණ වූ වැස්සියන්ගේ නඩත්තුව, වර්ධනය ගර්භනීතාව හා කිරි නිෂ්පාදන සඳහා අවශ්‍ය වන පෝෂණ අවශ්‍යතා නිෂ්පාදන අවධිය**

කිරි නිෂ්පාදන ලීටර්	මේදය % 3.00% - 3.4%		මේදය % 3.5% - 4.0%		මේදය % 4.1% - 4.6%	
	TDN (gr)	DCP (gr)	TDN (gr)	DCP (gr)	TDN (gr)	DCP (gr)
1	3990	510	4000	515	4030	520
2	4280	560	4300	570	4360	580
3	4570	610	4600	625	4690	640
4	4860	660	4900	680	5020	700
5	5150	710	5200	735	5350	760
6	5440	760	5500	790	5680	820
7	5730	810	5800	845	6010	880
8	6020	860	6100	900	6340	940
10	6600	960	6700	1010	7000	1060
12	7180	1060	7300	1120	7660	1180
14	7760	1160	7900	1230	8320	1300

(මූලාශ්‍රය : පෝෂණ වග, රළු ආහාර පරිශීලන ව්‍යාපෘතිය)

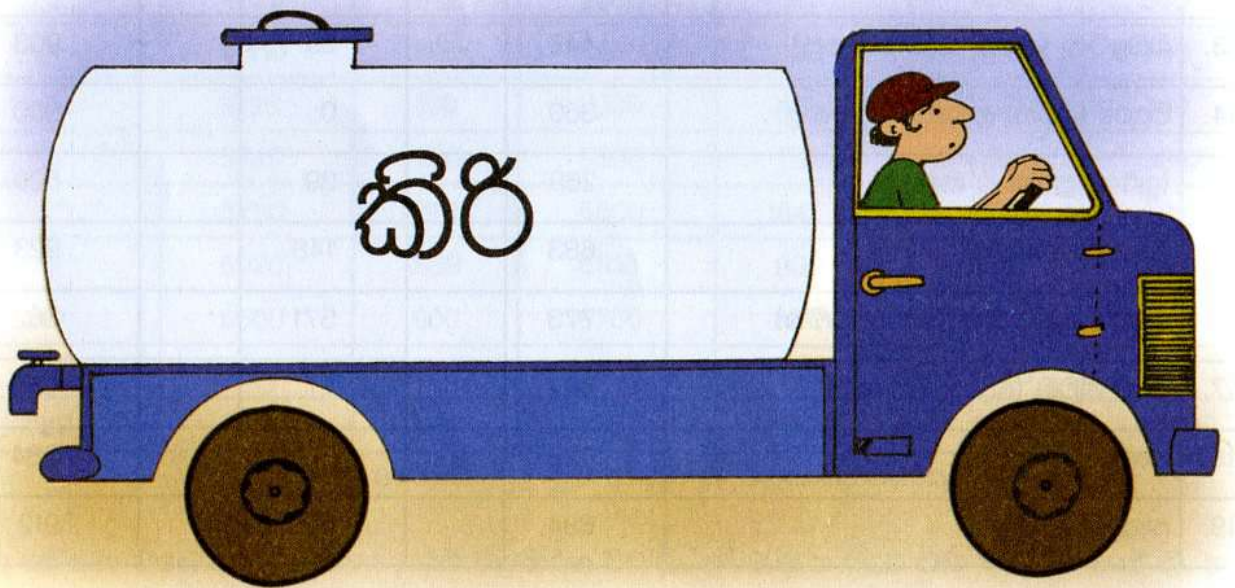
ඉහත පෝෂණ වගුව අනුව ගණනය කිරීම් සිදු කරන විට කි. ග්‍රෑ 300 ක බරට වඩා වැඩිවන සෑම ක්‍රි. ග්‍රෑ. 50 ක් සඳහාම TDN ග්‍රෑ. 300 ක්, DCP ග්‍රෑ. 25 ක් එකතු කල යුතුය. අඩුවන කි. ග්‍රෑ. 50 ක් සඳහාම TDN ග්‍රෑ. 300 ක්, DCP ග්‍රෑ. 25 ක් අඩු කළ යුතුය.

වගු අංක : 5

බහුලව භාවිතාවන ආහාර වර්ග කීපයක පෝෂණීය අගයන්

	ආහාරය	කිලෝග්‍රෑමයකට ග්‍රෑමයකට ග්‍රෑම්/තෙත් බර			
		TDN	DCP		වියලි ද්‍රව්‍ය ග්‍රෑම්
1.	බ්‍රැක්කේටරියා බ්‍රිසන්තා (මස් පිපුණු	114	17		211
2.	ස්වාභාවික තෘණ				
	කුඹුරු, නියරවල්	88	18		180
	පාර අයිත	100	25		250
3.	ගිනි ඒ (A ) මාස 2 කින් කපා	134	20		280
4.	ගිනි බී (B ) මල් පිපුණු පසු	99	11		220
5.	කිකියු තෘණ (මාස 1 කින් කපා)	101	27		156
6.	නේපියර් තෘණ (මාස 2 කින් කපා)	108	13		189
7.	චරබදු අතු	122	49		248
8.	ග්ලිරිසිඩඩියා (පත්‍ර හා කඳ)	142	50		226
9.	ඉපිල් ඉපිල් (පත්‍ර හා නටු)	188	59		289
10.	කොස් (පත්‍ර)	151	28		314
11.	කිරි වැල් (පත්‍ර හා දඩු)	133	22		300
12.	කෙසෙල් (පත්‍ර)	132	12		160
13.	බඩඉරිඟු (කරල් කඩාගත් පසු)	447	29		903
14.	පිදුරු (යූරියා ප්‍රතිකාර නොකළ)	360	0		900
	(යූරියා ප්‍රතිකාර කළ )	260	39		520
15.	පොල් පුන්තක්කු	683	148		923
16.	සෝයා පුන්තක්කු (පොතු රහිත)	773	371		862
17.	හාල් නිවුඩු (හොඳ වර්ගයේ)	447	71		883
18.	හාල්	628	80		884
19.	තල පුන්තක්කු	684	292		912





## අපගේ ස්තූතිය

"අපේ ජනතාවට අවශ්‍ය කිරී ප්‍රමාණය අපේ රට තුළින්ම නිපදවා ගත යුතුය" යන ප්‍රතිපත්තිය මත පිහිටා දේශීය දියර කිරී නිෂ්පාදනයට පූර්ණ අනුබලය දෙන ශ්‍රී ලංකා සමාජවාදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ජන රජයේ ජනාධිපති අතිගරු මහින්ද රාජපක්‍ෂ මැති තුමන්ට,

දේශීය දියර කිරී නිෂ්පාදනය වැඩිකිරීම සඳහා විවිධ වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කරන පශු සම්පත් සංවර්ධන අමාත්‍ය තුමා සහ එම අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් තුමා ඇතුළු සියලුම නිලධාරීන්ට,

මෙම අත්පොත සම්පාදනයේ දී අපට මග පෙන් වූ අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් වෛද්‍ය ඒ.ඕ. කොඩිතුචක්කු මහත්මාට,

අත්පොත සකස් කිරීමේ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කළ වෛද්‍ය කේ.එම්.ටී. කැඳරගම මහත්මා හා එහි සංස්කරණ කටයුතු කළ වෛද්‍ය කේ.පී.පී.කේ. හදුලතා මහත්මිය සහ මුද්‍රණය සඳහා පිටපත සකස් කළ සහකාර අධිපති ඩබ්ලිව්.එම්. කරුණාරත්න මහතා ඇතුළු පිටපත් රචනයෙන්, චිත්‍ර හා ඡායාරූප සැපයීමෙන්, පිටපත් යතුරු ලියනයෙන් හා අනෙකුත් කටයුතු සම්බන්ධීකරණයෙන් අපට සහාය වූ සැමට ම අපගේ ගෞරවාදර ස්තූතිය පිරිනමමු !

තවද, ගව පාලනයෙහි නියුතු අයගේ දැනුම දියුණු කිරීමේ සඳ්වේතනාවෙන් යුතුව මෙම ග්‍රන්ථය ගොවි මහත්ම මහත්මීන් වෙත නොමිලයේ ලබාදීම සඳහා ප්‍රතිපාදන සලසා දුන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති තුමා ඇතුළු මුදල් මණ්ඩලයට අපගේ විශේෂ ස්තූතිය හිමි වේ.

ශ්‍රී ලංකාව කිරී නිෂ්පාදනයෙන් ස්වයංපෝෂිත කිරීම සඳහා වෙහෙසෙන ගොවි මහත්ම මහත්මීන්ට මෙම ග්‍රන්ථය බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇතැයි අපි විශ්වාස කරමු.

කිරී ඉතිරේවා !

අධ්‍යක්ෂ,  
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව,  
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව,  
කොළඹ.

2010/01/15

ගව පාලනය ඉතා ලාභදායී ව්‍යාපාරයකි. එය අනාදීමත් කාලයක සිට පැවැත එන ගෞරවණීය රැකියාවකි. ආයෝජනය කරන මුදල මෙන් කිහිප ගුණයක ප්‍රතිලාභ ලබාගත හැකි අතිශය ලාභදායී ව්‍යාපාරයක් වුවද කාලයට නොගැලපෙන පැරණි ගව පාලන ක්‍රම හා තාක්ෂණය අනුගමනය කිරීමේ හේතුවෙන් ගව පාලනයෙන් ලබාගත හැකි නිසි ඵල ප්‍රයෝජන අහිමි කරගන්නා අය ද සිටී. ගව පාලනයෙන් ඉහළම ප්‍රතිලාභ ලැබීමට නම් අත්දැරූ නොදැම සත්ව පාලන ක්‍රම (Best animal husbandry practices) අනුගමනය කළ යුතුය. මෙහිදී ඇත්ත වශයෙන්ම සිදුවන්නේ, ගවයාදු පණ ඇති සත්වයකු බැවින් ගවයාගේ ජෛව අවශ්‍යතා යථා පරිදි තේරුම් ගෙන ඒ අනුව ගවයා පෝෂණය කරමින් ආරක්ෂාකාරී ලෙස නඩත්තු කිරීමයි. විශිෂ්ට ප්‍රතිඵල ලබාගැනීමට එය හොඳම ප්‍රමාණවත්ය.

මිනිසා විසින් යම් අමුද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයක් සපයන්නේද එමෙන් දහ දොළොස් ගුණයකටත් වඩා වටිනා නිම් ද්‍රව්‍ය ආපසු මිනිසාටම ලබාදීමට තරම් හැකියාවක් සහ විභවයක් ඇති ගවයා මිනිසා සතු අතිශය ප්‍රයෝජනවත් සජීවි වස්තුවකි.

එබැවින් ගවයා සජීවි වස්තුවක්/වත්කමක් ලෙස සළකා කටයුතු කිරීමෙන් ඉහළ ආදායම් උපයාගන්නා අන්දම සරල බසින් තේරුම් කර දීම මෙම ග්‍රන්ථයේ ප්‍රධාන අරමුණයි. ඒ අනුව, මෙය ගෘහස්ථ මට්ටමින් කිරී නිෂ්පාදනයේ යෙදෙන අපේ ගොවි මහත්ම මහත්මීන්ට බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් වන අත්පොතක් වනු ඇත.

